

II

(Nem jogalkotási aktusok)

HATÁROZATOK

A BIZOTTSÁG VÉGREHAJTÁSI HATÁROZATA

(2014. március 19.)

a LIFE program 2014–2017. évi többéves munkaprogramjának elfogadásáról

(EGT-vonatkozású szöveg)

(2014/203/EU)

AZ EURÓPAI BIZOTTSÁG,

tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre,

tekintettel a környezetvédelmi és éghajlat-politikai program (LIFE) létrehozásáról és a 614/2007/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2013. december 11-i 1293/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendeletre ⁽¹⁾, és különösen annak 24. cikke (1) bekezdésére,

mivel:

- (1) A LIFE program végrehajtásának biztosítása érdekében a 2014–2017-es időszak tekintetében többéves munkaprogramot kell elfogadni.
- (2) Annak érdekében, hogy a két LIFE alprogram végrehajtásának keretét ki lehessen jelölni, a 2014–2017-es időszakra vonatkozó többéves munkaprogramban meg kell határozni a forrásoknak a kiemelt területek és a finanszírozási típusok közötti indikatív elosztását, az 1293/2013/EU rendelet III. mellékletében meghatározott tematikus prioritásokat végrehajtó projekttemákat, a projektkiválasztási eljárások technikai módszertanát, a támogatások odaítélésére vonatkozó kritériumokat és a pályázati felhívásokra vonatkozó indikatív ütemterveket.
- (3) A 2014–2017-es időszakra vonatkozó többéves munkaprogramban szerepeltetni kell továbbá az egyes kiemelt területekre és projekt típusokra vonatkozó minőségi és mennyiségi eredményeket, mutatókat és célokat az egyes kiemelt területekre vonatkozó teljesítménymutatóknak és konkrét célkitűzéseknek megfelelően, ezáltal elősegítve a program eredményeinek és hatásának értékelését. A Bizottság előzetes értékelések alapján kiválasztott két innovatív pénzügyi eszközt, amelyekkel a projektek megfelelően finanszírozhatók, az 1293/2013/EU rendelet 17. cikke (4) bekezdésének megfelelően.
- (4) Ezeket a pénzügyi eszközöket a többéves munkaprogram folyamán ki kell próbálni annak érdekében, hogy bizonyítható legyen, hogy jelentős potenciállal rendelkeznek a beruházók által nyújtott finanszírozás mozgósítására a biológiai sokféleség és az éghajlatváltozás mérséklésének és az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodásnak a területén, és ezáltal képesek elhárítani azokat a pénzügyi akadályokat, amelyek korlátozzák a projektarányt ezeken a területeken.
- (5) Az Európai Beruházási Bankot (EBB) – tekintettel a más finanszírozási eszközök irányításával kapcsolatos kedvező tapasztalatokra, valamint földrajzi hatókörére, amely lehetővé teszi, hogy a bank az egész Unióban elérje a potenciális kedvezményezetteket – kell megbízni a természetitőke-finanszírozási eszköznek és az energiahatékonyság magánfinanszírozási eszközének az irányításával, amelyeket a LIFE program keretében finanszíroznak.
- (6) A többéves munkaprogram hatékony végrehajtása érdekében és mivel az 1293/2013/EU rendelet 2014. január 1-jétől alkalmazandó, ezt a határozatot az elfogadása napjától kell alkalmazni.
- (7) E határozat rendelkezései összhangban vannak az 1293/2013/EU rendelet 30. cikke által létrehozott, a LIFE környezetvédelmi és éghajlat-politikai programért felelős bizottságának véleményével,

⁽¹⁾ HL L 347., 2013.12.20., 185. o.

ELFOGADTA EZT A HATÁROZATOT:

1. cikk

Többéves munkaprogram

A Bizottság elfogadja a 2014–2017-es időszakra vonatkozó, a mellékletben leírt LIFE többéves munkaprogramot.

2. cikk

Uniós hozzájárulás a többéves munkaprogramhoz

A 2014–2017-es időszakra vonatkozó LIFE többéves munkaprogramhoz nyújtott hozzájárulás legfeljebb 1 796 242 000 EUR lehet, és ezt az összeget a megfelelő alprogramok és kiemelt területek finanszírozására kell használni a következőképpen:

1. A Környezetvédelem alprogramra elkülönített, összesen 1 347 074 499 EUR összeget a következőképpen kell elosztani:
 - a) 495 845 763 EUR a „Környezet és erőforrás-hatékonyság” kiemelt területre;
 - b) 610 068 900 EUR a „Természet és biológiai sokféleség” kiemelt területre;
 - c) 162 999 836 EUR a „Környezetvédelmi irányítás és tájékoztatás” kiemelt területre;
 - d) 78 160 000 EUR a kapcsolódó támogatási kiadásokra.
2. Az Éghajlat-politika alprogramra elkülönített összesen 449 167 501 EUR összeget a következőképpen kell elosztani:
 - a) 193 559 591 EUR „Az éghajlatváltozás hatásainak mérséklése” kiemelt területre;
 - b) 190 389 591 EUR „Az éghajlatváltozás hatásainak mérséklése” kiemelt területre;
 - c) 47 588 319 EUR az „Éghajlat-politikai irányítás és tájékoztatás” kiemelt területre;
 - d) 17 630 000 EUR a kapcsolódó támogatási kiadásokra.

3. cikk

Pénzügyi eszközök

(1) Az 1293/2013/EU rendelet 17. cikke (1) bekezdésének megfelelően a mellékletben leírt, alábbi pénzügyi eszközök részesülnek hozzájárulásban:

- a) az energiahatékonyság magánfinanszírozási eszköze;
- b) a természetitőke-finanszírozási eszköz.

(2) Az energiahatékonyság magánfinanszírozási eszközhöz és a természetitőke-finanszírozási eszközhöz való hozzájárulás végrehajtása az Európai Beruházási Bank feladata.

4. cikk

Hatálybalépés

Ez a határozat az *Európai Unió Hivatalos Lapjában* történő kihirdetését követő első napon lép hatályba.

E határozatot 2014. március 19-étől kell alkalmazni.

Kelt Brüsszelben, 2014. március 19-én.

a Bizottság részéről
az elnök
José Manuel BARROSO

MELLÉKLET

A LIFE PROGRAM 2014–2017. ÉVI TÖBBÉVES MUNKAPROGRAMJA

1. BEVEZETÉS

Az 1293/2013/EU európai parlamenti és a tanácsi rendelet (a továbbiakban: LIFE rendelet) 3. cikke értelmében a LIFE program általános célkitűzései a következők:

- az erőforrás-hatékony, alacsony szén-dioxid-kibocsátású és az éghajlatváltozás hatásaival szemben ellenállóképes gazdaságra való átállás, a környezet minősége védelmének és javításának, valamint a biológiai sokféleség csökkenése megállításának és visszafordításának elősegítése, ideértve a Natura 2000 hálózat támogatását és az ökoszisztémák leromlásával szembeni intézkedéseket is,
- az uniós környezetvédelmi és éghajlat-politika és a kapcsolódó jogszabályok kidolgozásának, végrehajtásának és érvényesítésének javítása, valamint a környezet- és éghajlatvédelmi célkitűzések más uniós szakpolitikákba, illetve a köz- és a magánszféra gyakorlatába történő integrálásának és általános érvényesítésének előmozdítása és ösztönzése, többek között a köz- és a magánszféra kapacitásának növelésével,
- jobb környezetvédelmi és éghajlat-politikai irányítás támogatása valamennyi szinten, ideértve a civil társadalom, a nem kormányzati szervezetek és a helyi szereplők fokozott bevonását is, és
- a 7. környezetvédelmi cselekvési program végrehajtásának támogatása.

A LIFE programot a bizottsági szolgálatok, vagy pedig a végrehajtó ügynökség fogja irányítani, amelynek ezt a feladatot közvetlen irányítás keretében kell végrehajtania. A végrehajtó ügynökség a C(2013) 9414 bizottsági határozat értelmében a megbízás korlátain belül és a bizottsági szolgálatok felügyelete alatt fog eljárni. A programért a Bizottság teljes körű felelősséggel tartozik. Azonban külső szakértőket is szerződteshetnek, hogy segítsenek a bizottsági szolgálatoknak, illetve a végrehajtó ügynökségnek a munkavégzésben.

Ezekkel az általános célkitűzésekkel összhangban ezt a többéves programot a LIFE rendelet 24. cikkének (1) bekezdése értelmében fogadták el a 182/2011/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet⁽¹⁾ 5. cikkében meghatározott és a LIFE rendelet 30. cikkében említett vizsgálóbizottsági eljárásnak megfelelő végrehajtási jogi aktus segítségével.

A többi európai finanszírozási programhoz viszonyított kiegészítő jelleg elvének alkalmazása révén, amelyet a LIFE rendelet (5), (11) és (13) preambulumbekkezdése és 8. cikke is említ, a többéves munkaprogram végrehajtása konkrét intézkedések segítségével gondoskodik a következetességről és a szinergiákról, valamint elkerüli a LIFE program és az egyéb uniós politikák és pénzügyi eszközök, különösen a Horizont 2020 program⁽²⁾, az EU 2014–2020-ra vonatkozó kutatási és innovációs programja, valamint munkaprogramjai⁽³⁾ közötti átfedést. Ezt főként a különféle projekt típusokra és megközelítésekre vonatkozóan a felhívásokkal kapcsolatos pályázati iránymutatásokban meghatározott támogathatósági kritériumok révén fogják elérni. A kettős finanszírozást a kiválasztási szakaszban végzett összevetés és utólagos ellenőrzések révén fogják elkerülni. A LIFE program keretében történő finanszírozásból kizárták a kutatásra vagy a nagyméretű infrastruktúra kialakítására irányuló projekteket.

A többéves munkaprogram struktúrája a LIFE rendelet 24. cikkének (2) bekezdésében megadott struktúrát követi, és csak szükség esetén foglalja magába a Környezetvédelem és az Éghajlat-politika alprogramokkal.

(¹) Az Európai Parlament és a Tanács 2011. február 16-i 182/2011/EU rendelete a Bizottság végrehajtási hatásköreinek gyakorlására vonatkozó tagállami ellenőrzési mechanizmusok szabályainak és általános elveinek megállapításáról (HL L 55., 2011.2.28., 13. o.).

(²) Az Európai Parlament és a Tanács 1290/2013/EU 2013. december 11-i rendelete a „Horizont 2020” kutatási és innovációs keretprogram (2014–2020) részvételi és terjesztési szabályainak megállapításáról, valamint az 1906/2006/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről, HL L 347., 2013.12.20., 81. o.

(³) A Horizont 2020 első munkaprogramja a 2014–2015-ös időszakra terjed ki. A Horizont 2020 programnak három prioritása van: a kiváló tudomány létrehozása az EU világszínvonalú tudományos kiválóságának megerősítése érdekében, az ipari vezető szerep kivívása a gazdaság támogatása érdekében, ideértve a mikro-, kis- és középvállalkozásokat (mkkv) és az innovációt is, továbbá a társadalmi kihívások kezelése, az Európa 2020 stratégiában megnevezett kihívásokra való közvetlen reagálás érdekében, a kutatástól a piacig vezető út teljes egészére kiterjedő tevékenységek támogatása révén. A Horizont 2020 keretében a környezetvédelmi és éghajlat-politikai célú kutatásokkal és innovációval különféle fellépések és együttműködési lehetőségek révén foglalkoznak, különösen az „éghajlat-politika, környezet, erőforrás-hatékony és nyersanyagok” társadalmi kihívás területén. Ezzel kapcsolatban a környezetvédelmi kutatás és innováció célja az erőforrás- és vízhatékony és az éghajlatváltozásra rugalmasan reagáló gazdaság és társadalom létrehozása. Referenciadokumentumok a http://ec.europa.eu/research/participants/portal/desktop/en/funding/reference_docs.html#h2020-work-programmes-2014-15-main-wp weboldalon található, és ehhez kapcsolódik az „Éghajlat-politika, környezet, erőforrás-hatékony és nyersanyagok” társadalmi kihívással kapcsolatos munkaprogram.

A program a 2014. január 1-jétől 2017. december 31-ig tartó időszakra terjed ki.

1.1. A Környezetvédelem alprogram

A Környezetvédelem alprogram három **kiemelt területet** tartalmaz: Környezet és erőforrás-hatékonyság, Természet és biológiai sokféleség, valamint Környezetvédelmi irányítás és tájékoztatás (a LIFE rendelet 9–12. cikke). Minden egyes kiemelt terület több **tematikus prioritásra** terjed ki, ezek a LIFE rendelet III. mellékletében található felsorolásban szerepelnek. A 2014–2017-es többéves munkaprogram a tematikus prioritásokat végrehajtó **projekttémákat** is meghatározza.

1.2. Az Éghajlat-politika alprogram

Az Éghajlat-politika alprogram új és egyedülálló lehetőséget nyújt az uniós éghajlat-politika végrehajtásának támogatására. Összességében segít majd az alacsony szén-dioxid-kibocsátású és az éghajlatváltozás hatásaival szemben ellenállóképes uniós gazdaság megvalósításához vezető fokozatos változások előidézésében, stratégiaileg alátámasztja a 2020-as éghajlatváltozási és energiaügyi csomag végrehajtását és az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodásra vonatkozó uniós stratégiát, valamint 2030-ig felkészíti az EU-t az éghajlat-politikai kihívásokra. Emellett valamennyi szinten támogatnia kell a jobb éghajlat-politikai irányítást, ideértve a civil társadalom, a nem kormányzati szervezetek és a helyi szereplők fokozott bevonását is.

2. A FORRÁSOK ELOSZTÁSA A KÜLÖNBÖZŐ KIEMELT TERÜLETEK ÉS TÁMOGATÁSI FORMÁK KÖZÖTT – A 24. CIKK (2) BEKEZDÉSÉNEK a) PONTJA

A LIFE rendelet 4. cikke értelmében a **LIFE program 2014 és 2020 között történő végrehajtására biztosított teljes pénzügyi keretösszeg** 3 456 655 000 EUR, ennek 75 %-át a Környezetvédelem alprogramra (2 592 491 250 EUR), 25 %-át pedig az Éghajlat-politika alprogramra fordítják (864 163 750 EUR). A LIFE rendelet megadja továbbá a teljes költségvetés **projektek** számára elkülönítendő minimális arányát (81 %, a LIFE rendelet 17. cikkének (4) bekezdése) és a tevékenységi támogatásokra elkülöníthető költségvetési források maximális arányát, amelyeket **integrált projektekre** lehet fordítani (30 %).

A projekteket **tevékenységi támogatásokkal** vagy adott esetben **pénzügyi eszközökkel** kell finanszírozni (a LIFE rendelet 17. cikkének (4) bekezdése). A **többéves munkaprogramban szerepelnek az egyes kiemelt cselekvési területek és finanszírozási típusok** számára elkülönítendő összegek.

Teljes elkülönített összeg a finanszírozási típusok szerint mindkét alprogram esetén

2014–2017-es költségvetés	Millió EUR
Tevékenységi támogatás	1 317,9
Működési támogatás	38,6
Pénzügyi eszközök	140,0
Közbeszerzés	204,0
Támogatási kiadások	95,8
Összesen	1 796,3

Teljes elkülönített összeg kiemelt terület szerint

Kiemelt területek	Környezet és erőforrás-hatékonyság	Természet és biológiai sokféleség	Környezetvédelmi irányítás és tájékoztatás	Az éghajlatváltozás hatásainak mérséklése	Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás	Éghajlat-politikai irányítás és tájékoztatás
Területenként összesen (millió euro)	495,85	610,07	163,00	193,56	190,39	47,59
Részösszeg	1 700,45					
Támogatási kiadások	95,79					
Összesen	1 796,3					

A kiemelt területek és finanszírozási típusok számára elkülönített összegek indikatív jellegűek. A tevékenységi támogatások esetében a végleges elkülönített összeg az egyes kiemelt területeken benyújtott finanszírozható projektpályázatok tényleges számától függ. A pénzügyi eszközök számára és ezek között elkülönített költségvetési összegeket a LIFE program időtartama alatt a tényleges igénybevétel szerint módosítani lehet. A LIFE rendeletben meghatározott határértékeken belül a kiemelt területek közötti újraelosztások nem haladhatják meg az érintett kiemelt területek számára elkülönített összeg 5 %-át.

2.1. A Környezetvédelem alprogram

E többéves munkaprogram időtartama alatt a Környezetvédelem alprogram költségvetése 1 347 millió EUR.

A tevékenységi támogatásra előirányzott költségvetési források legalább 55 %-át a természet és a biológiai sokféleség megőrzését támogató projektekre kell fordítani, ideértve az ezzel kapcsolatos tájékoztatást és irányítást (a LIFE rendelet 9. cikkének (3) bekezdése), a technikai segítségnyújtási és az előkészítő projekteket is. A költségvetés projektek számára előirányzott részének maradékát a Környezet és erőforrás-hatékonyság alprogram keretében finanszírozott projektekre kell fordítani, ideértve a tájékoztatást és irányítást, a technikai segítségnyújtási és az előkészítő projekteket is.

A kiemelt területek szerinti elosztás indikatív jellegű, és az egyes kiemelt területeken tevékenységi támogatásra benyújtott pályázatok tényleges számától, valamint az egyes pénzügyi eszközök piaci igénybevételétől függ.

Elosztás a Környezetvédelem alprogram területén nyújtott finanszírozás típusa szerint

2014–2017-es költségvetés	Millió euro
Tevékenységi támogatás (*)	
— Kapacitásépítést célzó projektek	11,25
— Technikai segítségnyújtási projektek	2,9
— Egyéb tevékenységi támogatás (**)	1 053,8
Pénzügyi eszköz (***)	
Természetitőke-finanszírozási eszköz (****)	30,0
Működési támogatás	30,0
Közbeszerzés	141,0
Támogatási kiadások (ATA)	78,2
Összesen	1 347,1

(*) A tevékenységi támogatással támogatott projektek számára előirányzott költségvetési források 30 %-át integrált projektekre fordítják. Az integrált projektekre vonatkozó pályázatok tényleges számának függvényében a fel nem használt forrásokat más, tevékenységi támogatással finanszírozott projektekre fordítják majd.

(**) Az ezen összeg maximum 1 %-ának megfelelő indikatív összeget előkészítő projektekre fordítják majd.

(***) A pénzügyi eszközök végrehajtásához kapcsolódó igazgatási költségek maximális szintje nem haladhatja meg a pénzügyi eszközök teljes pénzügyi keretének 7 %-át.

(****) Ebbe beletartozik a szakértői támogatási eszköz 5 millió EUR összege.

2.2. Az Éghajlat-politika alprogram

E többéves munkaprogram esetében az Éghajlat-politika alprogram költségvetése 449,2 millió EUR. A kiemelt területek szerinti elosztás indikatív jellegű, és az egyes kiemelt területeken tevékenységi támogatásra benyújtott pályázatok tényleges számától, valamint az egyes pénzügyi eszközök piaci igénybevételétől függ.

Elkülönített összeg az Éghajlat-politika alprogram területén végzett finanszírozás típusa szerint

2014–2017-es költségvetés	Millió EUR
Tevékenységi támogatások (*)	
Kapacitásépítést célzó projektek – <i>Tevékenységi támogatások</i>	3,75
Technikai segítségnyújtási projektek – <i>Tevékenységi támogatások</i>	2,4
Egyéb tevékenységi támogatások	243,81
Pénzügyi eszközök (**)	
Az energiahatékonyság magánfinanszírozási eszköze (PF4EE) Pénzügyi eszköz	80,0
Természetitőke-finanszírozási eszköz (***) (NCFF) Pénzügyi eszköz	30,0
Működési támogatás	8,6
Közbeszerzés	63,0
Támogatási kiadások (Technikai segítségnyújtás)	17,6
Összesen	449,2

(*) A tevékenységi támogatással támogatott projektek számára előirányzott költségvetési források 30 %-át integrált projektekre fordítják, továbbá az integrált projektekre vonatkozó pályázatok tényleges számának függvényében a fel nem használt forrásokat más, tevékenységi támogatással finanszírozott projektekre fordítják majd.

(**) A pénzügyi eszközök végrehajtásához kapcsolódó igazgatási költségek maximális szintje nem haladhatja meg a pénzügyi eszközök teljes pénzügyi keretének 7 %-át.

(***) Ebbe beletartozik a szakértői támogatási eszköz 5 millió EUR összege.

3. A KÖRNYEZETVÉDELEM ALPROGRAMRÓL SZÓLÓ III. MELLÉKLETBEN ELŐÍRT TEMATIKUS PRIORITÁSOKAT VÉGREHAJTÓ PROJEKTTÉMÁK (A LIFE RENDELET 24. CIKKE (2) BEKEZDÉSÉNEK b) PONTJA)

A LIFE rendelet (36) preambulumbekzdésének megfelelően a többéves munkaprogramnak tartalmaznia kell a tematikus prioritásokat végrehajtó projektek témáinak nem kimerítő felsorolását, az erőfeszítéseket pedig konkrét környezetvédelmi és éghajlat-politikai prioritásokra és cselekvési területekre kell összpontosítani a Környezetvédelem alprogram keretében. E felsorolás elkészítése a többéves munkaprogram teljes időtartama tekintetében biztosítja a LIFE program célkitűzéseinek megvalósításához szükséges rugalmasságot, valamint a potenciális pályázók számára a pályázatok tervezéséhez, előkészítéséhez és benyújtásához szükséges stabilitást. A LIFE rendelet (22) preambulumbekzdése értelmében a Bizottságnak a Környezetvédelem alprogram projektjei uniós hozzáadott értékének vizsgálata során különös figyelmet kell szentelnie a projekt témáin belül megvalósított tematikus prioritásokhoz való hozzájárulásuknak. A projekttémák tehát előnyhöz juttatják azokat a projekteket, amelyek stratégiai szempontból fontos, magas uniós hozzáadott értékkel rendelkező szakpolitikai területekkel foglalkoznak, ugyanakkor más területeken nyitottak maradnak az ésszerű javaslatokra és az új kihívásokra való reagálással kapcsolatos új ötletek elfogadására.

A projekttémák nem vonatkoznak azokra a projekttípusokra, amelyek jellegüktől fogva, illetve mivel a tartalmukat részletesen ismertették a rendeletben és a többéves munkaprogramban, bizonyos témákra korlátozódnak (pl. kapacitásépítésre irányuló, technikai segítségnyújtási, előkészítő, integrált és egyéb projektek, amelyeket ad hoc alapon részletesen leírtak).

A társjogalkotók úgy döntöttek, hogy a tevékenységi támogatással támogatott projektekre elkülönített források legalább 55 %-át a természet és a biológiai sokféleség megőrzését támogató projektekhez kell hozzárendelni, különös tekintettel a Natura 2000 hálózatra, mivel nagyon fontos feladat a hálózat számára megfelelő finanszírozást biztosítani, valamint az élőhelyvédelmi irányelv 8. cikkében meghatározott társfinanszírozási kötelezettséget teljesíteni. A forrásoknak a LIFE+ rendelethez képest fokozott mértékű elkülönítése korlátozza a Környezetvédelem alprogramba tartozó egyéb tematikus prioritások projektjei számára rendelkezésre álló költségvetést, ezért ez további ok arra, hogy célzottabban használják fel a forrásokat ezeken a területeken.

Meg kell jegyezni, hogy nincs kizárva a felsorolásban nem szereplő témákkal kapcsolatos projektek finanszírozása. Azok a jó minőségű projektek, amelyek megfelelnek a támogathatósági és kiválasztási kritériumoknak, szintén megkaphatják a finanszírozást.

3.1. Környezet és erőforrás-hatékonyság kiemelt terület

A LIFE rendelet 10. cikkének a) pontja értelmében e kiemelt területnek megfelelő projekttémák és a LIFE rendelet III. mellékletében felsorolt, ide kapcsolódó tematikus prioritások konkrét célkitűzései a következők: „a környezeti kihívásokra irányuló, ismétlésre, átadásra vagy más területeken történő általános érvényesítésre alkalmas **szakpolitikai vagy irányítási megközelítések, bevált gyakorlatok és megoldások kidolgozása, vizsgálata és demonstrációja**, ideértve az innovatív technológiák kidolgozását és demonstrációját is, a környezet és az egészség közötti kapcsolatra is figyelemmel és támogatva az erőforrás-hatékonysággal kapcsolatos politikákat és jogszabályokat, az erőforrás-hatékony Európa megvalósításának ütemtervét is beleértve”. Ezért az összes projektnek, amely e kiemelt terület alá tartozik, a LIFE rendelet 18. cikkének a) és b) pontja szerinti kísérleti vagy demonstrációs projektnek kell lennie, de ezek nem összpontosíthatnak kutatásra. E kiemelt terület és az alább felsorolt projekttémák egyike alá tartozó demonstrációs projektek esetében azoknak a projekteknek kell elsőbbséget biztosítani, amelyek **EU-szerte új vagy ismeretlen** fellépéseket, módszereket vagy megközelítéseket alkalmaznak, próbálnak ki, értékelnek és terjesztenek.

LIFE rendelet, III. melléklet

a) A vízre és azon belül a tengeri környezetre vonatkozó tematikus prioritások: az erőforrás-hatékony Európa megvalósításának ütemtervében és a hetedik környezetvédelmi cselekvési programban a vízre vonatkozóan előírt konkrét célkitűzések végrehajtására irányuló tevékenységek, különösen:

- i. a 2000/60/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv ⁽¹⁾ végrehajtásának integrált megközelítései;
- ii. a 2007/60/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv végrehajtására irányuló tevékenységek ⁽²⁾;
- iii. a 2008/56/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv ⁽³⁾ a tengervizek jó környezeti állapotának elérését célzó intézkedési programjának végrehajtására irányuló tevékenységek;
- iv. a vízkészletek biztonságos és hatékony felhasználását, a mennyiségi vízgazdálkodás fejlesztését, a jó vízminőség megőrzését, a vízkészletekkel történő visszaélések megakadályozását és a vízkészletek állapotromlásának megelőzését biztosító intézkedések.

Az EU-ban komoly problémát jelent a vízminőség, az áradások és az aszályok költséghatékony kezelése. A vízügyi ágazatban felmerülő kihívásokra és lehetőségekre való reagálás során a szereplőknek egységes megközelítést kell alkalmazniuk. A vízpolitikai keretirányelv, az árvízvédelmi irányelv és a vízzel kapcsolatos európai innovációs partnerség prioritásainak végrehajtásával összhangban a projekteknek olyan fellépések kidolgozására és főként végrehajtására kell összpontosítani, amelyek segíthetnek a tagállamoknak egy valóban integrált vízkészlet-gazdálkodást bevezetni, szükség esetén pedig ösztönzik az ökoszisztéma-alapú megközelítéseket. A tengervédelmi stratégiáról szóló keretirányelv végrehajtására irányuló fellépések keretében különös figyelmet kell fordítani az új terhelésekre és hatásokra, valamint ösztönözní kell az integrált partiövezet-gazdálkodás és a tengeri területhasználat-tervezés fejlesztését. A vízügyi ágazat tekintetében a vízszolgáltatások (ivóvíz előállítása vagy a szennyvíz kezelése) biztosításához használt technológiák és eljárások nemsokára elérik teljes kiépítettségüket. A vízzel kapcsolatos európai innovációs partnerség kiemelt területeinek megfelelően a jelenlegi kihívás kettős: i. a megfelelő végrehajtás költséghatékony, erőforrás-hatékony és jogilag megfelelő eredménnyel járó biztosítása, és ii. az e területen felmerülő új problémák kezelésére való képesség biztosítása.

Ezért az alábbi projektek kapnak elsőbbséget:

Víz, áradások és aszály – III. melléklet, A. szakasz, a) pont, i–ii. alpont

1. Olyan **természetes vízmegtartást** célzó intézkedések tervezése és végrehajtása a városi és vidéki területeken, amelyek növelik a vízbeszivárgást és a víztárolást, és természetes vagy „a természeteshez hasonló” eljárásokkal eltávolítják a szennyező anyagokat, ezáltal pedig hozzájárulnak a vízpolitikai keretirányelv és az árvízvédelmi irányelv céljainak megvalósításához és a vízszegény területeken az aszálykezeléshez.

⁽¹⁾ Az Európai Parlament és a Tanács 2000. október 23-i 2000/60/EK irányelve a vízpolitika terén a közösségi fellépés kereteinek meghatározásáról (HL L 327., 2000.12.22., 1. o.).

⁽²⁾ Az Európai Parlament és a Tanács 2007. október 23-i 2007/60/EK irányelve az árvíz kockázatok értékeléséről és kezeléséről, HL L 288., 2007.11.6., 27. o.

⁽³⁾ Az Európai Parlament és a Tanács 2008. június 17-i 2008/56/EK irányelve a tengeri környezetvédelmi politika területén a közösségi fellépés kereteinek meghatározásáról (tengervédelmi stratégiáról szóló keretirányelv) (HL L 164., 2008.6.25., 19. o.).

2. Olyan projektek, amelyek előmozdítják az **árvíz- és aszálykockázatok kezelését** a) a szélsőséges események megelőzésére és a szélsőséges eseményekkel szembeni védelemre szolgáló eszközök révén a szakpolitika támogatása, a földhasználat megtervezése és a vészhelyzetkezelés érdekében, valamint b) integrált kockázatelemzés és az ellenálló képességen és a szociális sebezhetőségen alapuló kockázatkezelési megközelítések, illetve a szociális biztonságot biztosító módszerek révén.
3. Olyan projektek, amelyek a vízgyűjtő-gazdálkodási tervekben megnevezett és a földhasználatból vagy a folyóhasználatból eredő **hidromorfológiai terhelések kezelése** révén lehetővé teszik a vízpolitikai keretirányelv célkitűzéseinek megvalósítását.
4. Olyan projektek, amelyek a **tápanyagok integrált kezelésével** és az emberi és mezőgazdasági eredetű organikus szennyezéssel foglalkoznak, és ennek során egyértelműen meghatározhatók a vízgyűjtők szintjén szükséges olyan intézkedések, amelyekkel a vízpolitikai keretirányelv és a vízgyűjtő-gazdálkodási tervek követelményei – ideértve a települési szennyvíz kezeléséről szóló irányelvet, a vizek mezőgazdasági eredetű nitrátszennyezéssel szembeni védelméről szóló irányelvet, a fürdővíz-minőségi irányelvet és a felszín alatti vizekről szóló irányelvet is – teljesíthetők.
5. Olyan projektek, amelyek a vízi környezetben lévő **kémiai szennyező anyagok** által okozott terhelésekkel foglalkoznak, és céljuk, hogy megfelelő helyettesítő anyagok vagy alternatív technológiák segítségével a forrásnál csökkentsék a kiemelt anyagok kibocsátását.
6. Olyan projektek, amelyek **helyreállítják** a folyók, tavak, delták és partok **morfológiáját**, illetve a **kapcsolódó élőhelyeket**, ideértve az árterületeket és mocsári területeket is, és ezáltal hozzájárulnak a vízpolitikai keretirányelv és az árvízvédelmi irányelv célkitűzéseinek megvalósításához.
7. Olyan projektek, amelyek **víztakarékossági intézkedéseket** hajtanak végre, hogy a vízhiánnyal küzdő területeken **hidrogazdasági modellek alapján** csökkentsék a víztestekre nehezedő minőségi és mennyiségi nyomást.

Tenger- és partiövezet-gazdálkodás – III. melléklet, A. szakasz, a) pont, iii. alpont

1. Olyan eszközöket, technológiákat és gyakorlatokat kidolgozó projektek, amelyekkel biztosítható a tengeri környezethez kapcsolódó gazdasági tevékenységek **fenntarthatósága**, ideértve szükség esetén a **gazdasági tevékenységek által a tengeri környezetre gyakorolt nyomás csökkentését** is, valamint amelyekkel a tengeri gazdasági ágazatok esetében érvényesíthető a tengeri erőforrások fenntartható kezelése, különös tekintettel a víz alatti zajszennyezésre, a tengerfenék fizikai zavarására és a mélytengeri bányászat hatásaira, valamint az akvakultúrára. A projektek várhatóan olyan gazdálkodási tervek kidolgozását eredményezik, amelyek csökkentik a gazdasági tevékenységek környezeti hatásait.
2. A **tengeri hulladék vagy a szennyező mikrobák** megelőzésére és csökkentésére irányuló projektek, amelyek a tengeri hulladék és a szennyező mikrobák forrásaival foglalkoznak.
3. Olyan projektek, amelyek ösztönzik az **integrált partiövezet-gazdálkodás és a tengeri területhasználat-tervezés közötti szinergiákat**, demonstrálják az integrált partiövezet-gazdálkodás és a tengeri területhasználat-tervezés új tengeri környezetekben való összehangolásának hozzáadott értékét, támogatják a tengeri medencéket érintő stratégiák – ideértve a vonatkozó uniós jogszabályokat is – végrehajtását, illetve az integrált partiövezet-gazdálkodás és a tengeri területhasználat-tervezés összekapcsolását a tengeri védett területek vagy a Natura 2000 területek kijelölésére és kezelésére vonatkozó eljárásokkal.

Vízügyi ágazat – III. melléklet, A. szakasz, a) pont, iv. alpont

1. Olyan projektek, amelyek célja az **ivóvízzel és a településiszennyvíz-tisztító rendszerekkel kapcsolatos technológiák** fejlesztése erőforrás-hatékony eljárások alkalmazásával a vízszolgáltatások biztosítása érdekében (pl. a víz kezelése és a vízgazdálkodás során felhasznált energia mennyiségének és a vízvesztés csökkentése céljából), illetve a szennyvíz kezelése során helyszíni eljárások és ellenőrzési folyamatok segítségével az új szennyező anyagok és kórokozók kibocsátásának csökkentése vagy megszüntetése érdekében.
2. Olyan eszközöket alkalmazó projektek (pl. tervezés, decentralizált rendszerek, kockázatalapú megközelítések), amelyek **az alacsony népsűrűségű területeken** az ivóvíz minőségéről szóló irányelvnek és a települési szennyvíz kezeléséről szóló irányelvnek megfelelő, hatékony **vízszolgáltatást** biztosítanak.
3. Olyan projektek, amelyek az **újrahasznosított/visszanyert** víz tekintetében eredményesebb és hatékonyabb, innovatív megoldások, illetve kezelési lehetőségek kidolgozására, továbbá az alábbiak fejlesztésére és demonstrálására irányulnak:
 - Innovatív koncepciók a(z alternatív) vízszolgáltatás, a szennyvízkezelés és az erőforrások újrahasznosítása és újrafeldolgozása terén.
 - A források ellenőrzésére szolgáló módszerek és költséghatékony helyszíni technológiák az új szennyező anyagok és kórokozók szennyvízkezelő-rendszerbe való kibocsátása terén.

- Intelligens technológiákat és decentralizált rendszereket alkalmazó és az alternatív vízforrásokra összpontosító víztisztítási innovációs központok olyan régiókban, ahol jelenleg nincsenek megfelelő csatornahálózatok vagy szennyvízkezelő és -tisztító létesítmények.
- Következetes megközelítés a víz-, az energia- és az erőforrás-veszteség elkerülése érdekében az ipari termelésben és a víz- és szennyvíz-infrastruktúrával kapcsolatban.

LIFE rendelet, III. melléklet

b) A hulladékra vonatkozó tematikus prioritások: az erőforrás-hatékony Európa megvalósításának ütemtervében és a hetedik környezetvédelmi cselekvési programban a hulladékra vonatkozóan előírt konkrét célkitűzések végrehajtására irányuló tevékenységek, különösen:

- i. a hulladékra vonatkozó tervek és programok végrehajtásának integrált megközelítései;
- ii. a hulladékokról szóló uniós jogszabályok kidolgozására és végrehajtására irányuló tevékenységek, különös hangsúlyt fektetve az uniós hulladékhierarchia első lépcsőfokaira (megelőzés, újrahasznosítás és újrafeldolgozás);
- iii. a termékek erőforrás-hatékonyaságára és életciklusuk során mérhető hatásaikra, a fogyasztási mintákra és a gazdaság anyagi függőségének csökkentésére irányuló tevékenységek.

A hulladék tekintetében az erőforrás-hatékony Európa megvalósításának ütemterve és a 7. EAP arra törekszik, hogy 2020-ra megvalósítsa az alábbi általános célkitűzéseket:

- a hulladéktermelés csökkentése,
- az újrafeldolgozás és újrahasznosítás maximalizálása,
- az égetés nem újrafeldolgozható anyagokra való korlátozása, és
- a hulladéklerakás nem újrafeldolgozható és nem hasznosítható hulladékra való korlátozása.

Ezért az alábbi projektek kapnak elsőbbséget:

A hulladékokról szóló jogszabályok végrehajtása – III. melléklet, A. szakasz, b) pont, i.–ii. alpont

1. Olyan innovatív módszereket, technológiákat és fellépéseket alkalmazó projektek, amelyek elsősorban a hulladék forrásánál hasznosak, és céljuk a **települési hulladék** megelőzése, újrahasznosítása és elkülönített gyűjtése.
2. Olyan innovatív módszereket, technológiákat és fellépéseket alkalmazó projektek, amelyek elsősorban a hulladék forrásánál hasznosak, és céljuk az alábbi hulladéktípusok megelőzése, újrahasznosításra való előkészítése/újrahasznosítása, újrafeldolgozása és elkülönített gyűjtése:
 - **elektromos és elektronikus berendezések hulladékai, elemek és akkumulátorok, elhasznált járművek, csomagolási, építési, bontási és egészségügyi hulladék,**
 - **biohulladék, ideértve az élelmiszer-hulladékot is** a teljes élelmiszerláncban.
3. **Integrált műanyag-kezelési projektek**, amelyek nyomán javul az újrafeldolgozhatóság, a válogatás és a jó minőségű újrafeldolgozás, a környezetbarát tervezés, a nem csomagolási célú műanyagok kezelése, az egyszer használatos műanyag termékek gyártásának megelőzése, illetve a szemetelés csökkentése és felszámolása;
4. Olyan projektek, amelyek célja a **háztartási veszélyes hulladék kezelésének** javítása.

Hulladék- és erőforrás-hatékonyaság – III. melléklet, A. szakasz, b) pont, iii. alpont

Olyan projektek, amelyek helyi, regionális vagy nemzeti szinten **gazdasági eszközök** használatát vezetik be a hulladék-gazdálkodási és erőforrás-hatékonyasági politikák támogatása érdekében.

LIFE rendelet, III. melléklet

c) **Az erőforrás-hatékonyságra vonatkozó tematikus prioritások, beleértve a talajt és az erdőket, valamint a zöld és a körkörös gazdaságot:** az erőforrás-hatékony Európa megvalósításának ütemterve és a hetedik környezetvédelmi cselekvési program végrehajtására irányuló tevékenységek, amelyekre nem vonatkoznak az e mellékletben említett egyéb tematikus prioritások, különösen:

- i. az ipari szimbiózisra és a tudásátadásra, valamint a körkörös és zöld gazdaság irányába történő elmozdulás új modelljeinek kidolgozására irányuló tevékenységek;
- ii. a talajvédelmi tematikus stratégiára irányuló tevékenységek (a Bizottság 2006. szeptember 22-i „A talajvédelemről szóló tematikus stratégia” című közleménye), különös hangsúlyt fektetve a talajlezárodás mérséklésére és kompenzálására, valamint a jobb földhasználatra;
- iii. az erdők megfigyelésére és az információs rendszerekre, valamint az erdőtűzek megelőzésére irányuló tevékenységek.

Az erőforrás-hatékonyságra vonatkozó tematikus prioritások alá tartozó projektek, beleértve a talajt és az erdőket, valamint a zöld és a körkörös gazdaságot, az erőforrás-hatékony Európa megvalósításának ütemterve, a talajvédelemről szóló tematikus stratégia és az új uniós erdőgazdálkodási stratégia végrehajtására irányulnak. Az ipari szimbiózis, a tudásátadás és a körkörös és zöld gazdaság irányába történő elmozdulás tekintetében különös figyelmet kell fordítani a vállalkozások erőforrás-hatékony, környezetvédelmi szempontból megvalósítható teljesítményére – ideértve az értéklán-cokat is –, valamint az ökológiai lábnyomuk mérésére használt módszerek harmonizálására. A talajvédelem tekintetében javításra szorul a talajgazdálkodás, főként a talajlezárodás korlátozása és mérséklése. Az erdők megfigyelése és az információs rendszerek, valamint az erdőtűz-megelőzés szépen fejlődött az elmúlt években, de végre kell hajtani az új uniós erdőgazdálkodási stratégiát, és tovább kell fejleszteni az európai erdőtűz-információs rendszert (EFFIS) ⁽¹⁾.

Ezért az alábbi projektek kapnak elsőbbséget:

Erőforrás-hatékonyság, zöld és körkörös gazdaság – III. melléklet, A. szakasz, c) pont, i. alpont

1. Olyan projektek, amelyek a teljes értéklánra kiterjedő fellépések segítségével hajtják végre a körkörös gazdaság koncepcióját, vagy biztosítják a másodlagos erőforrások/selectionanyagok/hulladékok más ágazatokban vagy **értéklán-cokban** való felhasználását (környezetbarát tervezés, az anyagok kaszkádszerűen történő hasznosítása, javítás, átalakítás, újrahasznosítás, újrafeldolgozás, új körkörös üzleti koncepciók, valamint innovatív visszavételi és gyűjtési rendszerek).
2. **Új, erőforrás-hatékonyságot ösztönző üzleti modelleket** alkalmazó projektek – többek között erőforrás-hatékony gyakorlatok bevezetése a kis- és középvállalkozásoknál (kkv-k) –, a termékeik és eljárásaik környezeti hatására, tartóságára, újrahasznosítására, javítására és újrafeldolgozására összpontosítva, ideértve a termékek megosztását és bérbeadását is az eladásuk helyett. Ennek ki kell terjednie az erőforrás-hatékony Európa megvalósításának ütemtervében prioritásként megnevezett ipari ágazatok egyikére; az új üzleti modellek pedig el kell érnie az anyaghasználat, illetve az energia- és vízhasználat csökkentését.
3. Olyan projektek, amelyek ösztönzik az **ökológiai lábnyom meghatározására kidolgozott európai módszer** ⁽²⁾ alkalmazását a fogyasztókkal és az érdekelt felekkel folytatott kommunikáció, az adatok rendelkezésre állása, minősége és az értéklánc egészében megvalósuló nyomon követhetősége, valamint a számítás egyszerűsítése és az ellenőrzés révén.
4. Olyan projektek, amelyek a szabályozási, pénzügyi vagy hírnévvel kapcsolatos **ösztönzőket a környezetvédelmi teljesítményhez kötik** az EMAS vagy más bevált és megbízható (vagyis harmadik fél által ellenőrzött) uniós környezeti irányítási eszközök segítségével.
5. Olyan projektek, amelyek ösztönzik a **zöld közbeszerzés alkalmazását a hasonló beszerzési igényekkel rendelkező állami hatóságok esetén** a vállalatokkal együttműködve **közös ajánlattételi dokumentáció kidolgozása és használata révén (ideértve a piaci konzultációt és a tényleges beszerzési tevékenységeket is)**, valamint olyan rendszerek alkalmazását, amelyek lehetővé teszik a beszerzők számára a zöld követelmények könnyű és megbízható ellenőrzését, továbbá az ilyen rendszerek alkalmazását.

⁽¹⁾ A Közös Kutatóközpont (JRC) és a Környezetvédelmi Főigazgatóság (DG ENV) hozta létre.

⁽²⁾ A Bizottság 2013. április 9-i 2013/179/EU ajánlása a termékek és a szervezetek életciklus-alapú környezeti teljesítményének mérésére és ismertetésére szolgáló egységes módszerek alkalmazásáról (HL L 124., 2013.5.4., 1. o.).

Talaj – III. melléklet, A. szakasz, c) pont, ii alpont

1. Olyan projektek, amelyek regionális, tartományi vagy települési szinten **korlátozzák, illetve mérséklik a talajelzáródást, vagy annak ellentételezésére innovatív módszereket javasolnak** a talajelzáródással kapcsolatos irányelveknek megfelelően (SWD(2012) 101 final/2) ⁽¹⁾, és különösen azok, amelyek keretében újragondolják a tervezési és költségvetési megközelítéseket, és céljuk, hogy további földterület kivonása vagy talajelzáródás nélkül valósítsák meg a regionális vagy települési fejlesztést.
2. Olyan projektek, amelyek célja a **jobb talajgazdálkodás megvalósítása** (a talajerózió visszaszorítása, a talaj szervesanyag-tartalmának növelése, a tömörödés és a szennyezés elkerülése, a szénben gazdag talaj megőrzése/helyreállítása) helyi, regionális vagy nemzeti szinten. Az alkalmazott módszerek közé tartozhatnak ellenőrzési eszközök és gyakorlatok, illetve az adminisztrációs és jogi keretrendszer javítása. Különösen fontosak lesznek azok a projektek, amelyek költséghatékony megoldásokat dolgoznak ki a meglévő eszközök vagy módszerek javítására, vagy a tágabb értelemben vett ökoszisztéma részeként, például a vízmegtartás érdekében támogatják a talajfunkciók megőrzését.
3. Olyan projektek, amelyek regionális vagy nemzeti szinten **költséghatékony támogató eszközöket és rendszereket** dolgoznak ki és alkalmaznak a szennyezett területek azonosítása érdekében.

Erdők – III. melléklet, A. szakasz, c) pont, iii. alpont

Az e fejezetbe tartozó projektek csak akkor kaphatnak elsőbbséget, ha előíranyozzák, hogy a projektekből származó összes, erdővel kapcsolatos mennyiségi és minőségi adatot betáplálják az Európai Erdészeti Adatközpontba (EFDAC), később pedig az Európai Bizottság európai erdészeti információs rendszerébe (FISE).

1. Olyan projektek, amelyek hozzájárulnak a nemzeti erdőnyilvántartások, illetve egyéb, erdővel kapcsolatos információs hálózatok által összegyűjtött adatokból teljes mértékben harmonizált információk kinyeréséhez, és amelyek **fejlett módszerek segítségével regionális, nemzeti vagy szupranacionális szinten demonstrálják a fenntartható erdőgazdálkodást, a közösen megállapított (Forest Europe) ⁽²⁾ kritériumok és mutatók alapján** (pl. az erdők egészsége és életképessége, az erdők ökoszisztémájával kapcsolatos szolgáltatások, erdők és az EU biogazdaságával kapcsolatos társadalmi-gazdasági funkciók és az erdők a változó éghajlatban), az új uniós erdőgazdálkodási stratégia ⁽³⁾ és a biológiai sokféleséggel kapcsolatos, 2020-ig teljesítendő uniós stratégia ⁽⁴⁾ céljait követve.
2. Olyan projektek, amelyek az erdővel kapcsolatosan már meglévő nemzeti/regionális információs hálózatok által összegyűjtött információkra építenek, és **új módszereket** dolgoznak ki és alkalmaznak **a fenntartható erdőgazdálkodási kritériumok és mutatók ⁽⁵⁾ összegyűjtésére és bejelentésére** nemzeti és regionális szinten, illetve az európai erdőtípusok EEA általi, 14 kategóriába való osztályozása ⁽⁶⁾ szerint a Forest Europe beszámolója alapján. Ezeknek a projekteknél konkrét demonstrációs fellépésekből kell állniuk, amelyek bemutatják, hogy az információkat és az új módszereket hogyan lehet az erdei ökoszisztémák védelmének javítására használni.
3. Olyan projektek, amelyek hozzájárulnak **az európai erdőűz-információs rendszer (EFFIS) fejlesztéséhez**. Ezeknek a projekteknél konkrét demonstrációs fellépésekből kell állniuk, amelyek bemutatják, hogy az információkat és az új módszereket hogyan lehet a biológiai sokféleséggel kapcsolatos, 2020-ig teljesítendő uniós stratégia célkitűzéseinek megvalósításához használni az erdők és az erdők ökoszisztémájának kezelése vonatkozásában.
4. Olyan projektek, amelyek az erdőkre vonatkozó új információkat használják fel annak érdekében, hogy növeljék az urbanizációval, a földterületek művelésből való kivonásával vagy a hagyományos földgazdálkodási készségek eltűnésével kapcsolatos **népességi változásokból eredő veszélyekkel szembeni ellenálló képességüket**.

⁽¹⁾ http://ec.europa.eu/environment/soil/sealing_guidelines.htm

⁽²⁾ Forest Europe, 2011. State of Europe's Forests 2011.

⁽³⁾ A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – Az erdőket és az erdőalapú ágazatot érintő új uniós erdőgazdálkodási stratégia, COM(2013) 659 final, 2013. szeptember 20.

⁽⁴⁾ A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – Életbiztosításunk, természeti tőkénk: a biológiai sokféleséggel kapcsolatos, 2011-ig teljesítendő uniós stratégia, COM(2011) 244 végleges.

⁽⁵⁾ Forest Europe, 2011. State of Europe's Forests 2011.

⁽⁶⁾ EEA, 2009. Európai erdőtípusok.

LIFE rendelet, III. melléklet

d) A környezetre és az egészségre vonatkozó tematikus prioritások, beleértve a vegyi anyagokat és a zajt: a hetedik környezetvédelmi cselekvési programban a környezetre és az egészségre vonatkozóan előírt konkrét célkitűzések végrehajtására irányuló támogató tevékenységek, különösen:

- i. az 1907/2006/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet ⁽¹⁾ (REACH), valamint az 528/2012/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet ⁽²⁾ (a biocid termékekről szóló rendelet) végrehajtására irányuló támogató tevékenységek a vegyi anyagok (többek között a nanoanyagok) biztonságosabb, fenntarthatóbb és gazdaságosabb felhasználása érdekében;
- ii. a 2002/49/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv ⁽³⁾ (a zajról szóló irányelv) végrehajtásának megkönnyítésére irányuló támogató tevékenységek az olyan zajszint elérése érdekében, amely nem jár jelentős negatív hatással és kockázatokkal az emberi egészségre nézve;
- iii. a nagyobb balesetek elkerülésére irányuló, különösen a 2012/18/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv ⁽⁴⁾ (a Seveso III irányelv) végrehajtását megkönnyítő támogató tevékenységek.

A környezet és az egészség tekintetében új módszereket kell kipróbálni a vegyi anyagok, a zaj és az ipari balesetek által a környezetre és az emberi egészségre gyakorolt hatás csökkentése érdekében.

Ezért az alábbi projektek kapnak elsőbbséget:

Vegyi anyagok – III. melléklet, A. szakasz, d) pont, i. alpont

1. Olyan projektek, amelyek csökkentik a vegyi anyagok (ideértve a nanoanyagokat és a biocid termékeket is) által a környezetre vagy az emberi egészségre gyakorolt hatást, a vegyi anyagok biztonságosabb vagy fenntarthatóbb használata vagy pedig a termékekben vagy a környezetben lévő mérgező vegyi anyagoknak való kitettség minimalizálása révén, az anyagok biztonságosabb anyagokkal vagy nem kémiai megoldásokkal való helyettesítése által.
2. Olyan projektek, amelyek fejlesztik a vegyi anyagok ellenőrzési adatainak felhasználását (pl. környezetvédelmi monitoring, emberi biomonitoring, termékellenőrzés, beltéri levegő-ellenőrzés) az emberi egészség és a környezet védelmében, az adatok elérhetővé, hozzáférhetővé, összehasonlíthatóvá és kölcsönösen értelmezhetővé tétele révén, valamint azáltal, hogy ezeket összekapcsolhatóvá teszik az emberi egészség és a környezet egészségének ellenőrzésével, és hogy lehetővé teszik a kémiai keverékeknek különböző expozíciós módokon való kitettség értékelését.

Zaj – III. melléklet, A. szakasz, d) pont, ii. alpont

Ebben a fejezetben azok a projektek kapnak elsőbbséget, amelyek célja a lehető legtöbb ember helyzetének javítása a városi területeken.

1. Olyan projektek, amelyek célja állandó **alacsony zajkibocsátási zónák** létrehozása a **városi területeken**, amit úgy érnek el, hogy csak elektromos meghajtású járműveket engedélyeznek, vagy egyéb, ugyanennyire hatékony zajscsökkentési módszereket alkalmaznak.
2. Olyan projektek, amelyek célja, hogy a **magas népsűrűségű városi területeken** csökkentsék az **utakról és más közlekedési infrastruktúráktól érkező zajt**, olyan alacsony zajkibocsátású útburkolatok használatával, amelyek életciklusköltsége hasonló a szabvány burkolatok életciklusköltségéhez, de sokkal kevesebb zajt okoznak.

Ipari balesetek – III. melléklet, A. szakasz, e) pont, iii. alpont

1. Olyan projektek, amelyek célja a veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos balesetek veszélyének kezeléséről szóló **Seveso III irányelv** (2012/18/EU irányelv) végrehajtásának elősegítése olyan módszertani eszközök kifejlesztése révén, amelyekkel **feltérképezhető a kockázatok** – például a környezeti kockázatok is –, és **kezelhető a dominóhatás**.

⁽¹⁾ Az Európai Parlament és a Tanács 2006. december 18-i 1907/2006/EK rendelete a vegyi anyagok regisztrálásáról, értékeléséről, engedélyezéséről és korlátozásáról (REACH), az Európai Vegyianyag-ügynökség létrehozásáról, az 1999/45/EK irányelv módosításáról, valamint a 793/93/EGK tanácsi rendelet, az 1488/94/EK bizottsági rendelet, a 76/769/EGK tanácsi irányelv, a 91/155/EGK, a 93/67/EGK, a 93/105/EK és a 2000/21/EK bizottsági irányelv hatályon kívül helyezéséről (HL L 396., 2006.12.30., 1. o.).

⁽²⁾ Az Európai Parlament és a Tanács 2012. május 22-i 528/2012/EU rendelete a biocid termékek forgalmazásáról és felhasználásáról (HL L 167., 2012.6.27., 1. o.).

⁽³⁾ Az Európai Parlament és a Tanács 2002. június 25-i 2002/49/EK irányelve a környezeti zaj értékeléséről és kezeléséről (HL L 189., 2002.7.18., 12. o.).

⁽⁴⁾ Az Európai Parlament és a Tanács 2012. július 4-i 2012/18/EU irányelve a veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos balesetek veszélyének kezeléséről, valamint a 96/82/EK tanácsi irányelv módosításáról és későbbi hatályon kívül helyezéséről (HL L 197., 2012.7.24., 1. o.).

LIFE rendelet, III. melléklet

e) A levegő minőségére és a kibocsátásokra vonatkozó tematikus prioritások, ideértve a városi környezetet is: az erőforrás-hatékony Európa megvalósításának ütemtervében és a hetedik környezetvédelmi cselekvési programban a levegőre és a kibocsátásokra vonatkozóan előírt konkrét célkitűzések végrehajtására irányuló támogató tevékenységek, különösen:

- i. a levegő minőségére vonatkozó jogszabályok végrehajtására irányuló integrált megközelítések;
- ii. a levegő minőségére és a levegőbe történő kibocsátásokra vonatkozó normáknak, többek között a 2001/81/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvnek ⁽¹⁾ (a nemzeti kibocsátási határértékekről szóló irányelv) való megfelelést elősegítő támogató tevékenységek;
- iii. a 2010/75/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv ⁽²⁾ (az ipari kibocsátásokról szóló irányelv) jobb végrehajtására irányuló támogató tevékenységek, különös hangsúlyt fektetve az elérhető legjobb technika meghatározási és a végrehajtási folyamatára, gondoskodva az információkhoz való nyilvános hozzáférés egyszerűségről, valamint az ipari kibocsátásokról szóló irányelv innovációhoz történő hozzájárulásának fokozásáról.

A levegő minőségére és a kibocsátásokra vonatkozó tematikus prioritás, ideértve a városi környezetet is, a levegő minőségére vonatkozó jogszabályok végrehajtására és a városi környezeti problémák átfogó megközelítésére összpontosít. Európában továbbra is a levegőszennyezés a legkomolyabb környezeti egészségügyi probléma, halálozási aránya pedig meghaladja a közlekedési balesetek halálozási arányának tízszeresét, és jelentős hatást gyakorol az ökoszisztémákra is (pl. levegőszennyezés miatt az EU Natura 2000 területeinek 70 %-át sújtja eutrofizáció). Ezzel a 2030-ig terjedő időszak tekintetében az EU levegőminőségi stratégiájának megfelelően kell foglalkozni.

Az ipari kibocsátásokról szóló irányelv fontos eszköz a nagy pontszerű forrásokból származó szennyezés megelőzésében és csökkentésében. Az ipari kibocsátásokról szóló irányelv (és elődje, az IPPC) végrehajtásában szerzett tapasztalatok segítségével meg lehet határozni a lakosság tájékoztatásával és az új technikák bevezetésével kapcsolatos további igényeket.

Ezért az alábbi projektek kapnak elsőbbséget:

A levegő minőségére vonatkozó jogszabályok és a nemzeti kibocsátási határértékekről szóló irányelv – III. melléklet, A. szakasz, e) pont, i–ii. alpont

Ellenkező rendelkezés hiányában a levegő minőségével kapcsolatos projekteknek általában a városi területekre kell összpontosítaniuk, hogy a lehető legtöbb személyre vonatkozhasanak.

1. **Helyi és regionális energiaprojektek**, amelyek a légköri részecskekibocsátó **csomópontokon** a levegő minőségével és a kibocsátások csökkentésével foglalkoznak azokon a területeken, ahol folyamatosan és **sokat használnak szén- és biomassza-égető fűtési berendezéseket**.
2. Olyan projektek, amelyek hozzájárulnak a **jó minőségű biomassza-égető** berendezések alkalmazásához és ezek megfelelő használatához, a hegyi régiókban is (pl. rendkívül alacsony porkibocsátással járó technológiák használata, nagy hatásfokú és tiszta égés és ellenőrzési technológiák, hőtárolás).
3. **Fenntartható mobilitási projektek** a levegő minőségével kapcsolatos normák betartása szempontjából fontos összetevők tekintetében, amelyek az alábbiakra összpontosítanak: környezetbarát autózés a mindennapokban, elektromos vagy rendkívül alacsony kibocsátású járművek ⁽³⁾ használata, amint az a Horizont 2020 munkaprogramban is szerepel, környezetbarát alternatív tüzelőanyagok használata, innovatív felújítási programok a közszolgálati járművek esetében, alternatív elektromos hajtóművek, például elektromobilitás és hidrogénalapú mobilitás, nagy hatású, alacsony zajkibocsátású zónák és útdíjrendszerek létrehozása és alkalmazása fejlett hozzáférési kritériumok és fogyasztói termékcímkék ⁽⁴⁾ (főbb nagyvárosi területek) segítségével, illetve innovatív logisztikai platformok révén az áruk utolsó mérföldön történő szállítása esetén.
4. **Olyan projektek, amelyek csökkentik az ammónia- és részecskekibocsátást a mezőgazdaságban**, az ENSZ-EGB helyes gyakorlatra vonatkozó szabályzata javított változatának végrehajtása részeként.

⁽¹⁾ Az Európai Parlament és a Tanács 2001. október 23-i 2001/81/EK irányelve az egyes légköri szennyezők nemzeti kibocsátási határértékeiről (HL L 309., 2001.11.27., 22. o.).

⁽²⁾ Az Európai Parlament és a Tanács 2010. november 24-i 2010/75/EU irányelve az ipari kibocsátásokról (a környezetszennyezés integrált megelőzése és csökkentése) (HL L 334., 2010.12.17., 17. o.).

⁽³⁾ Rendkívül alacsony kibocsátású járművek a Horizont 2020 munkaprogram szerint.

⁽⁴⁾ Az elképzelt termékek lehetnek autók, valamint két- és háromkerékű motorkerékpárok is.

Az ipari kibocsátásokról szóló irányelv – III. melléklet, A. szakasz, e) pont, iii. alpont

Olyan projektek, amelyek olyan **szennyezés-megelőző és -csökkentő technikákat** fejlesztenek ki és tesztelnek, amelyeket az ipari kibocsátásokról szóló irányelv új technikaként nevezett meg.

Városi környezet – III. melléklet, A. szakasz, e) pont

Olyan projektek, amelyek **integrált és átfogó szakpolitikákat hajtanak végre a fenntartható várostervezés és -építés terén**, és innovatív megközelítéseket alkalmaznak a városi tömegközlekedés és mobilitás, a fenntartható épületek, az energiahatékonyság és a városi biológiai sokféleség megőrzése vonatkozásában.

3.2. Természet és biológiai sokféleség kiemelt terület

A LIFE rendelet 11. cikkének a) pontja értelmében az ehhez a kiemelt területhez tartozó projekttémák és a LIFE rendelet III. mellékletében felsorolt, kapcsolódó tematikus prioritások főként a következő célkitűzések megvalósítására törekszenek: „a természettel és a biológiai sokféleség kérdésével kapcsolatos uniós szakpolitika és jogszabályok kidolgozásának és végrehajtásának elősegítése, többek között a biológiai sokféleséggel kapcsolatos, 2020-ig teljesítendő uniós stratégia, valamint a 2009/147/EK ⁽¹⁾ európai parlamenti és tanácsi és a 92/43/EGK tanácsi irányelv ⁽²⁾ vonatkozásában, különösen **konceptiók, bevált gyakorlatok és megoldások alkalmazása, kidolgozása, vizsgálata és demonstrációja** révén”. Az ehhez a kiemelt területhez tartozó projektek ezért alkalmazhatják a már létező megközelítéseket, bevált gyakorlatokat és megoldásokat, vagy pedig új megközelítéseket, bevált gyakorlatokat és megoldásokat dolgozhatnak ki, tesztelhetnek és mutathatnak be. A **biológiai sokféleség** tematikus prioritásába tartozó projektek tekintetében azonban általában **a kísérleti és demonstrációs projektek kapnak elsőbbséget**, kivéve, ha a projekttémák ellenkezően rendelkeznek.

A LIFE az elmúlt 20 évben fontos eszköze volt a madár- és az élőhelyvédelmi irányelv végrehajtásának. Ez a kis program jelentős mértékben hozzájárult a Natura 2000 hálózat létrehozásához, és néhány esetben elengedhetetlen fontosságú volt. A társjogalkotók kifejezték abbéli szándékukat, hogy a LIFE program továbbra is erre a stratégiai kérdésre összpontosítson, főleg mivel most az összes tagállam köteles biztosítani az összes élőhely és faj kedvező természetvédelmi helyzetét. A legtöbb esetben ezt az élőhelyek aktív kezelésével és összeköttetésével, vagy az érintett fajok aktív kezelésével és összeköttetésével lehet csak elérni. Ezért a LIFE Természet és biológiai sokféleség kiemelt területe továbbra is a Natura 2000-re összpontosítja korlátozott pénzügyi forrásait, hogy biztosítsa a biológiai sokféleséggel kapcsolatos stratégia 1. célkitűzésével kapcsolatos kötelezettségvállalások teljes mértékű teljesítését. Ugyanakkor a LIFE+ terén szerzett pozitív tapasztalatok nyomán a LIFE 2014–2020 előmozdítja majd a biológiai sokféleséggel kapcsolatos projekteket, amelyek főként a biológiai sokféleséggel kapcsolatos aggályok kezelésének új módszereinek tesztelésére és igazolására törekszenek. A LIFE Természet és a LIFE Biológiai sokféleség kiemelt terület kiegészíti egymást.

LIFE rendelet, III. melléklet

a) A természetre vonatkozó tematikus prioritások: a 92/43/EGK és a 2009/147/EK irányelv végrehajtására irányuló tevékenységek, különösen:

- i. az uniós jelentőségű élőhelyek és fajok, köztük a tengeri élőhelyek és fajok, valamint madárfajok természetvédelmi helyzetének javítását célzó tevékenységek;
- ii. a Natura 2000 hálózattal kapcsolatos biogeográfiai szemináriumok támogatására irányuló tevékenységek;
- iii. a priorizált intézkedési tervek végrehajtására irányuló integrált megközelítések.

Az alábbi, a biológiai sokféleséggel kapcsolatos, 2020-ig teljesítendő uniós stratégiának a madár- és élőhelyvédelmi irányelv teljes mértékű végrehajtására irányuló 1. célkitűzéséhez hozzájáruló projekttémák kapnak elsőbbséget:

1. Olyan projektek, amelyek célja a közösségi jelentőségű ⁽³⁾ élőhelyek és fajok (köztük a madárfajok) természetvédelmi helyzetének javítása, az ezen élőhelyek vagy fajok számára javasolt vagy kijelölt **Natura 2000 területek** esetén.
2. Olyan projektek, amelyek célja a közösségi jelentőségű, Natura 2000 területeken lévő élőhelytípusok vagy fajok (köztük a madárfajok) természetvédelmi helyzetének javítása, amennyiben helyzetük a tagállamok által az élőhelyvédelmi irányelv 17. cikke értelmében a megfelelő földrajzi szinten benyújtott legfrissebb átfogó értékelések vagy pedig a madárvédelmi irányelv 12. cikke értelmében benyújtott legújabb értékelések és a madarakra vonatkozó uniós szintű értékelések alapján nem **„kedvező/biztonságos és nem romlik”** vagy **„ismeretlen”**.

⁽¹⁾ Az Európai Parlament és a Tanács 2009. november 30-i 2009/147/EK irányelve a vadon élő madarak védelméről (HL L 20., 2010.1.26., 7. o.).

⁽²⁾ A Tanács 1992. május 21-i 92/43/EGK irányelve a természetes élőhelyek, valamint a vadon élő állatok és növények védelméről (HL L 206., 1992.7.22., 7. o.).

⁽³⁾ A „közösségi jelentőségű” kifejezést ebben a kontextusban „uniós jelentőségű” értelemben használjuk.

3. Olyan projektek, amelyek a tagállamok által frissített, **priorizált intézkedési tervekben** előirányzott **fellépések**, vagy pedig a Natura 2000 hálózattal kapcsolatos biogeográfiai szemináriumok keretében meghatározott, javasolt vagy elfogadott konkrét fellépések közül egyet vagy többet végrehajtanak.
4. Olyan projektek, amelyek az élőhely- és madárvédelmi irányelv és a tengervédelmi stratégiáról szóló keretirányelv 1. mutatójában meghatározott, kapcsolódó rendelkezések végrehajtásának **tengerekkel kapcsolatos részével** foglalkoznak, főleg amennyiben a projektek az alábbi fellépések közül egyre vagy többre összpontosítanak:
 - a) nemzeti nyilvántartások készítése és véglegesítése a Natura 2000 tengeri területek hálózatának létrehozása érdekében;
 - b) a Natura 2000 tengeri területek helyreállítása és kezelése, ideértve a területgazdálkodási tervek elkészítését és alkalmazását is;
 - c) a tengeri környezet védelme és a halászok vagy más „tengerhasználók” közötti, a fajokkal, az élőhellyel vagy a területtel kapcsolatos konfliktusokkal foglalkozó fellépések, továbbá olyan fellépések, amelyek a védelmi intézkedéseket a Natura 2000 területek fenntartható használatával kombinálják;
 - d) demonstratív vagy innovatív megközelítések, amelyek az emberi tevékenységek a kritikus tengeri élőhelyekre és fajokra kifejtett hatását értékelik vagy követik nyomon, és ezáltal irányítják az aktív védelmi intézkedéseket.
5. Olyan projektek, amelyek célja a közösségi jelentőségű élőhelytípusok és fajok (köztük a madárfajok) természetvédelmi helyzetének javítása, fellépéseik pedig megfelelnek az idevágó nemzeti vagy uniós szintű faj- vagy élőhelyvédelmi cselekvési tervekben meghatározott **fellépéseknek**.
6. Olyan projektek, amelyek – a Natura 2000 hálózat támogatása érdekében – az **idegenhonos özönfajokra** összpontosítanak, amennyiben ezek várhatóan lerontják a közösségi jelentőségű fajok (ideértve a madarakat is) vagy élőhelytípusok természetvédelmi helyzetét.

LIFE rendelet, III. melléklet

b) A biológiai sokféleségre vonatkozó tematikus prioritások: a biológiai sokféleséggel kapcsolatos, 2020-ig teljesítendő uniós stratégia végrehajtására irányuló tevékenységek, különösen:

- i. a 2. cél eléréséhez történő hozzájárulást célzó tevékenységek;
- ii. a 3., 4. és 5. cél eléréséhez történő hozzájárulást célzó tevékenységek.

Az alábbi projekttemák a biológiai sokféleséggel kapcsolatos, 2020-ig teljesítendő uniós stratégia 2., 3., 4. és 5. céljának teljesítésére összpontosítanak, amennyiben ezek a LIFE program keretében finanszírozhatóak.

Az alább felsorolt projekttemák elsőbbséget kapnak:

1. Olyan projektek, amelyek célja a biológiai sokféleséggel kapcsolatos stratégia 2. céljának végrehajtása, és amelyek az ökoszisztémák fenntartása és fejlesztése érdekében fellépéseiket és szolgáltatásaikat az állami vagy magánszektor tevékenységei közé integrálják, **zöld és kék infrastruktúra létrehozása és a leromlott ökoszisztémák helyreállítása** révén. Ezeknek a projekteknek az alábbiakra irányuló megközelítéseket kell tesztelniük és alkalmazniuk:
 - a) ökoszisztémák – ideértve a tengeri ökoszisztémákat és szolgáltatásaikat is – feltérképezése és értékelése (többek között felbecsülése) abból a célból, hogy hozzájáruljanak a helyreállítás, a zöld vagy kék infrastruktúra vagy a „nettó veszteség elkerülése” prioritásainak meghatározásához;
 - b) ökoszisztémák helyreállítása, ideértve a part menti és a tengeri ökoszisztémákat és szolgáltatásaikat is, a helyreállítási prioritások keretrendszerének alkalmazása segítségével;
 - c) módszerek kidolgozása az ökoszisztémák szolgáltatásainak felbecsülésére és kifizetésére (ideértve a kézzel fogható és a nem kézzel fogható szolgáltatásokat is); vagy
 - d) innovatív irányítási rendszerek, amelyek különösen az ökoszisztémák vízzel kapcsolatos szolgáltatásaival foglalkoznak, és amelyek potenciális finanszírozási mechanizmusokat hozhatnak létre a biológiai sokféleséggel kapcsolatos stratégia célkitűzéseinek megvalósításához, továbbá hozzájárulhatnak a vízpolitikai keretirányelv és az árvízvédelmi irányelv céljaihoz is.

2. Olyan projektek, amelyek **idegenhonos özőnfajokra** irányuló fellépéseket hajtanak végre (a biológiai sokféleséggel kapcsolatos stratégia 5. célja értelmében vagy a tengervédelmi stratégiáról szóló keretirányelv 2. mutatójában – Nem őshonos fajok – meghatározott védelmi szint megvalósításához való hozzájárulás érdekében ⁽¹⁾), az alábbiakra irányuló megközelítéseket tesztelő és alkalmazó fellépések révén:

- a) az idegenhonos özőnfajok betelepítésének megelőzése, főként a nem szándékos betelepítés útvonalainak megszüntetése révén,
- b) korai riasztást és gyors reagálást biztosító rendszer létrehozása és
- c) a betelepített idegenhonos özőnfajok kiirtása vagy féken tartása megfelelő kiterjedésű területen.

Ezek a projektek egy átfogó kereten belül három lépést hajtanak végre (megelőzés; korai riasztás és gyors reagálás; kiirtás/féken tartás), vagy ha az egyik lépést már megtették, a fellépésekre legalább egy mindhárom lépést összekapcsoló, tágabb keretrendszerben kell, hogy sor kerüljön. Ezeket úgy kell létrehozni, hogy javítsák a meglévő műszaki, adminisztratív vagy jogi keretrendszereket, vagy vezessenek be újakat a megfelelő szinten; céljuk pedig az idegenhonos özőnfajok nagyobb mértékű uniós betelepítésének megelőzése kell, hogy legyen.

3. Olyan **veszélyeztetett fajokra** irányuló projektek, amelyek nem szerepelnek az élőhelyvédelmi irányelv mellékleteiben, de amelyek az Európai Vörös Listán (http://ec.europa.eu/environment/nature/conservation/species/redlist/index_en.htm) vagy a Természetvédelmi Világszövetség vörös listáján (<http://www.iucnredlist.org/>) – amely azokra a fajokra vonatkozik, amelyekre nem terjed ki az európai vörös lista – a „**veszélyeztetett**” vagy **rosszabb** státusú fajok között szerepelnek.

4. Olyan kísérleti vagy demonstrációs projektek, amelyek az állami és a magánszektorban **innovatív módon használják fel a közvetlen vagy közvetett finanszírozást** (ideértve a köz–magán társulásokat, a fiskális eszközöket, a biológiai sokféleséget ellensúlyozó tényezőket stb.) a biológiai sokféleséggel kapcsolatos tevékenységekre.

5. Kísérleti vagy demonstrációs projektek, amelyek az alábbiakra összpontosító **zöldinfrastruktúra-fellépéseket** tesztelik, majd hajtják végre:

- a) innovatív technológiák és az ezekre vonatkozó műszaki szabványok kidolgozása és alkalmazása;
- b) az ökoszisztémák megőrzése vagy helyreállítása az emberi egészség érdekében; vagy
- c) költséghatékony technológiák és módszerek, amelyek minimalizálják a létező energia- és közlekedési infrastruktúrák biológiai sokféleségre gyakorolt hatását a térben összekapcsolt ökoszisztémák működésének megerősítése révén.

3.3. Környezetvédelmi irányítás és tájékoztatás kiemelt terület

A LIFE rendelet 12. cikkének a) pontja értelmében az ehhez a kiemelt területhez tartozó projekttemák és a LIFE rendelet III. mellékletében felsorolt, kapcsolódó tematikus prioritások főként a következő célkitűzések megvalósítására törekuszenek: „a környezeti ügyekkel kapcsolatos tudatosságnövelés előmozdítása, ideértve az uniós környezetvédelmi döntéshozatalhoz nyújtott lakossági és érdekelmi támogatás elnyerését, valamint a fenntartható fejlődéssel kapcsolatos tudás és a fenntartható fogyasztás új mintáinak ösztönzése”.

LIFE rendelet, III. melléklet

Környezetvédelmi irányítás és tájékoztatás kiemelt terület:

- a) tájékoztatási, kommunikációs és tudatosságnövelő kampányok a hetedik környezetvédelmi cselekvési program prioritásaival összhangban;
- b) a hatékony ellenőrzési eljárásokat és az uniós környezetvédelmi jogszabályok betartásának előmozdítására irányuló intézkedéseket, valamint az uniós környezetvédelmi jogszabályok végrehajtásával kapcsolatos információs rendszereket és információs eszközöket támogató tevékenységek.

Tájékoztatási, kommunikációs és tudatosságnövelő kampányok – III. melléklet, C. szakasz, a) pont

A tájékoztatási, kommunikációs és tudatosságnövelő kampányok földrajzi kiterjedését figyelembe veszik majd a javasolt projektek európai hozzáadott értékének értékelése során.

⁽¹⁾ A tengervédelmi stratégiáról szóló keretirányelv I. mellékletének (2) pontja.

Víz

1. Olyan hatóságokra és más szereplőkre irányuló tudatosságnövelés a **vízpolitikai keretirányelvben meghatározott kötelezettségekkel és lehetőségekkel** kapcsolatban, akik/amelyek hozzájárulhatnak azon költséghatékony megoldások kiválasztásához, amelyeket szerepeltetni lehet a vízgyűjtő-gazdálkodási tervekben, és amelyek az árvízvédelemhez, az üledékkezeléshez, a vízenergiához, a hajózáshoz, a szállításhoz, a területhasználathoz, a területhasználat-tervezéshez, a vegyiparhoz és a mezőgazdasághoz kapcsolódnak.
2. Olyan projektek, amelyek innovatív megközelítések alapján dolgoznak ki és tesztelnek olyan **vízarázási politikákat**, amelyek esetében a „szennyező fizet” elvet a „pazarló fizet” elvvel egészítik ki, és a megfelelő szinten egyértelmű és mérhető hatékonysági célokat tűznek ki minden tevékenységi terület esetében.
3. Olyan projektek, amelyek célja a **tengerpartok és a tenger hulladékmentesítésére irányuló rendszerek** létrehozása, ezáltal pedig a tengeri hulladék hatásaival és a tengeri környezet védelméhez kapcsolódó azon kérdésekkel kapcsolatos tudatosság növelése, amelyekkel a tengervédelmi stratégiáról szóló keretirányelv is foglalkozik.
4. Főként a halászati és tengeri ágazatot képviselő olyan hatóságokra és más szereplőkre irányuló tudatosságnövelés a **tengervédelmi stratégiáról szóló keretirányelvben meghatározott kötelezettségekkel és lehetőségekkel** kapcsolatban (kivéve a tengeri hulladékot, lásd a fenti 3. pontot), akik/amelyek hozzájárulhatnak azon költséghatékony megoldások kiválasztásához, amelyeket szerepeltetni lehet a tengervédelmi stratégiákban és intézkedési programokban abból a célból, hogy a tengervédelmi stratégiáról szóló keretirányelv I. mellékletében meghatározott 11 mutató szerint megvalósítsák a „jó környezeti állapotot”.
5. Olyan projektek, amelyekben az érdekelt felek és a hatóságok az egyes nemzeti joghatóságok határain átnyúló **nemzetközi együttműködést** folytatnak a **tengeri medencéket érintő stratégiák** végrehajtásával kapcsolatban.

Hulladék

1. Tudatosságnövelés és képzés az **újrafeldolgozható vagy -hasznosítható hulladékok lerakásának fokozatos felszámolásával** kapcsolatban (ezáltal a hulladéklerakóban való elhelyezés a visszamaradó, azaz nem újrafeldolgozható és nem hasznosítható hulladékokra korlátozódik).
2. Tájékoztató kampányok a hulladékokra vonatkozó fontos kérdésekkel kapcsolatos tudatosság növelése és magatartásbeli változtatások ösztönzése érdekében, amelyek középpontjában a **hulladék mennyiségének csökkentése áll, különösen az elektromos és elektronikus berendezések hulladékai és a műanyag hulladék** tekintetében.

Erőforrás-hatékonyság, ideértve a talajt és az erdőket, valamint a zöld és a körkörös gazdaságot

1. Tudatosságnövelés és útmutató anyagok kidolgozása a **genetikai források európai felhasználói**, különösen a kutatók és a kkv-k számára annak érdekében, hogy ösztönözzék a hozzáférésről és az előnyök megosztásáról szóló rendelet követelményeinek való megfelelést, valamint támogassák a genetikai források európai gyűjteményeivel kapcsolatos tevékenységeket, például javítsák a minták rendszerezését és dokumentálását.
2. Tudatosságnövelő kampányok, amelyek a fenntartható fogyasztást ösztönzik, a **élelmiszer-hulladékokra és az élelmiszer optimális tárolására** összpontosítva.
3. Tudatosságnövelő kampányok, amelyek a fenntartható fogyasztást ösztönzik, a **talaj- és földhasználatra** összpontosítva.
4. Tudatosságnövelő és aktív intervenciók tájékoztató kampányok (aktív intervenciók és általános tudatosságnövelés) **az erőforrás-hatékonyság gazdasági és pénzügyi előnyeiről, amelyek a talajra is kiterjednek**.
5. Kapacitásépítéssel kapcsolatos kampányok, amelyek segítségével **koordinálni lehet az erdőkkel és erdőtüzekkel kapcsolatos idevágó és uniós tájékoztatást, és útmutatást lehet nyújtani ezzel kapcsolatban**. E projekteknek arra kell törekedniük, hogy koordinálják az erdőtüzekkel kapcsolatos nemzeti és transznacionális tájékoztatást az erdőtüzekből eredő kibocsátásokkal, a tűzkarok felbecsülésével – ideértve a forrásoknak az erdőtüzek megelőzésére való költséghatékony felhasználására vonatkozó útmutatást –, továbbá a leégett területekkel, különösen a Natura 2000 területekkel kapcsolatban. Útmutatást kell nyújtaniuk továbbá az uniós szintű közös megközelítésről is.

A levegő minősége és kibocsátások, ideértve a városi környezetet is

1. Tudatosságnövelés és képzés a **városi területek levegőjének minőségéről és egészségügyi hatásairól** olyan esetekben, ahol az emberek és az ökoszisztémák nagy mennyiségű szennyező anyagnak vannak kitéve.
2. Tudatosságnövelés a kevésbé költséges ellenőrző és értékelő rendszerek ösztönzése révén a levegő minőségének javítása érdekében.
3. Olyan integrált rendszerek kifejlesztése és bemutatása, amelyek **egyszerű hozzáférést** nyújtanak az ipari létesítményekkel kapcsolatos, a **nyilvánosság számára elérhető információkhoz**, ideértve az engedélyeket, a kibocsátási adatokat és a vizsgálati jelentéseket is.

Környezet és egészség, beleértve a vegyi anyagokat és a zajt

1. Tudatosságnövelés a polgárok és a fogyasztók körében **az árucikkekben lévő vegyi anyagok veszélyességével kapcsolatos információkról**.
2. Tudatosságnövelés a polgárok és a fogyasztók körében **a figyelmeztető címkével ellátott termékekben lévő vegyi anyagok biztonságos használatáról**.
3. Tudatosságnövelés a vállalatok (importőrök, gyártók, továbbfelhasználók, kiskereskedők, többek között a kkv-k) körében a **REACH-ben meghatározott kötelezettségeikről**, amelyek szerint jelezniük kell a különös aggodalomra okot adó anyagok jelenlétét az általuk előállított vagy importált termékekben, illetve a kezelt árucikkekkel kapcsolatos, a biocid termékekről szóló rendeletben meghatározott kötelezettségeikről.
4. Tájékoztató kampányok **a környezeti zajjal kapcsolatos adatokról és a zaj által a lakosságra gyakorolt egészségügyi hatásokról**, a környezeti zajról szóló irányelv előírásai szerint.

Természet és biológiai sokféleség

1. Nemzeti és transznacionális tudatosságnövelő kampányok, amelyek célja a lakosság tájékoztatása a **Natura 2000**-ről. Ezeket a kampányokat úgy kell megtervezni, hogy jelentős változást idézzenek elő a természeti értékekkel (ideértve az ökoszisztémák szolgáltatásait is) kapcsolatos tudatosságban, ami a Natura 2000 létrehozásának célja volt, és akár pozitív magatartásbeli változásokat is okozzanak a célközönség nagy részében, illetve bizonyos szociális, igazgatási vagy gazdasági ágazatokban.
2. Tudatosságnövelő kampányok a **nagyragadozókról** az érintett faj egyedszámával összhangban.
3. Nemzeti és nemzetközi tájékoztató és tudatosságnövelő kampányok a **biológiai sokféleség kérdésével kapcsolatos uniós stratégiáról**, amelyek célja a polgárok és a legfontosabb érdekelttek, például a döntéshozók, a vállalkozások, a helyi, regionális vagy nemzeti hatóságok tudatosságának és ismereteinek javítása a stratégia céljaival és célkitűzéseivel kapcsolatban.
4. Olyan nemzeti és transznacionális tudatosságnövelő kampányok az **idegenhonos özőnfajokról**, amelyek célközönsége a polgárok és a legfontosabb érdekelttek, például a döntéshozók, a vállalkozások, a helyi, regionális vagy nemzeti hatóságok.
5. Olyan tudatosságnövelő kampányok a **zöld infrastruktúráról**, amelyek célközönsége az érdekelt felek fő csoportjai, és amelyek a bevált gyakorlatot ösztönzik, illetve javítják a technikai és térbeli adatok előállítását, elemzését és terjesztését a zöld infrastruktúra bevezetése érdekében.

Irányítás és végrehajtás

1. Tudatosságnövelés és képzés a **környezeti ügyekben az igazságszolgáltatáshoz való jogról** az igazságszolgáltatásért felelős igazságügyi szervek, a közigazgatási szervek és a közszférában tevékenykedő jogászok számára, ideértve azt is, hogy hogyan kell a bírósági felülvizsgálati eljárások hatékonyságát és eredményességét biztosítani és mérni.
2. Tudatosságnövelés a **környezeti felelősségről szóló irányelvről** az ipari szolgáltatók, a kárrendező, a kockázatelemző szakértők, (olyan tagállamokban, ahol az illetékes hatóságokat helyi vagy regionális szinten jelölik ki) a decentralizált illetékes hatóságok és a környezetvédelemmel foglalkozó nem kormányzati szervezetek számára, az érdekelttek egyes csoportjainak jogai és kötelezettségei tekintetében.
3. Tudatosságnövelés és útmutató anyagok kidolgozása a **genetikai források európai felhasználóinak** minősülő kutatók, kkv-k és állami szervezetek számára, annak érdekében, hogy ösztönözzék a hozzáférésről és az előnyök megosztásáról szóló rendelet követelményeinek való megfelelést, valamint támogassák a genetikai források európai gyűjteményeivel kapcsolatos tevékenységeket, például javítsák a minták rendszerezését és dokumentálását.

A hatékony ellenőrzési eljárások támogatására és a jogszabályok betartásának előmozdítására irányuló intézkedések – III. melléklet, C. szakasz, b) pont

Végrehajtás, vizsgálatok és felügyelet

1. **A környezeti vizsgálatok és felügyelet hatékonyságának és eredményességének** növelésére irányuló projektek, amelyek az alábbiakra terjednek ki:
 - kockázati kritériumok stratégiai módon történő alkalmazása, az uniós környezetvédelmi jogszabályoknak való meg nem felelés legsúlyosabb eseteinek értékelése, vizsgálata és mérséklése céljából,
 - együttműködés és koordináció ösztönzése a különböző vizsgálati és felügyeleti szervek között a vizsgálati és felügyeleti erőforrások használatának egyszerűsítése és optimalizálása céljából,

- elektronikus feljegyzések készítése és használata a vizsgálatokról és felügyeletről, ezáltal lehetővé téve az ilyen munka hatékonyságának és eredményességének egyszerűbb mérését és értékelését, illetve
 - a vizsgálati és felügyeleti munka eredményeinek optimális közlése és aktív terjesztése a lakosság számára.
2. A környezeti bűnözés leküzdésére irányuló tevékenységek hatékonyságának és eredményességének növelésére irányuló projektek, amelyek alábbiakra terjednek ki:
- a tapasztalatok és a bevált gyakorlatok megosztásának ösztönzése a környezeti bűnözéssel kapcsolatos nyomozással, vádemeléssel és ítélelhozattal megbízott állami szervek között,
 - a környezeti bűnözéssel kapcsolatos nyomozással megbízott szervek közötti optimális információcsere, főként a határokon átnyúló hulladékszállítással, állat-, növény- és faanyag-kereskedelemmel, illetve a vegyi anyagokkal kapcsolatos bűnözés tekintetében, ideértve a bűnüldözési tisztviselőket, a pénzügyi nyomozó egységeket, a vámtisztviselőket, a környezeti bűnözéssel foglalkozó rendőrtiszteket, az ügyészek és a bírói kar számára nyújtott képzést is.

A bevált gyakorlat megosztása

1. Olyan projektek, amelyek támogatják a bevált gyakorlat megosztását és a **Natura 2000 területek kezelői** készségeinek fejlesztését, az új Natura 2000 biogeográfiai szemináriumok javaslatai alapján.
2. Olyan projektek, amelyek célja az **önkénteshálózatok** szerepének fejlesztése és támogatása, annak érdekében, hogy biztosítsák a Natura 2000 hálózat aktív irányításához való hosszú távú hozzájárulásukat.
3. Olyan projektek, amelyek elősegítik a **tudományos és szakpolitikai területek integrációját** az eredmények, illetve bevált gyakorlatok átültetése révén, hogy megbízható technikai háttérrel biztosítsanak a REACH, a tesztelési módszerekről szóló rendelet⁽¹⁾ vagy más, **vegyi anyagokról szóló jogszabályok**, vagy pedig a **tudományos célokra felhasznált állatok védelméről** szóló irányelv⁽²⁾ támogatására.
4. Olyan projektek, amelyek ösztönzik a **levegő minőségére vonatkozó jogszabályokkal** kapcsolatos bevált gyakorlatok cseréjét, főként az ellenőrzés és modellezés, a kibocsátási nyilvántartások, az emissziókataszterek, az irányítási gyakorlatok, a forrás-hozzárendelés, az információmegosztás, a koordináció és a támogatás terén.
5. A **zöld közbeszerzéssel** kapcsolatos tudás és bevált gyakorlatok cseréje az állami hatóságok között, amely az alábbi elemek közül legalább kettőre kiterjed: az ajánlattételi dokumentumok zöld elemei; a zöld kritériumok ellenőrzésének értékelése; a zöld közbeszerzés költségei és előnyei; a meglévő szállítókkal végzett munka a már odaítélt szerződések környezeti hatásának és költségeinek csökkentésére; a zöld közbeszerzési tevékenységek ellenőrzése; piaci konzultáció; a piaci rendelkezésre állással kapcsolatos információk; a zöld közbeszerzéssel kapcsolatos tudással rendelkező központi beszerző szervek létrehozása és működtetése.

A peren kívüli vitarendezés ösztönzése

Olyan projektek, amelyek célja a **peren kívüli vitarendezésnek** mint a környezettel kapcsolatban felmerülő jogviták békés és hatékony rendezési eszközének ösztönzése, például a szakértők képzése céljából szervezett tevékenységek és rendezvények vagy a környezetvédelem területén való közvetítéssel kapcsolatos bevált gyakorlatok és tapasztalatok megosztása révén.

4. AZ ÁLTALÁNOS CÉLKITŰZÉSEK ÖSSZEKAPCSOLÁSA AZ ÉGHAJLAT-POLITIKA ALPROGRAM KERETÉBEN NYÚJTOTT TEVÉKENYSÉGI TÁMOGATÁSSAL

A tematikus prioritások és a projekttemák nem képezik az Éghajlat-politika alprogram keretében végrehajtott tevékenységi támogatások részét. A LIFE rendelet általános célkitűzésével – az uniós éghajlat-politika és a kapcsolódó jogszabályok kidolgozásának, végrehajtásának és érvényesítésének javítása, valamint az előírt uniós hozzáadott érték biztosítása – összhangban azonban a tevékenységi támogatások végrehajtását összekapcsolják a három kiemelt területtel – az éghajlatváltozás mérséklése, alkalmazkodás az éghajlatváltozáshoz, éghajlat-politikai irányítás és tájékoztatás –, valamint a LIFE rendelet 14., 15. és 16. cikkében meghatározott konkrét célkitűzésekkel.

⁽¹⁾ A Bizottság 2008. május 30-i 440/2008/EK rendelete a vegyi anyagok regisztrálásáról, értékeléséről, engedélyezéséről és korlátozásáról (REACH) szóló 1907/2006/EK európai parlamenti és a tanácsi rendelet értelmében alkalmazandó vizsgálati módszerek megállapításáról (HL L 142., 2008.5.31., 1. o.).

⁽²⁾ Az Európai Parlament és a Tanács 2010. szeptember 22-i 2010/63/EU irányelve a tudományos célokra felhasznált állatok védelméről (HL L 276., 2010.10.20., 33. o.).

A LIFE program hozzájárul majd az uniós társadalom alacsony szén-dioxid-kibocsátású társadalommá történő átalakításához, ami az Európa 2020 éghajlat-változási és energiaügyi csomagjának központi szempontja. Az éghajlatváltozás mérséklésére irányuló új technológiák kifejlesztését széles körű kísérleti és integratív demonstrációs projektek segítik elő. Az uniós éghajlat-politikát erős kapocs fűzi majd a helyi ösztönzésekhez és kezdeményezésekhez, és példaként szolgál az átmenet megvalósításának új és jobb megközelítésére. Az üvegházhatásúgáz-kibocsátás elszámolásának és az éghajlatváltozás mérséklésének a földhasználati ágazatban történő végrehajtását is fejlesztik majd ⁽¹⁾. Végül pedig a LIFE támogatja majd az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodást célzó uniós stratégia végrehajtását, és ezáltal segít biztosítani, hogy az EU ellenállóbb legyen az éghajlatváltozás hatásaival szemben ⁽²⁾.

E megfontolások alapján a jelenlegi és jövőbeli uniós szakpolitikát az alábbi területekre vonatkozó pályázatokkal lehetne támogatni:

- Alkalmazkodási stratégiák végrehajtásának támogatása. Ebbe beletartoznának a regionális vagy a határokon átnyúló egyedi sebezhetőségi értékelések, amelyek az EU alkalmazkodási stratégiájában meghatározott, nagyon sebezhető területekre – például a városi, part menti, hegyi és szigeti területekre, a tengeri ökoszisztémákra, az aszályra hajlamos területekre vagy a vízgyűjtő területekre – összpontosítanak, továbbá az innovatív alkalmazkodási megközelítések alkalmazása és a konkrét beruházási tervek készítése.
- A szénkorszak utáni („post carbon”) társadalom megvalósításának támogatása. Az úttörők és a példaképek fontos szerepet játszanak az alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaságok és társadalmak megvalósítására irányuló átmeneti folyamat irányításában. Sok technológiát, életstílust és irányítási modellt először társadalmi csoportokban, kis közösségekben próbálnak ki az innovátorok, mielőtt ezek elterjednének. Az átalakító hatású új gyártási, fogyasztási és irányítási megközelítések bevezetéséhez (bemutatóvárosok vagy -régiók) nyújtott támogatásnak teljes mértékben tükröznie kell az EU éghajlat-változási és energiaügyi csomagjában vagy a 2050-ig szóló ütemtervben megadott célkitűzéseket. Ehhez meg kell vizsgálni a létező, alacsony szén-dioxid-kibocsátású technológiákat is a nem technológiai jellegű akadályok tekintetében, amelyek akadályozhatják a piacra jutást.
- Az alacsony szén-dioxid-kibocsátást célzó stratégiák vagy földhasználati tervek regionális vagy szubregionális szintű bemutatása. Ebbe beletartozna több kibocsátáscsökkentő és erőforrás-hatékonyági intézkedés bevezetése számos ágazatban, valamint a magatartásváltozás ösztönzésére irányuló intézkedések alkalmazása is. Olyan területgazdálkodási gyakorlatok kifejlesztésének támogatása, amelyek például az európai strukturális és beruházási alapok keretében támogatott intézkedéseket kiegészítő intézkedésként hatást gyakorolnak a kibocsátásokra és a kibocsátások megszüntetésére.

5. A PROJEKTKIVÁLASZTÁSI ELJÁRÁSOK TECHNIKAI MÓDSZERTANA ÉS A TÁMOGATÁSOKRA VONATKOZÓ KIVÁLASZTÁSI ÉS ODAÍTÉLÉSI FELTÉTELEK (A LIFE RENDELET 24. CIKKE (2) BEKEZDÉSÉNEK d) PONTJA)

A következőkben ismertetjük a projektkiválasztási eljárások technikai módszertanát, valamint a támogatásokra vonatkozó fő kiválasztási ⁽³⁾ és odaítélési feltételeket a LIFE rendelet 2. és 19. cikke alapján. Mivel a módszertan és a kritériumok a két alprogram keretében finanszírozott ugyanazon projekt típusok esetében alapvetően megegyeznek, csak akkor utalunk az alprogramok egyikére, ha különbségek állnak fenn.

Minden támogatástípus esetében értékelní fogják és figyelembe veszik az „Uniós hozzáadott érték: egyéb szempontok” odaítélési kritériumnál a kiegészítő jelleget és az uniós finanszírozás optimális felhasználását, ideértve a LIFE rendelet 8. cikkének megfelelően az EU egyéb pénzügyi eszközeivel finanszírozott kiegészítő intézkedéseket is. A nemkívánatos átfedések elkerülése érdekében a pályázóknak meg kell indokolniuk, hogy miért a LIFE keretében nyújtott finanszírozásra pályáztak a többi uniós finanszírozási forma helyett, amennyiben az utóbbiak is támogathatnak hasonló projekteket vagy intézkedéseket.

Nem részesülhetnek finanszírozásban azok a projektek, amelyeket valamely kiemelt területen belül finanszíroznak, és amelyek veszélyeztethetik egy másik kiemelt terület környezet- és éghajlatvédelmi célkitűzéseit, kivéve, ha ezt a hatást egyértelműen kifejtik és megindokolják a pályázatban, és szükség esetén megfelelően megtervezték a lehetséges alternatívákat és a mérséklési és alkalmazkodási intézkedéseket.

⁽¹⁾ Az Európai Parlament és a Tanács 2013. május 21-i 529/2013/EU határozata az üvegházhatású gázoknak a földhasználatból, a földhasználat-változtatásból és az erdőgazdálkodási tevékenységekből eredő kibocsátására és elnyelésére vonatkozó elszámolási szabályokról és az e tevékenységekhez kapcsolódó intézkedésekre vonatkozó információkról (HL L 165., 2013.6.18., 80. o.).

⁽²⁾ A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának: Az éghajlatváltozás hatásaihoz való alkalmazkodásra vonatkozó uniós stratégia, COM(2013) 216 final.

⁽³⁾ A „kiválasztás” kifejezés a LIFE rendelet 24. cikke (2) bekezdésének d) pontjában a „támogathatóság” jelentését is magában foglalja, a LIFE rendelet 19. cikkében és a költségvetési rendelet 131. cikkében szereplő formájában.

További részletek a pályázati és értékelési iránymutatásokban szerepelnek majd, amelyeket a kapcsolódó pályázati felhívásokkal együtt tesznek közzé. A LIFE rendelet és az indikatív nemzeti forráselosztások sérelme nélkül, továbbá az igazgatási eljárások egyszerűsítése érdekében a projektek kiválasztásának technikai módszertanát módosíthatják és egyszerűsíthetik az évente kiírt pályázati felhívásban.

A Környezetvédelem alprogram keretében finanszírozott projektek esetében – az integrált projektek kivételével – a LIFE rendelet I. melléklete és e többéves munkaprogram hatálya alá tartozó időszak tekintetében 2013 decemberében rendelkezésre álló adatok alapján indikatív tagállami forráselosztást állapítottak meg. Ezek segítségével rangsorolják majd az említett projekteket.

Amennyiben az egyik tagállam esetében az I. mellékletben felsorolt kritériumok egyike 10 %-os vagy annál nagyobb mértékű növekedést vagy csökkenést mutat, vagy ha új tagállam csatlakozik az Európai Unióhoz, ez a számítási alap jelentős megváltozásának minősül. Jelentős változás esetén az indikatív tagállami forráselosztást a fennmaradó időszak tekintetében az összes tagállamra vonatkozóan újraszámítják. A Bizottság minden egyes pályázati felhívás előtt ellenőrzi, hogy történt-e jelentős változás.

Indikatív nemzeti forráselosztás a 2014–2017-es időszakra a Környezetvédelem alprogram keretében benyújtott projektek számára, kivéve az integrált projekteket

Tagállam	A költségvetés %-a	Tagállam	A költségvetés %-a	Tagállam	A költségvetés %-a	Tagállam	A költségvetés %-a
BE	2,05	EL	3,27	LT	1,02	PT	2,51
BG	3,04	ES	9,33	LU	1,05	RO	4,29
CZ	2,03	FR	9,80	HU	2,42	SI	1,85
DE	10,82	HR	2,52	MT	0,90	SK	2,15
DK	1,61	IT	8,44	NL	2,94	FI	2,45
EE	1,20	CY	1,32	AT	1,85	SE	3,10
IE	1,43	LV	0,96	PL	6,37	UK	9,27

5.1. Tevékenységi támogatás

Biztosítani kell, hogy ne kapjanak finanszírozást azon pályázók ajánlatai, akiket ki kell zárni, vagy akik a költségvetési rendelet 131. cikke értelmében nem felelnek meg a támogathatósági kritériumoknak.

Emellett az ajánlatoknak teljesíteniük kell az elfogadhatósági követelményeket (pl. bizonyos projektek esetén a pályázatot csak digitálisan lehet benyújtani) és a támogathatósági kritériumokat is (pl. az EU által finanszírozott vissza nem térítendő támogatások, pénzdíjak és pénzügyi eszközök vonatkozásában az izraeli szervezetek és azoknak az Izrael által 1967 júniusa óta elfoglalt területeken folytatott tevékenységének 2014. évtől kezdődő támogathatóságáról szóló iránymutatás⁽¹⁾ betartása), amelyek az összes LIFE tevékenységi támogatásra vonatkoznak, és amelyek a pályázati iránymutatások között is szerepelni fognak. A különböző projekt típusokra vonatkozó támogathatósági kritériumok a megfelelő fejezetben szerepelnek. A különböző projektekre ugyanolyan módon vonatkozó kritériumokat csak az 5.1.1. szakaszban említjük (a LIFE rendelet 18. cikkének a), b), c) és h) pontja szerinti projektek).

A LIFE rendelet 6. cikkének (2) bekezdése értelmében a LIFE rendelet 18. cikkében említett projektekből részt vehet az Unió kívül letelepedett jogi személy, amennyiben a projektet koordináló kedvezményezett székhelye az Unióban található, és az Unió kívül végzett tevékenység megfelel a LIFE rendelet 6. cikkének (1) bekezdésében foglalt követelményeknek.

A LIFE rendelet 7. cikke értelmében a LIFE program végrehajtása során lehetőség van az érintett nemzetközi szervezetekkel, valamint azok intézményeivel és szerveivel folytatott együttműködésre, amennyiben ez a LIFE rendelet 3. cikkében meghatározott általános célkitűzések megvalósításához szükséges.

Emellett a pályázatokat csak akkor választják ki, ha a pályázó előző években mutatott teljesítményével kapcsolatos igazoló dokumentumok alapján igazolni lehet az alábbiakat:

- működési kapacitás – a kérelmezőnek rendelkeznie kell a projekt végrehajtásához szükséges szakmai alkalmassággal és képesítéssel, és

⁽¹⁾ A Bizottság 2013/C 205/05 közleménye (HL C 205., 2013.7.19., 9. o.).

— pénzügyi kapacitás – a pályázónak stabil és elegendő finanszírozási forrással kell rendelkeznie ahhoz, hogy a projekt teljes időtartama alatt folytatni tudja a tevékenységét, és hogy részt tudjon venni a finanszírozásában.

Az állami szervek és nemzetközi szervezetek kiválasztása során a költségvetési rendelet 131. cikkét kell alkalmazni pénzügyi kapacitásuk tekintetében.

5.1.1. A LIFE rendelet 18. cikke a), b), c) és h) pontjának megfelelő projektek

A kísérleti, demonstrációs, bevált gyakorlatokkal kapcsolatos, tájékoztató, tudatosságnövelő és terjesztési projektek kiválasztása során a LIFE rendelet 18. cikkének a), b), c) és h) pontja értelmében ugyanazt a technikai módszertant kell használni és hasonló támogathatósági és odaítélési kritériumokat kell alkalmazni, az alábbiak szerint.

5.1.1.1. A projektkiválasztási eljárások technikai módszertana

A projektkiválasztási eljárást a következőképpen szervezik meg:

— A pályázatok értékelése

A Bizottság és/vagy a végrehajtó ügynökség ellenőrzi, hogy az összes pályázat megfelel-e a támogathatósági és kiválasztási kritériumoknak, és ezeket az odaítélési kritériumok alapján értékeli.

— A pályázatok „előzetes hosszú listájának” összeállítása

A Bizottság és/vagy a végrehajtó ügynökség minőségi alapon, valamint azon szabályt betartva rangsorolja a támogatható pályázatokat, hogy a Környezetvédelem alprogram keretében nyújtott tevékenységi támogatásra előirányzott költségvetési források legalább 55 %-át a természet és biológiai sokféleség megőrzését támogató projektekre kell fordítani (a LIFE rendelet 9. cikkének (3) bekezdése). A Bizottság és/vagy a végrehajtó ügynökség igyekszik továbbá biztosítani, hogy a tevékenységi támogatásra előirányzott költségvetési források legalább 15 %-át transznacionális projektekre fordítsák (a LIFE rendelet 19. cikkének (7) bekezdése). Továbbá a Környezetvédelem alprogram keretében támogatott projektek tekintetében a Bizottság és/vagy a végrehajtó ügynökség gondoskodik a földrajzi egyensúlyról (a LIFE rendelet 19. cikkének (5) bekezdése). Az előzetes hosszú listán csökkenő pontszám szerint az összes pályázat szerepel majd, és így a javasolt projektek teljes költségvetése körülbelül a rendelkezésre álló költségvetés 130 %-ának felel meg.

— A finanszírozható projektek végleges listájának és a tartaléklistának az összeállítása

A felülvizsgálati szakasz után a sikeres projekteket a rendelkezésre álló költségvetés keretein belül finanszírozásra terjesztik elő. Azokból a projektekből, amelyek a ranglista elején szerepelnek, de a rendelkezésre álló költségvetés miatt nem kaphatnak finanszírozást, összeállítják a tartaléklistát. A tartaléklistára a rendelkezésre álló LIFE költségvetés további 20 %-a vonatkozik.

— A támogatási megállapodás aláírása

5.1.1.2. Támogathatósági és odaítélési kritériumok

A következő támogathatósági és odaítélési kritériumokat alkalmazzák:

a) Támogathatósági kritériumok

Nem kerül értékelésre a LIFE rendelet 18. cikke a), b), c) vagy h) pontjának megfelelő olyan projektpályázatoknak a minősége, amelyek nem bizonyítják, hogy a projekt:

— hozzájárul a LIFE rendelet 3. cikkében meghatározott általános célkitűzések és a LIFE rendelet 10., 11., 12., 14., 15. és 16. cikkében előírt konkrét célkitűzések közül egyhez vagy többhöz,

— a LIFE rendelet 9. és 13. cikke értelmében a LIFE alprogram azon kiemelt területének hatálya alá tartozik, amelynek keretében a projektpályázatot benyújtották, és

— megfelel az alábbi projekttypusok egyikének, a LIFE rendelet 2. cikke a), b), c) és h) pontjában foglaltaknak megfelelően:

„Kísérleti projekt”: korábban vagy máshol még nem alkalmazott vagy vizsgált technikát vagy módszert alkalmazó projekt, amely a jelenlegi bevált gyakorlatokkal összehasonlítva környezeti és éghajlati előnyökkel járhat, és amely a továbbiakban hasonló helyzetekben szélesebb körben alkalmazható.

„Demonstrációs projekt”: a projekt konkrét, például földrajzi, ökológiai vagy társadalmi-gazdasági összefüggéseiben új vagy ismeretlen cselekvéseket, módszertanokat vagy megközelítéseket a gyakorlatban létrehozó, vizsgáló, értékelő és terjesztő projekt, amely hasonló körülmények között máshol is alkalmazható.

„Bevált gyakorlati projekt”: olyan projekt, amely a projekt sajátos körülményeit figyelembe véve megfelelő, költséghatékony és korszerű technikákat, módszereket és megközelítéseket alkalmaz.

Megjegyzés: A természetvédelemmel és biológiai sokféleséggel kapcsolatos kísérleti, demonstrációs és bevált gyakorlati projektek esetében a költségvetés legalább 25 %-át konkrét védelmi fellépésekhez kell hozzárendelni (néhány kivétel a konkrét szakpolitikai igények alapján lehetséges, ezeket meg fogják nevezni a pályázati útmutatóban).

„Tájékoztató, tudatosságnövelő és terjesztési projektek”: a környezetvédelmi program alprogramjainak terén történő tájékoztatás, információterjesztés és tudatosságnövelés támogatására irányuló projektek.

Megjegyzés: A **kutatással** foglalkozó projektek ⁽¹⁾, illetve a **nagyméretű infrastruktúra** kialakítására irányuló projektek nem tartoznak a LIFE program hatálya alá, ezért **nem támogathatóak**.

b) Odaítélési kritériumok

A támogathatósági kritériumoknak megfelelő összes támogatható pályázat minőségét az alábbi odaítélési kritériumok és pontozási rendszer alapján értékelik és pontozzák:

— Technikai koherencia és minőség

Ez a kritérium a pályázatban előterjesztett fellépések érthetőségére, megvalósíthatóságára és fenntarthatóságára összpontosít. A projekteredmények közép- és hosszú távú fenntarthatósága azt jelenti, hogy ezeket a projekt végrehajtása után is fenn lehet tartani. A sikeres fenntarthatósághoz olyan stratégiára van szükség, amely a projekt lezárása után is biztosítja a szükséges fellépések és a kapcsolódó finanszírozás folytatását.

— Pénzügyi koherencia és minőség

A javasolt költségvetést, illetve annak a javasolt fellépésekkel és az alkalmazandó szabályokkal való összeegyeztethetőségét, valamint a javasolt megközelítés költséghatékonyságát is értékelik majd.

— Uniós hozzáadott érték: a két LIFE alprogram kiemelt területeinek célkitűzéseikhez való hozzájárulás mértéke és minősége

Értékelni fogják az egyes pályázatoknak – a LIFE rendelet 10., 11. és 12. cikke (a LIFE Környezetvédelem alprogramja) és 14., 15. és 16. cikke alapján (a LIFE Éghajlat-politika alprogramja) – a két LIFE alprogram kiemelt területei egy vagy több célkitűzéséhez való hozzájárulása mértékét és a hozzájárulás minőségét.

— Uniós hozzáadott érték: többcélúság, szinergiák és integráció:

Magasabb pontszámot kapnak azok a projektek, amelyek egy adott területre összpontosítanak, ám jól megtervezett, többcélú végrehajtási mechanizmussal rendelkeznek, és javítják a konkrét környezetvédelmi célkitűzések egyéb szakpolitikai területekbe való integrálását, továbbá szinergiákat teremtenek más uniós szakpolitikák célkitűzéseivel, anélkül, hogy veszélyeztetnék a LIFE rendelet célkitűzéseinek megvalósítását.

— Uniós hozzáadott érték: megismételhetőség és átültethetőség:

A megismételhetőség és az átültethetőség azt jelenti, hogy a projektet a végrehajtása során és után meg lehet ismételni, és át lehet ültetni. A sikeres megismételéshez és átültetéshez olyan stratégiára van szükség, amely keretében meg lehet sokszorozni a projekt hatásait, és szélesebb körű felhasználást lehet ösztönözni, valamint a projekt időtartama alatt, illetve a LIFE projekt vége után rövid- vagy középtávon kritikus tömeget lehet elérni. Ez túlmutat a tudás átadásán és a hálózatépítésen, és hozzájárul a projekt keretében kifejlesztett vagy alkalmazott technikák, módszerek vagy stratégiák más területen történő alkalmazásához is.

— Uniós hozzáadott érték: egyéb szempontok

Transznacionális: Ha a projekt célkitűzéseinek megvalósításához transznacionális együttműködésre van szükség, akkor a transznacionális pályázatokat kell előnyben részesíteni. E kritérium alapján egy pályázat csak akkor kaphat pluszpontokat, ha kellő bizonyíték van arra, hogy a transznacionális megközelítés hozzáadott értéket teremt.

Zöld közbeszerzés: Magasabb pontszámot kapnak azok a pályázatok, amelyek egyértelmű végrehajtási mechanizmussal tervezik biztosítani a zöld közbeszerzési elképzelések széles körű alkalmazását.

⁽¹⁾ A kutatással foglalkozó pályázatokat a Horizont 2020 kapcsolódó programja keretében kell benyújtani: <http://ec.europa.eu/research/participants/portal/desktop/en/opportunities/index.html>

Az uniós kutatási és innovációs programok eredményeinek felhasználása: Magasabb pontszámot kapnak azok a pályázatok, amelyek a Horizont 2020 vagy a korábbi keretprogramok által finanszírozott, környezetvédelemmel és éghajlattal kapcsolatos kutatási és innovációs projektek eredményeinek felhasználását tervezik, amennyiben megfelelően bizonyítják a projekt általi felhasználás hozzáadott értékét.

— A Környezetvédelem alprogram projektjeire vonatkozó konkrét kritériumok és pontozási rendszer

A Környezetvédelem alprogram keretében alkalmazott konkrét kritériumok és pontozási rendszer azt a tényt tükrözi, hogy csak a Környezetvédelem alprogram keretében határoztak meg tematikus prioritásokat (a LIFE rendelet III. melléklete) és ezekhez kapcsolódó projekttémákat (a fenti 2. fejezet).

— Uniós hozzáadott érték: hozzájárulás a projekttémákhoz

Azok a LIFE pályázatok, amelyek egyértelműen a többéves munkaprogramban meghatározott Környezetvédelem alprogramra vonatkozó, a III. mellékletben előírt tematikus prioritásokat végrehajtó projekttémákhoz tartoznak, e kritérium szerint pluszpontokat kapnak.

Odaítélési kritériumok	Az odaítéléshez szükséges legalacsonyabb pontszám (*)	Legmagasabb pontszám
1. Technikai koherencia és minőség	10	20
2. Pénzügyi koherencia és minőség	10	20
3. Uniós hozzáadott érték: a LIFE Környezetvédelem alprogramja kiemelt területeinek konkrét célkitűzéseire való hozzájárulás mértéke és minősége	10	20
4. Hozzájárulás a projekttémákhoz	–	10
5. Uniós hozzáadott érték: többcélúság, szinergiák és integráció	7	15
6. Uniós hozzáadott érték: megismételhetőség és átvihetőség	5	10
7. Uniós hozzáadott érték: transznacionális, zöld közbeszerzés, felhasználás	–	5
Teljes (odaítéléshez szükséges) pontszám	55	100

(*) A projektpályázatoknak minden egyes odaítélési kritérium tekintetében el kell érniük legalább az odaítéléshez szükséges legalacsonyabb pontszámot, és az összes olyan kritériumra összesen legalább 55 pontot kell kapniuk, amelynek minimális pontszámot szabtak meg.

— Az Éghajlat-politika alprogram projektjeire vonatkozó konkrét kritériumok és pontozási rendszer

— Uniós hozzáadott érték: Hozzájárulás az éghajlatváltozással szembeni ellenálló képesség javításához, illetve az üvegházhatásúgáz-kibocsátás csökkentéséhez

Az Éghajlat-politika alprogram projektjeinek bizonyítaniuk kell, hogy átalakító hatást gyakorolnak az éghajlatváltozással szembeni ellenálló képesség javítására, illetve az üvegházhatásúgáz-kibocsátás csökkentésére. Ez pedig előmozdítja az erőforrás-hatékony, alacsony szén-dioxid-kibocsátású és az éghajlatváltozás hatásaival szemben ellenállóképes gazdaságra való átállást. Ezt a projekt szintjén, valamint a projekt időtartama alatt vagy később elért eredmények tágabb körű megismételhetőségének/átvihetőségének szintjén fogják értékelni.

Odaítélési kritériumok	Az odaítéléshez szükséges legalacsonyabb pontszám (*)	Legmagasabb pontszám
1. Technikai koherencia és minőség	10	20
2. Pénzügyi koherencia és minőség	10	20
3. Uniós hozzáadott érték: Az éghajlatváltozással szembeni ellenálló képesség javításához, illetve az üvegházhatásúgáz-kibocsátás csökkentéséhez való hozzájárulás mértéke és minősége	7	15

Odaítélési kritériumok	Az odaítéléshez szükséges legalacsonyabb pontszám (*)	Legmagasabb pontszám
4. Uniós hozzáadott érték: A LIFE Éghajlat-politika alprogramja kiemelt területeinek konkrét célkitűzéseire való hozzájárulás mértéke és minősége:	7	15
5. Uniós hozzáadott érték: a többcélúság, a szinergiák és az integráció minősége	7	15
6. Uniós hozzáadott érték: megismételhetőség és átvihetőség	5	10
7. Uniós hozzáadott érték: transznacionális, zöld közbeszerzés, felhasználás	—	5
Teljes (odaítéléshez szükséges) pontszám	55	100

(*) A projektpályázatokat minden egyes odaítélési kritérium tekintetében el kell érniük legalább az odaítéléshez szükséges legalacsonyabb pontszámot, és az összes olyan kritériumra összesen legalább 55 pontot kell kapniuk, amelynél minimális pontszámot szabtak meg.

5.1.2. A LIFE rendelet 18. cikke d) pontjának megfelelő integrált projektek

Az integrált projektek benyújtásának és kiválasztásának folyamatát a LIFE rendelet értelmében két szakaszra bontották. Ennek elő kell mozdítania a potenciális pályázók munkáját, és biztosítania kell, hogy a Bizottságtól a folyamat során a lehető legjobb útmutatást kapják. A munkafolyamatot úgy tervezték meg, hogy végigkísérje az egyes pályázatok fokozatos fejlődését és finomhangolását. Az egyenlő bánásmód elvét – a LIFE rendelet tematikus és földrajzi elosztási szabályai által meghatározott korlátok között – az értékelési folyamat minden szakaszában és az összes pályázat esetében szigorúan betartják.

5.1.2.1. A projektbenyújtási és -kiválasztási eljárások technikai módszertana

1. szakasz

— Pályázati felhívás

— A pályázatléírás benyújtása

A pályázó rövid pályázatléírást nyújt be, amelyben felvázolja a projekt tartalmát és a tervet vagy stratégiát, amelyet végre kíván hajtani, valamint a terv vagy stratégia végrehajtására vonatkozó pénzügyi tervet.

— A pályázatléírás értékelése és a kérdés-válasz szakasz

A pályázatléírások alapján a Bizottság meghatározza és felsorolja azokat a pályázatokat, amelyek megfelelnek a támogathatósági kritériumoknak. A kritériumoknak megfelelő pályázatok benyújtóit felkéri egy írásos kérdés-válasz szakaszban való részvételre, amely során kérdéseket tehetnek fel a teljes körű ajánlat kidolgozásáról. A szakasz végén a Bizottság név nélkül nyilvánossá teszi a kérdéseket és válaszokat, hogy az összes pályázónak egyformán segítsenek a teljes körű ajánlat kidolgozásában. Szükség esetén a Bizottság kiegészíti a kérdéseket és válaszokat azokkal a tipikus nehézségekkel kapcsolatos iránymutatással, amelyeket a pályázók már tapasztalhattak, és amelyekre a pályázatléírásokból derült fény.

2. szakasz

— A teljes körű ajánlat benyújtása:

A támogatható pályázatléírást benyújtó pályázókat felkéri teljes körű ajánlat benyújtására.

— A teljes körű ajánlat értékelése

A Bizottság a részletes értékelés után előzetes hosszú listát készít azokból a rangsorolt pályázatokról, amelyek adott esetben finanszírozást kaphatnak. A rangsorolás minőségi alapon történik, és a Környezetvédelem alprogram keretében egyrészt azt szabályt is be kell tartani, amely szerint a tevékenységi támogatásra előirányzott költségvetési források legalább 55 %-át a természet és a biológiai sokféleség megőrzését támogató projektekre kell fordítani, másrészt a LIFE rendelet 19. cikkének (4) bekezdésében foglalt, a földrajzi elosztással kapcsolatos kritériumot is. A Bizottság ellenőrzi továbbá a pályázók pénzügyi és működési kapacitását, amelyre a projekt végrehajtásához szükségük lesz.

— A finanszírozható projektek végleges listájának és a tartaléklistának az összeállítása

A felülvizsgálati szakasz után a sikeres projekteket előterjesztik finanszírozásra a rendelkezésre álló költségvetés keretein belül. Azokból a projektekből, amelyek a ranglista elején szerepelnek, de a rendelkezésre álló költségvetés miatt nem kaphatnak finanszírozást, összeállítják a tartaléklistát. A tartaléklistára a rendelkezésre álló LIFE költségvetés további 20 %-a vonatkozik.

— A támogatási megállapodás aláírása

Bár a kétszakaszos megközelítést a többéves munkaprogram teljes időtartama alatt alkalmazni kell, a Bizottság a megszerzett tapasztalatok alapján módosíthatja az eljárást.

Az integrált projektek rangsorolása során a Bizottság azzal biztosítja a földrajzi egyensúlyt, hogy indikatív jelleggel minden tagállamhoz hozzárendel egy vagy két integrált projektet a többéves munkaprogram időtartama alatt, ezáltal biztosítva, hogy a LIFE rendelet 19. cikkének (4) bekezdését a teljes 2014–2020-as finanszírozási időszakban betartsák.

5.1.2.2. Támogathatósági és odaítélési kritériumok

A pályázatleírásokat és a teljes körű ajánlatot az alábbi támogathatósági kritériumok alapján értékelik:

a) Támogathatósági kritériumok

A pályázatokat elutasítják, ha nem felelnek meg az alábbi kritériumok közül egynek vagy többnek:

1. *Nagy területi kiterjedés:* A célirányos uniós terv vagy stratégia végrehajtása nagy területre terjed ki, különösen regionális, multiregionális, nemzeti vagy transznacionális szinten. A levegő minőségének kezelésével foglalkozó integrált projektek esetében, valamint az Éghajlat-politika alprogram integrált projektjei esetében több városra kiterjedő megközelítés is elfogadható.

2. *Más források bevonása:* Az integrált projekt és – a LIFE rendelet (a 20. cikk (1) bekezdésének a) és c) pontja) értelmében – a projekt számára előírt egyedi társfinanszírozás kiegészítése érdekében a célirányos uniós terv vagy stratégia végrehajtásába legalább egy további uniós, nemzeti vagy privát finanszírozási forrást kell bevonni.

3. *A legfontosabb érdekelték részvétele:* A legfontosabb érdekelték részt vesznek a célirányos uniós terv vagy stratégia végrehajtásában.

i. A Környezetvédelem alprogram keretében finanszírozott projektekre vonatkozó konkrét támogathatósági kritériumok

Az integrált programok nem kaphatnak támogatást, ha nem azon alábbi környezetvédelmi tervek vagy stratégiák egyikét hajtják végre, amelyeket konkrét uniós környezetvédelmi jogszabályok írnak elő, illetve amelyeket más uniós jogszabályok értelmében vagy a tagállami hatóságok hoztak létre:

a) Priorizált intézkedési tervek az élőhelyvédelmi irányelv 8. cikke értelmében.

b) Hulladékgazdálkodási tervek a hulladékokról szóló keretirányelv 28. cikke értelmében.

c) Vízyűjtő-gazdálkodási tervek a vízpolitikai keretirányelv VII. melléklete értelmében; vagy

d) Levegőminőségi tervek a levegőminőségi irányelv értelmében.

ii. Az Éghajlat-politika alprogram keretében finanszírozott projektekre vonatkozó konkrét támogathatósági kritériumok

Az integrált programoknak az alábbi olyan éghajlat-politikai tervek vagy stratégiák egyikét kell végrehajtatniuk, amelyeket konkrét uniós környezetvédelmi jogszabályok írnak elő, illetve amelyeket más uniós jogszabályok értelmében vagy a tagállami hatóságok hoztak létre:

a) Nemzeti, regionális vagy helyi alkalmazkodási stratégia vagy cselekvési terv.

b) Olyan városi vagy közösségi cselekvési terv, amely úttörő az alacsony szén-dioxid-kibocsátású, illetve az éghajlat-változás hatásaival szemben ellenállóképes társadalomra való átállásban.

c) Az üvegházhatásúgáz-kibocsátást csökkentő nemzeti, regionális vagy ágazat/szektorspecifikus stratégia vagy az alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaság megvalósításának ütemterve.

b) Odaítélési kritériumok

Az alábbi odaítélési kritériumokat csak a teljes körű ajánlat esetében alkalmazzák: Az odaítélési szakaszban minden olyan pályázat esetében elvégzik a részletes minőségi értékelést, amely megfelel a támogathatósági (és kiválasztási) kritériumoknak. Az ebbe a szakaszba bekerülő pályázatokat az alábbi odaítélési kritériumok alapján pontozzák:

Odaítélési kritériumok	Az odaítéléshez szükséges legalacsonyabb pontszám (*)	Legmagasabb pontszám
1. Technikai koherencia és minőség	10	20
2. Pénzügyi koherencia és minőség	10	20
3. Uniós hozzáadott érték: a célkitűzésekhez való hozzájárulás mértéke és minősége	15	20
4. Uniós hozzáadott érték: az egyéb források bevonásának mértéke és minősége, különösen az uniós források tekintetében	–	10
5. Uniós hozzáadott érték: a többcélúság, a szinergiák és az integráció minősége	7	15
6. Uniós hozzáadott érték: megismételhetőség és átültethetőség	5	10
7. Uniós hozzáadott érték: transznacionális, zöld közbeszerzés, felhasználás	—	5
Teljes (odaítéléshez szükséges) pontszám	55	100

(*) A projektpályázatoknak minden egyes odaítélési kritérium tekintetében el kell érniük legalább az odaítéléshez szükséges legalacsonyabb pontszámot, és az összes olyan kritériumra is összesen legalább 55 pontot kell kapniuk, amelynél minimális pontszámot szabtak meg.

Az alábbi odaítélési kritériumok, illetve bizonyos elemeik csak az integrált projektek esetében érvényesek:

— Uniós hozzáadott érték: a célkitűzésekhez való hozzájárulás mértéke és minősége

Értékelni fogják, hogy az egyes pályázatok milyen mértékben járulnak hozzá a LIFE kiemelt területei egy vagy több általános és konkrét célkitűzéséhez – a LIFE rendelet 3., 10., 11. és 12. cikke (a LIFE Környezetvédelem alprogramja) és 3., 14., 15. és 16. cikke alapján (a LIFE Éghajlat-politika alprogramja).

Az alábbi konkrét szempontokat annak függvényében értékelik, hogy a projekt melyik kiemelt területekhez tartozik:

— A Környezetvédelem alprogram keretében finanszírozott projektekre vonatkozó konkrét kritériumok

— A Natura 2000-rel kapcsolatos prioritizált keretprogramok végrehajtásával foglalkozó integrált projekt

Az uniós hozzáadott értéket annak fényében vizsgálják, hogy a projekt milyen mértékben járul hozzá a biológiai sokféleséggel kapcsolatos uniós stratégia 1. célkitűzésének és az élőhelyvédelmi és madárvédelmi irányelvek általános célkitűzéseinek megvalósításához, különös tekintettel a projektnek a közösségi jelentőségű fajok és élőhelytípusok természetvédelmi helyzetének (élőhelyvédelmi irányelv), illetve a madárfajok helyzetének (madárvédelmi irányelv) javításához való hozzájárulására.

— Vízyűjtő-gazdálkodási terveket végrehajtó integrált projekt:

Az uniós hozzáadott értéket a vízpolitikai keretirányelv célkitűzéseinek megvalósításához való hozzájárulás fényében állapítják meg. A javasolt intézkedéseknek a környezet vízmegtartási képességét befolyásoló jelentős terhelésekre, valamint a szennyezésmentesítés érdekében végrehajtott, kismértékű beavatkozással járó intézkedésekre (pl. zöld infrastruktúra) kell irányulniuk. Ezeket a terheléseket a tagállamok által az idevágó uniós jogszabályok és szakpolitikák (pl. vízpolitikai keretirányelv, tengervédelmi stratégiáról szóló keretirányelv, a települési szennyvíz kezeléséről szóló irányelv, ivóvíz-minőségi irányelv, fürdővíz-minőségi irányelv, árvízvédelmi irányelv, illetve aszálykezelési tervek) végrehajtására irányuló tervek kidolgozása céljából végzett értékelések során már meg kellett állapítani.

A projekteknek a nagy kiterjedésű (pl. mellékvízgyűjtők vagy vízgyűjtők szintje) tervezésre és olyan intézkedések kidolgozására kell összpontosítaniuk, amelyek célja, hogy természetes vagy „természeteshez hasonló” eljárásokkal segítsék a vízmegtartást a városi és vidéki területeken, javítsák a vízbeszivárgást, növeljék a víztárolási kapacitást, és eltávolítsák a szennyező anyagokat. Szinergiákra kell törekedniük olyan intézkedések végrehajtása érdekében, amelyek orvosolják a meglévő hidromorfológiai terheléseket, és javítják a biológiai sokféleséget és a rekreációs értéket.

- Hulladékgazdálkodási tervek végrehajtásával foglalkozó integrált projekt:

Az integrált projekt célja a hulladékokról szóló 2008/98/EK keretirányelv ⁽¹⁾ 28. cikke szerinti hulladékgazdálkodási tervek végrehajtása, illetve a hulladékokról szóló keretirányelv 29. cikke szerinti hulladékmegelőzési programok végrehajtásának támogatása.

Uniós hozzáadott értéküket a hulladékhierarchia alkalmazásához (a hulladékokról szóló keretirányelv 4. cikke), a hulladékokról szóló keretirányelv 11. cikkében meghatározott újrafeldolgozási célok és a hulladékokról szóló uniós jogszabályokban meghatározott további célok megvalósításához, továbbá az e célkitűzések támogatásához szükséges intézkedések végrehajtásához való hozzájárulásuk fényében állapítják meg.

- A levegőminőségi tervek és programok végrehajtásával foglalkozó integrált projekt:

Az integrált projekt célja a 2008/50/EK irányelvben ⁽²⁾ meghatározott, helyi és regionális levegőminőségi tervek végrehajtása és ellenőrzése, ezáltal hozzájárulva a levegőszennyezés csökkentésére irányuló nemzeti programok sikeréhez. Ha a projektek helyi levegőminőségi tervekre épülnek, akkor legalább öt különböző, ilyen tervvel rendelkező város közötti koordinációra és együttműködésre is ki kell terjedniük; amennyiben a projektek regionális levegőminőségi tervekre épülnek, akkor az összes helyi hatóság és a regionális hatóság közötti koordinációról és együttműködésről is gondoskodniuk kell. Előnyben részesülnek a nagy léptékű projektek.

- Az Éghajlat-politika alprogram projektjeire vonatkozó konkrét kritériumok

- Az éghajlatváltozás mérséklését célzó stratégiák, tervek és ütemtervek végrehajtásával foglalkozó integrált projekt:

Az integrált projekt támogatja az üvegházhatásúgáz-kibocsátást mérséklő stratégiák, tervek vagy az alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaságra vonatkozó ütemtervek végrehajtását, konkrét településekre vagy régiókra (pl. a Polgármesterek Szövetségében bejelentettek szerint), ipari vagy mezőgazdasági ágazatokra (a regionális szintű földhasználat, a társadalmi és gazdasági háttér elemzése révén), vagy más gazdasági ágazatokra vonatkozik, és fenntartható és innovatív módon vezet be technológia- és szolgáltatásalapú megközelítéseket. Az integrált projektet ki lehet egészíteni a szükséges infrastrukturális beruházásokkal vagy innovatív technológiák és szolgáltatások kifejlesztésével és alkalmazásával olyan városokban, régiókban, illetve közösségekben, amelyeket más – a stratégiában/tervben/ütemtervben említett – kapcsolódó uniós finanszírozási program révén támogatnak. Uniós hozzáadott értéküket az integrált projekt által az üvegházhatásúgáz-kibocsátás csökkentéséhez való hozzájárulásuk, a különböző szakpolitikákban való érvényesülésük mértéke, számos különböző érdekelt fél közvetlen részvétele és a projekt stratégiában/tervben/ütemtervben játszott szerepének fontossága alapján értékelik.

- Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodást célzó stratégiák, tervek és ütemtervek végrehajtásával foglalkozó integrált projekt:

Az integrált projekt célja az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodást célzó stratégiák és tervek végrehajtása, vagy pedig az konkrétan az éghajlatváltozással szembeni kiszolgáltatottsággal (pl. part menti területek, aszályra hajlamos területek vagy más kiemelt területek, amelyeket az EU alkalmazkodási stratégiájának 2. fellépése keretében határoztak meg) foglalkozik. A nemzeti forrásokból finanszírozott intézkedéseknek, illetve a többi kapcsolódó uniós finanszírozási program révén finanszírozott intézkedéseknek ki kell egészíteniük a LIFE program keretében finanszírozott intézkedéseket, ezáltal átfogó alkalmazkodási stratégiát vagy tervet lehet végrehajtani. Támogatható például a határokon átnyúló folyami/part menti területeken végzett árvízkezelés, illetve a több városra is kiterjedő városi alkalmazkodási intézkedések. Az alkalmazkodási projekteknek a más környezetvédelmi és éghajlat-politikákkal való szinergiákra is összpontosítaniuk kell, például szükség esetén az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodást és a biológiai sokféleséget is ösztönözniük kell. Az uniós hozzáadott értéket az integrált projekt által az uniós alkalmazkodási stratégia célkitűzéseinek ⁽³⁾ megvalósításában játszott szerep, a különböző ágazatokban való érvényesülésének mértéke és számos különböző érdekelt fél részvétele alapján értékelik.

- Uniós hozzáadott érték: Az egyéb források bevonásának mértéke és minősége, különösen az uniós források tekintetében: Az egyéb finanszírozási mechanizmussal/mechanizmusokkal való összehangolás minősége és a LIFE programot kiegészítő egyéb források bevonásának mértéke (a támogathatóságához szükséges minimumon kívül), továbbá a tényleges bevonásuk valószínűsége és a végrehajtandó tervvel fenntartott funkcionális kapcsolat fogja meghatározni, hogy az integrált projekt kap-e pluszpontokat erre a kritériumra. Magasabb pontszámot kapnak azok az integrált projektek, amelyek valószínűleg bevonnak olyan uniós forrásokat, amelyek funkcionális kapcsolatban vannak a végrehajtandó tervvel, és amelyek kielégítő koordinációs mechanizmus használatát tervezik.

⁽¹⁾ Az Európai Parlament és a Tanács 2008. november 19-i 2008/98/EK irányelve a hulladékokról és egyes irányelvek hatályon kívül helyezéséről (HL L 312., 2008.11.22., 3. o.).

⁽²⁾ Az Európai Parlament és a Tanács 2008. május 21-i 2008/50/EK irányelve a környezeti levegő minőségéről és a Tisztább levegőt Európának elnevezésű programról (HL L 152., 2008.6.11., 1. o.).

⁽³⁾ http://ec.europa.eu/clima/events/articles/0069_en.htm

- Uniós hozzáadott érték: A többcélú mechanizmus, a szinergiák és az integráció minősége: Az integrált projekteknek olyan kiváló minőségű, többcélú végrehajtási mechanizmusokat kell alkalmazniuk (pl. törekedniük kell a környezeti és éghajlat-politikai előnyökre és a kapacitásépítésre), amelyek lehetővé teszik eredmények elérését más szakpolitikai területeken ⁽¹⁾, a szinergiák létrehozását e szakpolitikákkal és a környezetvédelmi és éghajlat-politikai célkitűzések integrálását.

5.1.3. A LIFE rendelet 18. cikke e) pontjának megfelelő technikai segítségnyújtási projektek

A technikai segítségnyújtási projektek tevékenységi támogatások formájában pénzügyi támogatást nyújtanak a pályázóknak az integrált projektek előkészítéséhez. Technikai segítségnyújtási projektekre az integrált projektekre elkülönített éves költségvetésnek legfeljebb 1 %-a fordítható. Technikai segítségnyújtási projektenként maximum 100 000 EUR összegű uniós hozzájárulás különíthető el.

5.1.3.1. A projektkiválasztási eljárások technikai módszertana

A technikai segítségnyújtási projektek kiválasztása mindkét alprogram esetében ugyanazt a technikai módszertant követi. Gyorsított odaítélési módszert fognak alkalmazni.

A projektkiválasztási eljárást a következőképpen szervezik meg:

- A pályázatok értékelése

A Bizottság ellenőrzi, hogy az egyes pályázatok megfelelnek-e a támogathatósági és kiválasztási kritériumoknak, és ezeket az odaítélési kritériumok alapján értékeli.

- A finanszírozható projektek végleges listájának és a tartaléklistának az összeállítása

A felülvizsgálati szakasz után a sikeres projekteket előterjesztik finanszírozásra a rendelkezésre álló költségvetés keretein belül. Azokból a projektekből, amelyek a ranglista elején szerepelnek, de a rendelkezésre álló költségvetés miatt nem kaphatnak finanszírozást, összeállítják a tartaléklistát. A tartaléklistára a rendelkezésre álló LIFE költségvetés további 20 %-a vonatkozik.

- A támogatási megállapodás aláírása

5.1.3.2. Támogathatósági és odaítélési kritériumok

A következő fő támogathatósági és odaítélési kritériumokat alkalmazzák:

a) Támogathatósági kritériumok

A technikai segítségnyújtási projektekre vonatkozó pályázatokat csak akkor értékelik az odaítélési kritériumok alapján, ha:

- a projektpályázat célja egy jövőbeli integrált projektre vonatkozó pályázat előkészítése,
- a pályázó nem olyan tagállam, amely a technikai segítségnyújtási projekt időtartamának legalább egy részében finanszírozást kap egy kapacitásépítést célzó projekthez.

b) Odaítélési kritériumok

Az összes támogatható pályázat minőségét az alábbi odaítélési kritériumok és pontozási rendszer alapján értékelik és pontozzák:

Odaítélési kritériumok	Az odaítéléshez szükséges legalacsonyabb pontszám (*)	Legmagasabb pontszám
1. Technikai koherencia és minőség	30	60
2. Pénzügyi koherencia és minőség	20	40
Teljes (odaítéléshez szükséges) pontszám	55	100

(*) A projektpályázatoknak minden egyes odaítélési kritérium tekintetében el kell érniük legalább az odaítéléshez szükséges legalacsonyabb pontszámot, és az összes olyan kritériumra összesen legalább 55 pontot kell kapniuk, amelynél minimális pontszámot szabtak meg.

⁽¹⁾ Különösen a tengeri környezet tekintetében, a tengervédelmi stratégiáról szóló keretirányelv célkitűzései értelmében.

— Technikai koherencia és minőség

A pályázat érthetőségét, koherenciáját és végrehajthatóságát a projekt célkitűzései és a várható eredmények fényében értékeli. Figyelembe veszik a jövőbeli integrált projekt jellegét és hatályát is.

— Pénzügyi koherencia és minőség

A javasolt költségvetést, illetve annak a javasolt fellépésekkel és az alkalmazandó szabályokkal való összeegyeztethetőségét, valamint a javasolt megközelítés költséghatékonyágát is értékeli majd. Értékeli továbbá a pályázat ráfordításainak megtérülését is.

5.1.4. A LIFE rendelet 18. cikke f) pontjának megfelelő, kapacitásépítést célzó projektek

A kapacitásépítést célzó projektek a tagállamok LIFE programban történő hatékonyabb részvétele céljából pénzügyi támogatást nyújtanak a tagállami kapacitásépítéshez szükséges tevékenységekhez, többek között a nemzeti vagy regionális LIFE kapcsolattartók létrehozásához.

A fellépések egyebek mellett a következőket tartalmazhatják:

- új munkaerő felvétele, valamint képzések a nemzeti vagy regionális LIFE kapcsolattartók számára,
- a tapasztalatok és a bevált gyakorlatok cseréjének megkönnyítése, valamint a LIFE program keretében végrehajtott projektek eredményei terjesztésének és alkalmazásának előmozdítása,
- az „oktatók oktatására” irányuló megközelítések,
- csere- és kiküldetési programok a tagállamok hatóságai között és különösen az „élenjárók” tapasztalatátadásával kapcsolatos tevékenységek.

A kapacitásépítési tervhez tartozó fellépések közé tartozhat szakértők felvétele a szakmai és folyamatbeli képességekben mutatkozó ad hoc hiányok kezelése céljából, ám nem tartozhat ide olyan szakértők felvétele, akiknek elsődleges feladata az éves pályázati felhívásokra benyújtandó pályázatok megszövegezése.

5.1.4.1. A projektkiválasztási eljárások technikai módszertana

A kapacitásépítést célzó projektekre vonatkozó pályázatok esetében gyorsított odaítélési eljárást alkalmaznak. Mivel a 19. cikk (8) bekezdése értelmében a kapacitásépítést célzó projekteket csak előre meghatározott számú tagállamnak lehet odaítélni, és egy tagállamban csak egy projektet lehet támogatni, a beküldött pályázatok között nincs verseny. Ezért a pályázatokat a LIFE tevékenységi támogatásokra vonatkozó 2014-es pályázati felhívás közzétételének napjától folyamatosan be lehet nyújtani, és a felhívás a kapacitásépítést célzó projektek pályázati anyagát is tartalmazza majd. A pályázatokat legkésőbb 2015 harmadik negyedévének végéig be kell nyújtani ahhoz, hogy ezeket a 2014–2017-es finanszírozási időszakban figyelembe lehessen venni.

A pályázatokat az alábbi támogathatósági és odaítélési kritériumok alapján értékeli.

A támogatásokat az értékelési folyamat sikeres lezárása után aláírják.

5.1.4.2. Támogathatósági és odaítélési kritériumok

A következő támogathatósági és odaítélési kritériumokat alkalmazzák:

a) Támogathatósági kritériumok

A pályázatoknak az alábbi támogathatósági kritériumoknak kell megfelelniük:

- A pályázó olyan **tagállam**,
 - ahol az egy főre eső GDP 2012-ben az uniós átlag 105 %-a alatt maradt, és
 - ahol az indikatív nemzeti források átlagos felhasználási szintje a 2010-es, 2011-es és 2012-es évben a 614/2007/EK rendelet 6. cikkében megállapítottaknak megfelelően 70 % alatt marad, vagy pedig
 - ahol az egy főre eső GDP 2012-ben az uniós átlag 90 %-a alatt maradt; vagy pedig
 - amely 2013. január 1. után csatlakozott az Unióhoz.

- A pályázat tartalmaz egy **kapacitásépítést célzó tervet**, amelyben a **tagállam kötelezettséget vállal** az alábbiakra:
 - a LIFE programra fordított erőforrásokat (többek között az alkalmazottak létszámát) a 2012-es évben fennálló szinthez képest nem csökkenti a jelenlegi többéves munkaprogram teljes időtartama alatt;
 - nem pályázik további kapacitásépítést célzó projektekre, ha a kapacitásépítést célzó projektet odaítélik számára.

b) Odaítélési kritériumok

- **A technikai koherencia és a minőség** a kapacitásépítést célzó projektek esetében azokat a javasolt fellépéseket jelenti, amelyek megerősítik a tagállam képességét a Környezetvédelem alprogramhoz és az Éghajlat-politika alprogramhoz tartozó projektek finanszírozására irányuló sikeres pályázatok benyújtására.

Az összes támogatható pályázat minőségét az alábbi odaítélési kritériumok és pontozási rendszer alapján értékelik és pontozzák:

Odaítélési kritériumok	Az odaítéléshez szükséges legalacsonyabb pontszám (*)	Legmagasabb pontszám
Technikai koherencia és minőség	15	30
Pénzügyi koherencia és minőség	10	20
A megközelítés átfogó jellege azon feltárt hiányosságok tekintetében, amelyek a tagállamoknak a LIFE+ 2010–2012 programokban való alacsony részvételét okozták	15	30
A LIFE program szakpolitikákkal, gazdasági tevékenységekkel és más programokkal kapcsolatos integrációjának, kiegészítő jellegének, szinergiájának és megismételhetőségének ösztönzésére való képesség várható javulásának ismertetése	10	20
Teljes (odaítéléshez szükséges) pontszám	55	100

(*) A projektpályázatoknak minden egyes odaítélési kritérium tekintetében el kell érniük legalább az odaítéléshez szükséges legalacsonyabb pontszámot, és az összes olyan kritériumra összesen legalább 55 pontot kell kapniuk, amelynél minimális pontszámot szabtak meg.

5.1.5. A LIFE rendelet 18. cikke g) pontjának megfelelő előkészítő projektek

Az előkészítő projektek az EU környezetvédelmi vagy éghajlat-politikájának és jogszabályainak kidolgozásával és végrehajtásával kapcsolatos konkrét igényeket elégítik ki.

5.1.5.1. A projektkiválasztási eljárások technikai módszertana

A Bizottság évente egyszer felméri a környezetvédelemre vagy az éghajlatra vonatkozó uniós szakpolitikák és jogszabályok kidolgozásával és végrehajtásával kapcsolatos olyan konkrét igényeket, amelyekkel a következő években foglalkozni kell, és az igények közül kiválasztja azokat, amelyek előkészítő projektek segítségével kielégíthetők. Előkészítő projektekre a tevékenységi támogatásokra (kivéve az integrált és technikai segítségnyújtási projekteket) elkülönített források legfeljebb 1 %-a fordítható.

Az éves pályázati felhívás közzététele előtt a tagállamok megkapják azon konkrét igények listájának tervezetét, amelyek előkészítő projektekként kielégíthetők, és felkérik őket észrevételek benyújtására. Az észrevételek alapján összeállítják a végleges listát.

A Bizottság meghatározza a megnevezett projektekre vonatkozó konkrét kiválasztási és odaítélési kritériumokat, a projekt időtartamát és az egyes projektekre elkülöníthető indikatív költségvetést.

A projektkiválasztási eljárást a következőképpen szervezik meg:

- A pályázatok értékelése

A Bizottság ellenőrzi, hogy az egyes pályázatok megfelelnek-e a támogathatósági és kiválasztási kritériumoknak, és ezeket az odaítélési kritériumok alapján értékeli.

- A finanszírozható projektek végleges listájának és a tartaléklistának az összeállítása

A felülvizsgálati szakasz után a sikeres projekteket előterjesztik finanszírozásra a rendelkezésre álló költségvetés keretein belül. Szükség esetén tartaléklista is készülhet.

— A támogatási megállapodás aláírása

5.1.5.2. Támogathatósági és odaítélési kritériumok

A következő támogathatósági és odaítélési kritériumokat alkalmazzák:

a) Támogathatósági kritériumok

A konkrét támogathatósági és odaítélési kritériumokat minden egyes felhívásnál külön határozzák meg. Ezek a Bizottság által a tagállamokkal együttműködésben meghatározott, az előkészítő projektek által kielégítendő konkrét igényeken fognak alapulni.

b) Odaítélési kritériumok

Az előkészítő projekteket olyan természetes vagy jogi személy(ek)nek ítélik oda, aki(k)/amely(ek) olyan pályázatot nyújt(anak) be, amelynek pontszáma meghaladja az odaítéléshez szükséges pontszámot, és az alábbi kritériumok tekintetében a legmagasabb pontszámot éri el:

Kritériumok	Az odaítéléshez szükséges legalacsonyabb pontszám (*)	Legmagasabb pontszám
A pályázat technikai koherenciája és minősége a konkrét kielégítendő igény szempontjából	22	45
A megközelítés átfogó jellege a konkrét kielégítendő igény szempontjából	15	30
Pénzügyi koherencia és minőség	12	25
Teljes (odaítéléshez szükséges) pontszám	55	100

(*) A projektpályázatoknak minden egyes odaítélési kritérium tekintetében el kell érniük legalább az odaítéléshez szükséges legalacsonyabb pontszámot, és az összes olyan kritériumra összesen legalább 55 pontot kell kapniuk, amelynél minimális pontszámot szabtak meg.

5.1.6. A LIFE rendelet 3. cikkében említett általános célkitűzések megvalósításához szükséges projektek

Más (kísérleti, demonstrációs vagy egyéb) projekteket a költségvetési rendelet alkalmazási szabályairól szóló rendelet 190. cikke szerint lehet finanszírozni, a lentebb részletezett kritériumok alapján.

5.1.6.1. A projektkiválasztási eljárások technikai módszertana

Ha a Bizottság megállapítja, hogy a LIFE rendelet 3. cikkében megadott általános célkitűzések megvalósításához egy konkrét ad hoc projektre van szükség, pályázati felhívást tehet közzé. Az ilyen projektekhez hozzárendelt forrásokat nem számítják bele a LIFE rendelet 17. cikkének (4) bekezdése szerint a projektekre elkülönítendő minimális forrásokba.

5.1.6.2. Támogathatósági és odaítélési kritériumok

a) Támogathatósági kritériumok

Az egyéb projektek:

- **hozzájárulnak** a LIFE rendelet 3. cikkében meghatározott **általános** célkitűzések és a LIFE rendelet 10–12. és 14–16. cikkében előírt **konkrét célkitűzések** közül egyhez vagy többhöz,
- a LIFE alprogram azon **kiemelt területének hatálya alá tartoznak** a LIFE rendelet 9. és 13. cikke értelmében, amelynek keretében a projektpályázatot benyújtották.

b) Odaítélési kritériumok

Az előkészítő projekteket olyan természetes vagy jogi személy(ek)nek ítélik oda, aki(k)/amely(ek) olyan pályázatot nyújt(anak) be, amelynek pontszáma meghaladja az odaítéléshez szükséges pontszámot, és az alábbi kritériumok tekintetében a legmagasabb pontszámot éri el:

Kritériumok	Az odaítéléshez szükséges legalacsonyabb pontszám (*)	Legmagasabb pontszám
A pályázat technikai koherenciája és minősége a konkrét kielégítendő igény szempontjából	22	45
A megközelítés átfogó jellege a konkrét kielégítendő igény szempontjából	15	30
Pénzügyi koherencia és minőség	12	25
Teljes (odaítéléshez szükséges) pontszám	55	100

(*) A projektpályázatoknak minden egyes odaítélési kritérium tekintetében el kell érniük legalább az odaítéléshez szükséges legalacsonyabb pontszámot, és az összes olyan kritériumra összesen legalább 55 pontot kell kapniuk, amelynél minimális pontszámot szabtak meg.

5.2. Működési támogatás

A LIFE rendelet 21. cikke szerint támogatni kell az olyan általános uniós érdeket szolgáló célt képviselő – különösen a környezetvédelmi vagy az éghajlat-politika terén tevékenykedő – nem kormányzati szervezetek egyes működési és igazgatási költségeit, amelyek részt vesznek az uniós szakpolitika és jogszabályok kidolgozásában, végrehajtásában és érvényesítésében.

A kedvezményezett 2015-ös pénzügyi évének társfinanszírozása céljából egy éves működési támogatásra vonatkozó pályázati felhívást fognak szervezni. 2016-tól a működési támogatások tekintetében bevezetik a kétéves partnerségi keretmegállapodások rendszerét. Ezzel biztosítható az egyensúly a kedvezményezettek fokozottabb bizonyosság és stabilitás iránti igénye, valamint a nem profitorientált szervezetek közötti verseny bizonyos mértékű fenntartása között.

A pályázati felhívásokon kívüli működési támogatások kellően indokolt, kivételes esetekben ítéltetők oda, az Unió általános költségvetésére alkalmazandó pénzügyi szabályokról szóló 966/2012/EU, Euratom európai parlamenti és tanácsi rendelet alkalmazási szabályairól szóló, 2012. október 29-i 1268/2012/EU felhatalmazáson alapuló bizottsági rendelet ⁽¹⁾ 190. cikke értelmében, különösen olyan esetekben, amikor a kedvezményezett tulajdonságai miatt nincs más lehetőség, vagy ha a jogalap akként jelölte meg a kedvezményezettet.

Ellenőrizni fogják, hogy a pályázatok megfelelnek-e a támogathatósági és kiválasztási kritériumoknak. Olyan pályázatok esetében, amelyek megfelelnek ezeknek a kritériumoknak, az általános relevanciát és a minőséget az odaítélési kritériumok alapján fogják értékelni. A pontszámokat e kritériumok alapján állapítják meg, és meghatároznak egy minimális minőségi szintet is. A végleges odaítélési döntést az értékelés eredménye alapján hozzák meg.

5.2.1. A működési támogatásokra vonatkozó kiválasztási kritériumok

A kiválasztási kritériumok a pályázónak a javasolt munkaprogram teljesítéséhez szükséges pénzügyi helyzetét és működési kapacitását mérik fel.

A pályázókat csak akkor választják ki, ha az előző években mutatott teljesítményükkel kapcsolatos igazoló dokumentum alapján bizonyítani tudják az alábbiakat:

- **működési kapacitás** – a kérelmezőnek rendelkeznie kell a javasolt munkaprogram végrehajtásához szükséges szakmai alkalmassággal és képesítéssel, és
- **pénzügyi kapacitás** – a pályázónak rendelkeznie kell stabil és elegendő finanszírozási forrással ahhoz, hogy abban az évben, amelyre odaítélik a támogatást, el tudja végezni a tevékenységét, továbbá hogy részt tudjon venni annak finanszírozásában.

Bizonyos kivételes körülmények között, különösen tapasztalt szervezetek által létrehozott új hálózatok esetében, a Bizottság a korábbi két évre vonatkozó igazoló dokumentumok benyújtására irányuló kötelezettségtől való eltérést engedélyezhet.

A költségvetési rendelet 131. cikkét az állami szervek és nemzetközi szervezetek kiválasztása során kell alkalmazni pénzügyi kapacitásuk tekintetében.

⁽¹⁾ HL L 362., 2012.12.31., 1. o.

5.2.2. A működési támogatásokra vonatkozó odaítélési kritériumok

5.2.2.1. Éves működési támogatások/Partnerségi keretmegállapodások nem kormányzati szervezetek számára

A LIFE rendelet 12. cikkének d) pontja és 16. cikkének d) pontja az „Irányítás és tájékoztatás” kiemelt területhez kapcsolódó konkrét célkitűzések közé sorolja a jobb környezetvédelmi irányítás, illetve az éghajlat-politikai irányítás támogatását az érintett feleknek – beleértve a nem kormányzati szervezeteket is – a szakpolitikai konzultációkba és a végrehajtásba való szélesebb körű bevonása által.

Az alábbi odaítélési kritériumok az éves működési támogatások és a partnerségi keretmegállapodások kedvezményezettjeinek kiválasztására egyaránt vonatkoznak:

1. Az EU környezetvédelmi és éghajlat-politikai folyamatában való részvétel relevanciája:

- a 7. környezetvédelmi cselekvési program keretében:
 - az uniós természeti tőke védelme, megőrzése és fejlesztése,
 - erőforrás-hatékony, zöld és versenyképes, alacsony szén-dioxid-kibocsátású uniós gazdaság kialakítása,
 - az uniós polgárok megóvása a környezettel és az éghajlattal kapcsolatos terhelésektől, valamint az egészségüket és jólétüket fenyegető kockázatoktól,
- az éghajlat-változási és energiaügyi csomag keretében az alacsony szén-dioxid-kibocsátású, versenyképes gazdaság 2050-ig történő megvalósításának ütemterve és az EU alkalmazkodási stratégiája.

2. Az alábbiakkal kapcsolatos relevancia és az alábbiakhoz való hozzájárulásra való alkalmasság:

- az uniós környezetvédelmi és éghajlat-politikai szabályozás előnyeinek maximalizálása a végrehajtás és az érvényesítés javításával,
- az uniós környezet- és éghajlat-politika ismeret- és tudományos alapjának javítása,
- a környezetvédelmi és éghajlat-politikával összefüggő beruházások feltételeinek biztosítása és a környezeti externáliák kezelése, és
- a környezetvédelmi- és az éghajlat-politika integrációjának és a szakpolitikák koherenciájának növelése.

3. Az uniós városok fenntarthatóságának javításával és az Unió nemzetközi környezetvédelmi és éghajlat-politikai kihívások kezelésében mutatott hatékonyságának növelésével kapcsolatos relevancia.

4. Az új környezetvédelmi és éghajlat-politikai problémák kezelésével és az új szakpolitikai prioritásokkal kapcsolatos relevancia.

5. A partner uniós politikai folyamathoz való hozzájárulásának hatékonysága.

6. Szervezetfejlesztés – fejlődési potenciál, melynek révén a pályázó hatékonyabb érdekelt féllel válhat az EU politikai folyamatában.

Az alábbi kiegészítő kritériumok csak az éves működési támogatások kiválasztására vonatkoznak:

7. A munkaprogram technikai és pénzügyi koherenciája.

A partnerségi keretmegállapodások esetében a keretmegállapodás partnereként kiválasztott szervezeteket felkérjük, hogy évente nyújtsák be munkaprogramjukat, amelyet konkrét éves működési támogatás odaítélése céljából elemezni fognak.

Az éves támogatások partnerségi keretmegállapodások keretében való odaítélése esetén az alábbi kritériumokat kell alkalmazni:

1. A munkaprogram megfelelése a partnerségi keretmegállapodásban megnevezett célkitűzéseknek és az abban meghatározott tevékenységek jellegének.
2. Az új környezetvédelmi és éghajlat-politikai problémák kezelésével és az új szakpolitikai prioritásokkal kapcsolatos relevancia.

3. A munkaprogram megvalósíthatósága és belső koherenciája a megadott határidőn belül.
4. A munkaprogram és a javasolt költségvetés közötti koherencia, ideértve a források hatékony felhasználását.

5.2.2.2. Egyéb működési támogatások

Az egyéb működési támogatások odaítélése az általános uniós érdekű célt képviselő, nem profitorientált szervezetek számára az alábbi odaítélési kritériumok alapján történik:

1. A munkaprogram relevanciája a LIFE rendelet célkitűzéseinek elérésével kapcsolatban és adott esetben a tematikus prioritások és a projekttémák tekintetében.
2. A munkaprogram megvalósíthatósága és belső koherenciája.
3. A javasolt tevékenységek költséghatékonysága.
4. Alkalmasság arra, hogy a munkaprogram kézzelfogható hatást fejtessen ki a célcsoportokra.
5. A tevékenységek és a javasolt költségvetés közötti következetesség.

5.3. Pénzügyi eszközök

A LIFE rendelet 17. cikkének (4) bekezdése értelmében az alábbi két kísérleti pénzügyi eszköz kap finanszírozást a LIFE rendelet 3. cikkében meghatározott általános célkitűzések elérése érdekében:

- A természetitőke-finanszírozási eszköz (NCFF) – új pénzügyi eszköz, amelyet mindkét alprogram keretében ki kell próbálni, hogy tesztelni és demonstrálni lehessen az innovatív finanszírozási megközelítéseket olyan projektek esetében, amelyek ösztönzik a természeti tőke megőrzését a Természet és biológiai sokféleség és az Alkalmazkodás az éghajlatváltozáshoz kiemelt területeken.
- Az energiahatékonyság magánfinanszírozási eszköze (PF4EE) – kísérleti pénzügyi eszköz az Éghajlatváltozás alprogram keretében, amely új megközelítést próbál ki a megfelelő és megfizethető kereskedelmi finanszírozáshoz való hozzáférés korlátozottságának kezelésére, a nemzeti prioritások által megcélzott energiahatékonysági beruházások tekintetében.

A pénzügyi eszközökre vonatkozóan a 966/2012/EU, Euratom rendeletben (a továbbiakban: költségvetési rendelet) és különösen annak 139. és 140. cikkében meghatározott rendelkezések a következő esetben teljesülnek.

A projekteket támogató pénzügyi eszközök a 966/2012/EU, Euratom rendelet VIII. címében említett formák bármelyikét ölthetik, és ezeket a VIII. címnek megfelelően kell végrehajtani, továbbá egymással és az uniós költségvetés keretében finanszírozott támogatásokkal kombinálhatók.

A 140. cikk (6) bekezdése értelmében az éves visszafizetések – köztük a tőke-visszafizetések, a felszabadított biztosítékok és a kölcsönök tőkeösszegének visszafizetése belső címzett bevételeknek minősülnek, és azokat az előirányzatok lekötésének időtartamát plusz két évet nem meghaladó ideig ugyanazon pénzügyi eszközre kell fordítani.

A 2014–2017. évre vonatkozó többéves munkaprogram elfogadásáról szóló bizottsági végrehajtási határozat előkészítése céljából a három pénzügyi eszköz előzetes értékelését tájékoztatásul benyújtották a LIFE bizottsághoz és a Bizottsághoz.

A Bizottság legkésőbb 2017. június 30-ig elvégzi a félidős értékeléseket (a LIFE rendelet 27. cikke), és ezzel kapcsolatban visszajelzést is ad a 2014–2016 között végrehajtott pénzügyi eszköz alkalmazásáról. Az előírt külső értékelési jelentésben megvizsgálják az egyes pénzügyi eszközöknek a LIFE szakpolitikai céljainak elérésével kapcsolatos relevanciáját és eredményességét, hatékonyságukat, a piaci hiányosságok kezelésében és az optimálistól elmaradó beruházási helyzetekben megmutatkozó hasznosságukat, továbbá a pénzügyi eszközök átfogó koherenciáját, emellett pedig fejlesztési javaslatokat tesznek.

A Bizottság legalább évente jelentést tesz a LIFE bizottságnak, szükség esetén pedig ad hoc üléseket lehet összehívni. A végrehajtás első két évében a Bizottság legalább három alkalommal (2014 őszén, 2015 tavaszán és 2015 őszén) beszámol a LIFE bizottságnak a pénzügyi eszközök alakulásáról.

5.3.1. A természetitőke-finanszírozási eszköz (NCFF)

5.3.1.1. Hozzájárulás a LIFE célkitűzéseire

A pénzügyi eszköz hozzájárul a LIFE célkitűzéseinek eléréséhez, főként a LIFE Környezetvédelem alprogram „Természet és biológiai sokféleség” kiemelt területe és a LIFE Éghajlat-politika alprogram „Alkalmazkodás az éghajlat-változáshoz” kiemelt területe esetében, mivel finanszírozást biztosít az induló beruházási és működési költségekhez olyan jövedelemtermelő vagy költségmegtakarító kísérleti projektek esetében, amelyek ösztönzik a természeti tőke megőrzését, helyreállítását, kezelését és fejlesztését a biológiai sokféleség és az alkalmazkodási előnyök érdekében, ideértve a földterületekkel, a talajjal, az erdőszettel, a mezőgazdasággal, a vízzel és a hulladékkal kapcsolatos kihívásokra irányuló, ökoszisztéma-alapú megoldásokat is. Az NCFF az innovatív kísérleti projektek új politikai eszköze. A tőkeáttétel és a kiegészítő jelleg révén lehetőséget ad a LIFE program költséghatékonyságának javítására. Innovatív, fenntartható kereskedelmi finanszírozási tevékenység révén hozzájárul a hosszabb távú kapacitás kiépítéséhez. Az NCFF kiegészíti és támogatja a tagállamok politikai célkitűzéseit a biológiai sokféleség és az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás terén.

Különösen az alábbiak érvényesek:

- A természet és biológiai sokféleség tekintetében az NCFF hozzájárul a biológiai sokféleség kérdésével kapcsolatos uniós szakpolitika és jogszabályok, többek között a biológiai sokféleséggel kapcsolatos, 2020-ig teljesítendő uniós stratégia, a 2009/147/EK irányelv és a 92/43/EKG irányelv végrehajtásához, különösen a projektek alkalmazása, kidolgozása, vizsgálata és életképességük demonstrációja révén. Támogatja továbbá a 92/43/EKG irányelv 3. cikkével létrehozott Natura 2000 hálózat továbbfejlesztését, végrehajtását és kezelését, valamint növeli ellenálló képességét azáltal, hogy a hálózaton kívül is megóvja és helyreállítja az ökoszisztémákat. Előfordulhat azonban, hogy néhány projekt típus nem alkalmazható a Natura 2000 területeken.
- Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás tekintetében az NCFF hozzájárul az alkalmazkodással kapcsolatos uniós politika végrehajtásához, főként az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodásra vonatkozó, ökoszisztéma-alapú megközelítések kifejlesztése, tesztelése és bemutatása révén. Hozzájárul továbbá az alkalmazkodást célzó, sokszorosításra, átadásra vagy más területeken történő érvényesítésre alkalmas innovatív technológiák, rendszerek, módszerek és eszközök kifejlesztéséhez és demonstrációjához.

5.3.1.2. A pénzügyi eszköz struktúrája

A pénzügyi eszköz végrehajtásával az Európai Beruházási Bankot (EBB) bízzák meg közvetett igazgatás útján.

Az NCFF a projektek közvetlen és közvetett finanszírozását kombinálja adósság és tőke segítségével. Létrehoznak egy szakértői támogatási eszközt, amellyel biztosítható, hogy a projektek finanszírozásra érett szakaszban legyenek. Az NCFF kidolgozása két szakaszban történik: a kísérleti szakasz lehetővé teszi a különböző finanszírozási lehetőségek tesztelését, ezáltal a második – operatív – szakaszban a legmegfelelőbb megközelítésekre lehet összpontosítani. A kezdeti kísérleti szakaszban az NCFF várhatóan 9–12 műveletet (ideértve a közvetett műveleteket) vagy évente 3–4 műveletet hajt végre.

Az Európai Bizottság finanszírozná a projekteket és a szakértői támogatási eszközt, az EBB pedig ugyanekkorá összeggel járulna hozzá a projektek finanszírozásához. A kísérleti szakaszban nem terveznek harmadik felek általi finanszírozást. A második, operatív szakaszban a kísérleti projektek eredményei alapján az NCFF kiegészítő forrásokat szerez egyéb állami és magánbefektetőktől.

- Az NCFF főként adósságeszközöket (vagyis kölcsönöket) nyújt majd a projektekbe való kezdeti beruházások és működési költségek finanszírozására. A kölcsönöket a projekt, illetve a kedvezményezett általános üzleti tevékenysége által termelt bevételből fizetnék vissza. A tőkét csak egyes esetekben használnák, főként az alapokba való befektetésre.
- A közvetett műveleteket közvetítőkkal, például bankokkal vagy beruházási alapokkal hajtják végre, amelyek egy-egy projektportfóliót finanszíroznak.

Különböző típusú adósságokat, például köztes finanszírozást is használnának. A végső kedvezményezett számára történő hitelnyújtáskor garanciákat kell nyújtani, és ha a végső kedvezményezett vállalkozás, akkor ezt vállalati garancia formájában kell tenni.

Nem határozták meg előre az adósságok és a tőke közötti megosztás arányát, legalábbis a kísérleti szakaszban nem, mivel a piac szükségleteinek kielégítéséhez és a kísérletezéshez rugalmasságra van szükség. A jelenlegi piaci körülmények fényében azonban a kísérleti szakaszban az eszköz a közvetlen befektetések 70 %-át előirányozza, 30 %-át pedig közvetítőkkal hajtja végre, habár az utóbbi arány magasabb is lehet, ha a közvetítők részéről nő a kereslet.

Az eszköz tartalmazza majd az EBB-vel létrehozott kockázatmegosztó mechanizmust, mivel az NCFF által támogatott projektek olyan projektek lesznek, amelyekbe az EBB egyébként nem ruház be, vagy azért, mert túl kicsik, vagy pedig mert a velük járó feltételezett magas kockázat nem egyeztethető össze a bank AAA minősítésével. E probléma leküzdésére az eszköz kockázatmegosztó mechanizmust is tartalmaz, amelynek segítségével a projekt hiányosságai esetén a kezdeti veszteségeket az uniós alapok fedeznék. A végrehajtási mechanizmust a Bizottság és az EBB közötti hatáskör-átruházási megállapodásban határozzák meg, amelyben pontosan megállapítják a projektekre vonatkozó kizárási/kiválasztási kritériumokat, biztosítva, hogy a megfelelő prioritásokat beépítsék a kiválasztási eljárásba, és hogy az ágazati és földrajzi lefedettség mértéke elegendő legyen.

Az eszköz összes résztvevőjének pénzügyi érdekeit a pénzügyi eszköz általános célkitűzéseinek eléréséhez igazítják, mert az eszközre valamennyi résztvevő – ideértve az EBB-t és az Európai Uniót is – forrásokat áldoz. Továbbá:

- pontos kizárási/kiválasztási kritériumokat dolgoznak ki a projektek számára, valamint olyan beruházási politikát, amely a természeti tőke kezelése céljából meghatározott prioritásokat követi. Végül pedig
- az EBB teljesítménydíjakat kap olyan konkrét mutatók alapján, amelyek célja annak biztosítása, hogy az eszköz kezelése összhangban legyen a meghatározott célkitűzésekkel.

A források elosztása addig marad érvényben, amíg a program keretében végzett tranzakciók teljes mértékben lezárulnak.

A kezdeti kísérleti szakasz 2014-től 2017-ig, az operatív szakasz pedig 2017-től 2020-ig fog tartani. Az operatív szakasz lezárása után az eszköznek – lazább struktúrával – fenn kell maradnia a portfólió kezelése és a kölcsönök és a tőke törlesztésének beszedése céljából. Mivel a kölcsön futamideje jellemzően 10 év lenne, ez a szakasz várhatóan 10 + 3 évig tartana, és ebből az utolsó három év lehetővé tenné a törlesztés késéseit vagy például az olyan beruházási alapok utolsó szakaszának kezelését, amelyekbe az eszköz beruházott volna.

A pénzügyi eszközt az EBB fogja kezelni. Egy irányítóbizottság rendszeresen felülvizsgálja a pénzügyi eszköz végrehajtása terén elért eredményeket. Az irányítóbizottság tagjait a Bizottság – ideértve a bizottsági szolgálatokat, például a Környezetvédelmi Főigazgatóságot, az Éghajlatpolitikai Főigazgatóságot és a Gazdasági és Pénzügyi Főigazgatóságot –, valamint az EBB közösen jelöli ki, és az irányítóbizottságot az EBB által biztosított titkárság támogatja.

Létrehoznak majd egy ellenőrzési és jelentéstételi mechanizmust, és az információkat megosztják a LIFE bizottsággal.

A pénzügyi eszközök ellenőrzését a költségvetési rendeletben (140. cikk) és a felhatalmazáson alapuló rendeletben (225. cikk) meghatározott, majd az EBB-vel kötött finanszírozási és igazgatási keretegyezményben, végül pedig a hatáskör-átruházási megállapodásban értelmezett követelményeknek megfelelően végzik majd.

Az EBB felelne a pénzügyi eszköz keretében a tevékenységek végrehajtásának ellenőrzéséért, valamint a teljesítményről szóló és a pénzügyi jelentések elkészítéséért, megállapodás szerinti formátumban, tartalommal és gyakorisággal (kezdetben negyedévente), ideértve a rendszeres és az ad hoc jelentéseket, a helyszíni ellenőrzéseket és auditokat. A pénzügyi intézmények az EBB-nek benyújtott jelentéseikben teljesítménymutatókat használnak.

5.3.1.3. A projektkiválasztási eljárások technikai módszertana

Az EBB és az egész EU-ra kiterjedő partneri hálózata együttesen határozza meg a potenciálisan releváns projekteket, ennek során figyelembe veszi a potenciális uniós kedvezményezettek által benyújtott konkrét finanszírozási kérelmeket.

A projektek az alábbi négy átfogó kategóriába tartoznak:

- Az ökoszisztéma-szolgáltatások ellentételezése (PES): olyan projektek, amelyek keretében kifizetik a természeti tőkéből eredő előnyöket, ez általában önkéntes, kis összegű, kétoldalú tranzakció, egy adott ökoszisztéma-szolgáltatás konkrétan megnevezett vevője és eladója között. Ezek a „kedvezményezett fizet” elven alapulnak, amely keretében a kifizetések célja a kritikus fontosságú ökoszisztéma-szolgáltatások biztosítása.
- Zöld infrastruktúra: A zöld infrastruktúra természetes és félig természetes területek, valamint egyéb környezeti jellemzők stratégiaileg megtervezett hálózata, amelyet úgy terveztek és irányítanak, hogy széles körű ökoszisztéma-szolgáltatások nyújtására legyen képes. Zöld (vízi ökoszisztémák esetében kék) területeket és egyéb, szárazföldi (beleértve a part menti) és tengeri területeken található fizikai tulajdonságokat foglal magában. A szárazföldön a zöld infrastruktúra a vidéki és városi környezetben egyaránt jelen van. A zöld infrastruktúra a termékek és szolgáltatások nyújtásának köszönhetően bevételeket hozhat vagy költségeket takaríthat meg, többek között a vízgazdálkodás, a levegőminőség, az erdészet, a helyreállítás, az árvíz/a talajerózió/a tüzek kezelése, a beporzás és az éghajlatváltozással szembeni fokozott ellenálló képesség területén.

- Biodiverzitás-kompenzáció: olyan megőrzési intézkedések, amelyek célja a fejlesztési projektek által a biológiai sokféleségben okozott, visszamaradó és elkerülhetetlen károk kompenzációja. Ezek a „szennyező fizet” elven alapulnak, amely szerint a kompenzáció célja a megfelelés vagy a tekintélyvesztés kockázatának mérséklése. Olyan projektek, amelyek célja a Natura 2000 területeken okozott károk kompenzációja az élőhelyvédelmi irányelv 6. cikkének (4) bekezdése értelmében, az NCF keretében nem támogathatóak.
- Innovatív, a biológiai sokféleséget és alkalmazkodást elősegítő beruházások: ezek olyan projektek, amelyek keretében – főként a kkv-k – olyan termékeket és szolgáltatásokat nyújtanak, amelyek célja a biológiai sokféleség védelme vagy a közösségek és más üzleti ágazatok ellenálló képességének növelése.

A cél olyan projektek azonosítása és finanszírozása, amelyek földrajzi és ágazati lefedettsége kellően átfogó, valamint különböző pénzügyi mechanizmusok tesztelése annak érdekében, hogy az operatív szakaszban az egész EU-ban biztosítani lehessen a megismételhetőséget. A projektekre vonatkozó támogathatósági kritériumokat és az eszközre vonatkozó beruházási politikát (például bizonyos ágazatok esetében határértékek és a földrajzi lefedettség megállapítása, valamint a teljesítendő minimumkritériumok, illetve alapelvek, például mérséklési hierarchia ⁽¹⁾ meghatározása) az eszköz létrehozása előtt határozzák meg, és az Európai Bizottság és az Európai Beruházási Bank (EBB) közötti szerződésben fogadják el.

A támogathatósági kritériumok megfelelnek a Természet és biológiai sokféleség és Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás kiemelt területekkel kapcsolatos célkitűzéseknek, amelyek a LIFE rendeletben szerepelnek, de figyelembe veszik a tagállamok politikai prioritásait is a biológiai sokféleség védelme és az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás területén.

A természeti tőke kezelésére irányuló támogatható projekteket hagyományos költség-haszon elemzés alapján készített gazdasági értékeléssel kell megindokolni, vagyis azzal, hogy a projekt nettó jelenlegi költsége az egész élettartam során alacsonyabb, mint a várható haszon nettó jelenlegi értéke, ideértve az externáliákat is. Az EBB által az összes művelettel kapcsolatban megállapított általános kritériumok mellett további kritériumokat is teljesíteni kell, amelyek megszabják azokat a projekt- és ágazattípusokat, amelyekre az eszköz kiterjed.

A pénzügyi eszköz végső kedvezményezettjei csak olyan jogi és/vagy természetes személyek lehetnek, amelyek a természeti tőke kezelésére irányuló projektekre ruháznak be, és amelyek teljesítik legalább az alábbiakat:

- célirányos környezeti hatásvizsgálat segítségével bizonyítani tudják, hogy pozitív hatást gyakorolnak az ökoszisztéma állapotára és ellenálló képességére, valamint az ökoszisztéma-szolgáltatások nyújtására,
- új üzleti modelleket vezetnek be a természeti tőke kezelése terén a fent meghatározott típusok közül, ide tartozik a zöld infrastruktúra, az ökoszisztéma-szolgáltatások ellentételezése, a biodiverzitás-kompenzáció, vagy az innovatív, biológiai sokféleséget és alkalmazkodást elősegítő vállalkozások,
- teljesítik az alábbi kritériumok egyikét:
 - ösztönzik az ökoszisztémák megőrzését, helyreállítását, kezelését és fejlesztését, például ökoszisztéma-alapú megoldások segítségével, amelyeket a földterületek, a talaj, az erdészet, a mezőgazdaság, az akvakultúra, a víz és a hulladék terén alkalmaznak,
 - ösztönzik azokat az ökoszisztéma-alapú megközelítéseket, amelyek lehetővé teszik a vállalkozások és közösségek számára, hogy kezeljék az éghajlatváltozás jelenlegi és várható hatásaival kapcsolatos kockázatokat, például városi, vidéki és part menti zöld infrastrukturális projektek révén.

A projektek akkor támogathatók, ha elhelyezkedésük szerint legalább egy uniós tagállamot érintenek.

Amennyiben a projektek finanszírozása közvetett módon, a közvetítő pénzügyi intézmények által kezelt alapokhoz való hozzájárulás révén történik, az ilyen intézmények kiválasztását a keresletnek kell vezérelnie, a hatékony és eredményes pénzgazdálkodás, az átláthatóság, a hátrányos megkülönböztetés tilalmának elve, valamint többek között az alábbi követelmények teljesítése alapján:

- i. a magánszektorban működő vagy piaci versenyben részt vevő pénzügyi intézménynek kell lenniük;
- ii. működési kapacitást kell szánniuk a pénzügyi eszköz terjesztésére, és bizonyítaniuk kell működési kapacitásukat;
- iii. bizonyítaniuk kell, hogy képesek elérni a végső kedvezményezetteket, akikre/amelyekre az EU vagy a tagállamok biológiai sokféleséggel vagy éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodással kapcsolatos politikái irányulnak;

⁽¹⁾ A mérséklési hierarchia az alábbiakból áll: 1) az általában a környezetre és konkrétan a biológiai sokféleségre gyakorolt negatív hatások elkerülése vagy megelőzése; 2) ha a hatások nem kerülhetők el, a fejlesztések helyszíni hatásainak minimalizálása és rehabilitálása; és 3) ellensúlyozó/kompenzációs intézkedések, amelyeket végső esetben hajtanak végre (a helyszínen vagy máshol) a származékos káros hatások ellen.

- iv. teljesíteniük kell a pénzügyi eszköz elosztásával kapcsolatos kötelezettségeket és követelményeket;
- v. meg kell felelniük az idevágó normáknak és a pénzmosás megelőzésével, a terrorizmus elleni küzdelemmel és az adócsalással kapcsolatos, alkalmazandó jogszabályoknak;
- vi. be kell nyújtaniuk az Európai Számvevőszék által előírt információkat, amelyek lehetővé teszik a Számvevőszék feladatainak elvégzését; és
- vii. hitelfelvevőként elfogadhatónak kell lenniük az EBB számára az utóbbi hitelezési politikája értelmében.

5.3.2. Az energiahatékonyság magánfinanszírozási eszköze (PF4EE)

5.3.2.1. Hozzájárulás a LIFE célkitűzéseire

A PF4EE hozzájárul a LIFE rendelet 3. cikkében meghatározott és „Az éghajlatváltozás mérséklése” kiemelt területen részletesebben kifejtett általános célkitűzések eléréséhez. A PF4EE különösen:

- alapvető éghajlat-politikai kérdéssel foglalkozik, és hozzájárul az Európa 2020 célkitűzéséhez, amely szerint garantálni kell az energiatakarékosságot és a kibocsátások ehhez kapcsolódó csökkentését,
- megfelelő szintű kísérletezést és demonstrációt végez az új politikai eszközök esetében, és jelentős potenciált mutat uniós hozzáadott érték teremtésében,
- kiegészíti és támogatja a tagállamok nemzeti energiahatékonysági cselekvési terveiben meghatározott feladatokat,
- lehetőséget ad a LIFE program költséghatékonyságának javítására a tőkeáttétel és a kiegészítő jelleg révén,
- hosszabb távú kapacitást épít ki fenntartható kereskedelmi finanszírozási tevékenység segítségével, ezáltal biztosítva a fenntartható fejlődés folytatását és hosszú távú támogatását,
- támogatja a szolidaritást és a tehermegosztást, és
- lehetőséget nyújt arra, hogy a kezdeményezést érvényesíteni lehessen a tagállami programokban (a nemzeti energiahatékonysági cselekvési tervek és akár más programok és kezdeményezések révén).

5.3.2.2. A pénzügyi eszköz struktúrája

A PF4EE eszköz végrehajtásával az Európai Beruházási Bankot (EBB) bízzák meg közvetett igazgatás révén.

A PF4EE eszköznek két fő célkitűzése van:

- hogy az energiahatékonysággal kapcsolatos hitelezés fenntarthatóbbá váljon az európai pénzügyi intézmények körében, és hogy arra ösztönözze a kereskedelmi bankokat és más pénzügyi intézményeket (a két típus együtt: „pénzügyi közvetítő”), hogy az energiahatékonysági ágazattal mint külön piaci szegmennyel foglalkozzanak, és
- hogy növelje az adósságfinanszírozás hozzáférhetőségét olyan projektek számára, amelyek támogatják a tagállamok nemzeti energiahatékonysági cselekvési tervekben meghatározott energiahatékonysági prioritásait.

A PF4EE eszköz a következőket biztosítja: i. kockázatmegosztó mechanizmus (kockázatmegosztó eszköz) a magánszektor pénzügyi intézményei számára és ii. szakmai támogatás a pénzügyi közvetítők számára (szakértői támogatási eszköz), továbbá iii. hosszú távú finanszírozás az EBB-től (EBB-kölcsön energiahatékonysági célokra).

- A PF4EE kockázatmegosztó pénzügyi eszközt biztosítana, amely felső határral megállapított garanciára hasonlító, működő mechanizmust használ, annak érdekében, hogy a Bizottság (mint finanszírozó) és a pénzügyi közvetítők (mint hitelezők) között megossza a kockázatot.
- A kockázatmegosztó eszköz célja, hogy csökkentse a pénzügyi közvetítőket terhelő hitelezési kockázatot az energiahatékonysági szektornak történő hitelezéskor, továbbá hogy ösztönözze részvételüket. A hatás a piaci feltételektől és a konkrét projektek tulajdonságaitól függ majd. A kockázatmegosztó eszköz várhatóan erősíti majd a hitelezési tevékenységet és a finanszírozáshoz való hozzáférést, illetve jobb finanszírozási feltételeket teremt a végső kedvezményezettek számára, ideértve az árak csökkenését, a hosszabb futamidőt és az alacsonyabb fedezetet stb.

- A LIFE hozzájárulás kiegészítése érdekében az EBB a pénzügyi közvetítők számára továbbhitelezés céljából kedvező kamatú kölcsönöket nyújt. A kedvező kamatokat a végső kedvezményezettek szintjén érvényesítik, ezzel ösztönözve a felhasználást.
- Várhatóan a kedvezményezettek is hozzájárulnak a projektek költségeihez, ami növelni fogja a beruházási költségekkel kapcsolatban kiszámított tőkeáttételt.
- A hitelezési kockázattal szembeni védelmet azért a pénzügyi közvetítőknek nyújtják, mert a PF4EE eszköz célja az, hogy növelje a pénzügyi közvetítők részvételét az energiahatékonysági beruházások céljából történő kölcsönnyújtásban. Az EBB-nek általában nincs szüksége hitelkockázat elleni fedezetre, amennyiben a hitelkockázati politikájának megfelelő pénzügyi közvetítőnek hitelez, ami ebben az esetben feltételezhető, mivel a PF4EE a kísérleti szakaszban van.
- Ha egy részt vevő pénzügyi közvetítőnek veszteségei vannak abban a hitelportfólióban, amelynek továbbhitelezte az EBB-finanszírozást (energiatihatékonysági hitelek portfóliója), ezeket a veszteségeket a kockázatmegosztó pénzügyi eszköz részben fedezné.
- A LIFE finanszírozást arra használnák, hogy biztosítsák a kockázatmegosztó eszközhöz és a szakértői támogatási eszközhöz, valamint az EBB-nél az eszköz létrehozása és irányítása során felmerülő igazgatási és közvetlen költségekhez szükséges pénzügyi hozzájárulást;
- Minden egyes pénzügyi közvetítő számára maximális összeget különítenének el (maximális rendelkezésre álló fedezet), hogy fedezzék az energiahatékonysági hitelportfólió veszteségeit, de az összeg nem haladhatja meg a pénzügyi intézmény által létrehozott hitelportfólió teljes értékének bizonyos százalékát. Az összeg legfeljebb az energiahatékonysági hitelportfólió teljes összegének bizonyos százaléka lehet, a végső kedvezményezettek kockázati profilja és az alkalmazott kockázatmegosztási módszer függvényében.
- A PF4EE eszköz végső kedvezményezettjeit várhatóan a tagállamok nemzeti energiahatékonysági cselekvési tervei alapján határozzák meg, és ezek várhatóan a tagállamok által az energiahatékonysági cselekvési tervek végrehajtása érdekében létrehozott nemzeti/regionális rendszerek által megcélzott kedvezményezettek lesznek. A kedvezményezettek lehetnek kkv-k és közepes piaci tőkeértékű, nagyobb vállalkozások és magánszemélyek, de kisebb települések és más állami szervek is, amelyek kisebb energiahatékonysági beruházásokat hajtanak végre, és az energiamegtakarítást fel tudják használni a kezdeti hitelek törlesztésére.
- A PF4EE eszköz 6–10 finanszírozási megállapodást irányoz elő (EBB-kölcsönök energiahatékonysági célra és kockázatmegosztó/szakértői támogatási eszköz), amelyeket az első 4 évben kötnek a pénzügyi intézményekkel, de ez kiterjeszhető 14–20 finanszírozási megállapodásra, 7 éves időtartamra.

A PF4EE az EBB „energiatihatékonysági projektek számára rendelkezésre álló hitellehetőségek” (DEEP) zöld kezdeményezésére alapoz. A DEEP kezdeményezés célja, hogy növelje az adósságfinanszírozás hozzáférhetőségét az energiahatékonysági beruházások számára az Európai Unióban.

A pénzügyi közvetítők kiválasztását a kereslet fogja vezérelni, és ez a hatékony és eredményes pénzgazdálkodás, az átláthatóság, a hátrányos megkülönböztetés tilalmának elve, valamint többek között az alábbi követelmények teljesítése alapján fog történni:

- i. a magánszektorban működő pénzügyi intézménynek kell lenniük;
- ii. működési kapacitást kell szánniuk a PF4EE eszköz elosztására, és bizonyítaniuk kell működési kapacitásukat;
- iii. bizonyítaniuk kell, hogy képesek elérni a nemzeti energiahatékonysági cselekvési terv idevágó prioritása, illetve az energiahatékonysági támogatási rendszer, vagy az energiahatékonysággal kapcsolatos uniós irányelvek által megcélzott végső kedvezményezetteket az érintett tagállamban;
- iv. teljesíteniük kell a PF4EE eszköz elosztásával kapcsolatos kötelezettségeket és követelményeket;
- v. meg kell felelniük az idevágó normáknak és a pénzmossás megelőzésével, a terrorizmus elleni küzdelemmel és az adócsalással kapcsolatos, alkalmazandó jogszabályoknak;
- vi. be kell nyújtaniuk az Európai Számvevőszék által előírt információkat, amelyek lehetővé teszik a Számvevőszék feladatainak elvégzését; és
- vii. hitelfelvevőként elfogadhatónak kell lenniük az EBB számára az utóbbi hitelezési politikájának értelmében, és meg kell felelniük a PF4EE által megcélzott földrajzi eloszlásnak.

A pénzügyi eszköz széles körű földrajzi eloszlását a program teljes élettartama során a maximális földrajzi eloszlási arányok meghatározásával biztosítják, az EBB számára pedig ösztönzőket nyújtanak annak érdekében, hogy ösztönözzék a pénzügyi közvetítők részvételét az összes tagállamban.

A pénzügyi közvetítők által kifejezett érdeklődés függvényében a szerződések megkötését megelőző tárgyalások során azokat a pénzügyi közvetítőket prioritizálják, amelyek olyan tagállamokban kívánnak működni, amelyekben a legnagyobb a beruházások iránti igény (távolság a célértéktől). A kockázattal szembeni védelem szintjéről folytatott egyeztetések révén az EBB arra ösztönzi a pénzügyi közvetítőket, hogy a magasabb kockázattal jellemzett tagállamokban működjenek, ami például azt is jelentheti, hogy ezekben az energiahatékonyság céljából nyújtott hitelfinanszírozás használata jelentősen alulfejlett, vagy hogy különösen alacsonynak minősül a kölcsönök felvételére vonatkozó kapacitás. A szakértői támogatási eszköz használatának célja a pénzügyi közvetítők támogatása, illetve a kockázat csökkentése is lehet a magasabb kockázatú tagállamokban.

A PF4EE-nek addig kell működnie, amíg vissza nem fizetik a kockázatmegosztó eszköz keretében nyújtott, fedezetül szolgáló kölcsönöket. A kockázatmegosztó eszköz keretében a futamidő maximum 20 év lehet. Ezért a PF4EE a végrehajtási időszak vége után maximum 20 évig működhet (2042).

A források elosztása addig marad érvényben, amíg a program keretében végzett tranzakciók teljes mértékben lezárulnak.

A pénzügyi eszközt az EBB fogja kezelni. Egy irányítóbizottság rendszeresen felülvizsgálja a pénzügyi eszköz végrehajtása terén elért eredményeket. Az irányítóbizottság tagjait a Bizottság – ideértve a bizottsági szolgálatokat, például az Éghajlatpolitikai Főigazgatóságot, a Gazdasági és Pénzügyi Főigazgatóságot és az Energiaügyi Főigazgatóságot –, valamint az EBB közösen jelöli ki, és az irányítóbizottságot az EBB által biztosított titkárság támogatja.

Létrehoznak majd egy ellenőrzési és jelentéstételi mechanizmust, és az információkat megosztják a LIFE bizottsággal.

A pénzügyi eszközök ellenőrzését a költségvetési rendeletben (140. cikk) és a felhatalmazáson alapuló rendeletben (225. cikk) meghatározott, majd az EBB-vel kötött finanszírozási és igazgatási keretegyezményben, végül pedig a hatáskör-átruházási megállapodásban értelmezett követelményeknek megfelelően végzik majd.

Az EBB felelne a pénzügyi eszköz keretében a tevékenységek végrehajtásának ellenőrzéséért, valamint a teljesítményről szóló és a pénzügyi jelentések elkészítéséért, megállapodás szerinti formátumban, tartalommal és gyakorisággal (kezdetben negyedévente), ideértve a rendszeres és az ad hoc jelentéseket, a helyszíni ellenőrzéseket és auditokat. A pénzügyi intézmények az EBB-nek benyújtott jelentéseikben teljesítménymutatókat használnak.

5.3.2.3. A projektkiválasztási eljárások technikai módszertana

A kedvezményezettek közé tartoznak magánszemélyek, lakástulajdonosok társulásai, kkv-k, vállalatok, illetve állami intézmények/szervek, amelyek az egyes tagállamok nemzeti energiahatékonysági cselekvési tervének megfelelő energiahatékonysági beruházásokat hajtanak végre.

A kedvezményezetteknek nyújtott energiahatékonysági kölcsönök összege 40 000 EUR-tól – amely a lakáságazatban elvégzett kisebb beruházások esetén csökkenthető – 5 millió EUR-ig terjed, de kivételes esetekben elérheti a 15 millió EUR-t is.

A tagállamok a nemzeti energiahatékonysági cselekvési tervek prioritásai révén befolyásolhatják a projektcsatornákat, ezáltal pedig közvetetten a projektek kiválasztását. A kedvezményezettek az alábbi feltételeknek megfelelő olyan jogi és/vagy természetes személyek lehetnek, amelyek:

- energiahatékonysági beruházást hajtanak végre a tagállami támogatási rendszer keretében, illetve a nemzeti energiahatékonysági cselekvési terv prioritásainak és/vagy az energiahatékonysággal kapcsolatos uniós irányelveknek megfelelően,
- energiahatékonysági kölcsönt vesznek fel az egyik részt vevő pénzügyi közvetítőtől,
- jogosultak az EBB és a pénzügyi közvetítők által nyújtott hitelekre, és
- sikeresen átestek egy gazdasági elemzésen, amely a szén-dioxid externáliákra is kiterjed, ezáltal a projekt nettó jelenlegi költsége az egész élettartam során alacsonyabb, mint az energiamegtakarítás nettó jelenlegi értéke.

6. A PÁLYÁZATI FELHÍVÁSOK INDIKATÍV ÜTEMTERVE (A LIFE RENDELET 24. CIKKE (2) BEKEZDÉSÉNEK e) PONTJA)

6.1. A támogatások indikatív ütemterve

Projekt típusok	Alprogram	2014	2015	2016	2017
A LIFE rendelet 18. cikke a), b), c) és h) pontjának megfelelő projektek	Környezetvédelem	II. negyedév	II. negyedév	II. negyedév	II. negyedév
	Éghajlat-politika	II. negyedév	II. negyedév	II. negyedév	II. negyedév
Integrált projektek (a LIFE rendelet 18. cikkének d) pontja)	Környezetvédelem	II. negyedév	II. negyedév	II. negyedév	II. negyedév
	Éghajlat-politika		II. negyedév	II. negyedév	II. negyedév
Technikai segítségnyújtási projektek (a LIFE rendelet 18. cikkének e) pontja)	Környezetvédelem	II. negyedév	II. negyedév	II. negyedév	II. negyedév
	Éghajlat-politika		II. negyedév	II. negyedév	II. negyedév
Kapacitásépítést célzó projektek (a LIFE rendelet 18. cikkének f) pontja)	Környezetvédelem és Éghajlat-politika együtt	2014 II. negyedévévelől 2015 III. negyedévéig			
Előkészítő projektek (a LIFE rendelet 18. cikkének g) pontja)	Környezetvédelem	II. negyedév	II. negyedév	II. negyedév	II. negyedév
	Éghajlat-politika		II. negyedév	II. negyedév	II. negyedév
Működési támogatások (a LIFE rendelet 21. cikke)	Környezetvédelem és Éghajlat-politika együtt	II. negyedévi közös pályázati felhívás működési támogatásokra a 2015. pénzügyi évre	II. negyedévi partnerségi keretmegállapodások és működési támogatások a 2016. pénzügyi évre	II. negyedévi működési támogatások a 2017. pénzügyi évre	II. negyedévi működési támogatások a 2018. pénzügyi évre

6.2. A pénzügyi eszközök indikatív ütemterve

Pénzügyi eszköz	Alprogram	2014	2015	2016	2017
NCFE	Környezetvédelem	III. negyedév	II. negyedév	II. negyedév	II. negyedév
	Éghajlat-politika	III. negyedév	II. negyedév	II. negyedév	II. negyedév
PF4EE	Környezetvédelem				
	Éghajlat-politika	II. negyedév	II. negyedév	II. negyedév	II. negyedév

7. AZ EGYES KIEMELT TERÜLETEKRE ÉS PROJEKTTÍPUSOKRA VONATKOZÓ MINŐSÉGI ÉS MENNYISÉGI EREDMÉNYEK, MUTATÓK ÉS CÉLÉRTÉKEK (A LIFE RENDELET 24. CIKKE (2) BEKEZDÉSÉNEK c) PONTJA)

Az érintett kiemelt területre vonatkozó **teljesítménymutatóknak** (a LIFE rendelet 3. cikkének (3) bekezdése) és a **konkrét célkitűzéseknek** megfelelően az egyes **kiemelt területek és projekttypusok** tekintetében minőségi és mennyiségi **eredményeket, mutatókat és célértékeket** határoznak meg (a LIFE rendelet 24. cikke (2) bekezdésének c) pontja) ⁽¹⁾.

Mivel az integrált projektek alkalmazását az uniós jogszabályok keretében bizonyos stratégiákra, tervekre és ütemtervekre korlátozták a természet, a víz, a hulladék, a levegő, az éghajlatváltozás mérséklése és az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás területén, e projektek várható eredményei és célkitűzései leszűkíthetővé váltak.

A Környezetvédelem alprogram keretében a LIFE rendelet III. mellékletének megfelelő tematikus prioritások és a többéves munkaprogram 3. pontjában meghatározott projekttemák is növelik a finanszírozott projektek összpontosságát, ami a környezetre gyakorolt kézzelfoghatóbb hatást eredményez. A LIFE program becsült hatásának értékelése alapján meghatároztak néhány általános eredményt és célértéket, figyelembe véve a program katalizátorhatását, ezáltal pedig – amennyiben ezek a fejlesztéshez és végrehajtáshoz kapcsolódnak – a sikeres projektek megismételhetőségének fontosságát (a LIFE rendelet 3. cikke (3) bekezdésének b) pontja).

A kiemelt területekhez tartozó sikeres projektek száma és hatálya főként az olyan támogatható pályázatok számától függ, amelyek megfelelnek a kiválasztási és odaítélési kritériumoknak, valamint függ a Bizottság hatókörén kívül eső, technikai és társadalmi-gazdasági tényezőktől is.

A fentiek fényében, valamint annak érdekében, hogy növekedjen a LIFE program hozzájárulásának mérhetősége a 7. környezetvédelmi cselekvési program célkitűzéseivel (a LIFE rendelet 3. cikkének d) pontja), lehetőség szerint a projektek szintjén várható eredményeket is meghatározták. A projektek kedvezményezettjeinek a projekt kezdetén meg kell határozniuk az alapot és a végső eredményt a kitűzött célokhoz képest. Az egyes projektek által kitűzött környezetvédelmi/éghajlat-politikai célok végére kell hajtaniuk az idevágó uniós szakpolitikák és jogszabályok által meghatározott célértékeket, kibocsátási határértékeket és célkitűzéseket, vagy azokon túl is kell mutatniuk.

A LIFE katalizátorként működik, ezért a projektek megismételhetősége elengedhetetlen ahhoz, hogy a program hatékony legyen a környezetvédelemmel és éghajlat-politikával kapcsolatos pozitív eredmények elérésében. Habár minden projektpályázat a megismételhetőségre törekszik az adott környezetvédelmi vagy éghajlat-változási területen, a kísérleti és demonstrációs projekteknek csupán 80 %-a esetén valósul meg a megismételhetőség, mivel fennáll annak kockázata, hogy a kipróbálandó és demonstrálandó technikák és módszerek nem érik el a várt eredményeket. Emellett a lehetséges gazdasági és igazgatási nehézségek fényében még technikai akadályok hiányában sem várható el, hogy minden projekt sikerrel záruljon.

Meg kell jegyezni, hogy a LIFE program keretében nagyon kevés projekt (vagy egy sem) zárul majd le 2017-ig, ezért a környezetvédelmi és éghajlat-politikai célértékeket valószínűleg szintén nem sikerül addigra elérni.

Ezért ha a célkitűzések folyamatban lévő projektekre vonatkoznak, akkor ezek valójában inkább állomásoknak tekinthetők. Az állomások azt jelentik, hogy a projekteket úgy alakították ki, hogy 2020-ra elérhetik a célkitűzéseket. Természetesen annak a néhány projektnek, amely 2017-ig lezárul, a számukra kiszabott célkitűzéseket el kell érniük.

A párhuzamosság elkerülése érdekében a LIFE rendelet 2. és 18. cikke értelmében lehetőség szerint minden kiemelt területen csoportosítani kell azokat a projekttypusokat, amelyek hasonló célkitűzések elérésre törekszenek. A kiemelt területektől független projekttypusokat – például a kapacitásépítésre irányuló projekteket – külön sorolják fel.

A mutatók szerepelnek az eredmények és célkitűzések leírásában, ezért az alábbi táblázatokban nem kerülnek külön említésre.

⁽¹⁾ Lásd még a 2014-es költségvetési tervezetben megadott programnyilatkozatot, COM(2013) 450, 181. és ezt követő o. Megjegyzés: A programnyilatkozatban szereplő mutatókat és célértékeket a Bizottság határozta meg a 2011-es javaslata alapján. A jogalkotási eljárás során több változtatást is eszközöltek: kapacitásépítésre irányuló és technikai segítségnyújtási projekteket vezettek be, a teljes költségvetést 15 %-kal csökkentették és a „Természet és biológiai sokféleség” kiemelt területre elkülönített összeget a projektekre elkülönített források 55 %-ára emelték (ezáltal csökkentették a „Környezet és erőforrás-hatékonyság” számára elkülönített összeget), a társfinanszírozási arányt 60 %-ra vagy még magasabbra emelték a 2014–2020-as időszakban végrehajtott összes projekt esetében, tematikus prioritásokat vezettek be, és az integrált projektek arányát a tevékenységi támogatásokra elkülönített források 30 %-ára csökkentették. Az eredményeket és célértékeket ennek megfelelően módosították.

7.1. A Környezetvédelem alprogram

A Környezetvédelem alprogram esetében a LIFE rendelet 3. cikkének (1) bekezdésében meghatározott általános célkitűzéseket, a rendelet 10., 11. és 12. cikkében említett, az egyes kiemelt területek számára előírt konkrét célkitűzéseket, valamint a rendelet 3. cikkének (3) bekezdésében meghatározott teljesítménymutatókat veszik figyelembe.

Környezet és erőforrás-hatékonyság			
A LIFE rendelet 18. cikke a) és b) pontjának megfelelő projektek			
Tematikus prioritások	Mennyiségi eredmények ⁽¹⁾	Minőségi eredmények	Célok/Állomások 2017
VÍZ (ideértve a tengeri környezetet is)	A rossz ökológiai állapotban lévő (szárazföldi/átmeneti/part menti) víztestekkel foglalkozó, folyamatban lévő vagy befejezett projektek száma	A megismételhető vagy átadható fellépéseket végrehajtó és a projekt szintjén jó ökológiai állapot irányába haladó, folyamatban lévő vagy befejezett projektek aránya	80 %
	A folyamatban lévő vagy befejezett projektek által megcélzott, rossz ökológiai állapotban lévő víztestek száma	Olyan (szárazföldi/átmeneti/part menti) víztestek, amelyek ökológiai állapotának javítását célzó, megismételhető vagy átadható fellépések végrehajtására folyamatban lévő vagy befejezett projektek irányulnak	100 ⁽²⁾
HULLADÉK	Olyan folyamatban lévő vagy befejezett projektek száma, amelyek célja a hulladékkal kapcsolatos uniós célkitűzések elérése és a hulladékhierarchia végrehajtása (megfelelő hulladékgazdálkodás).	A megismételhető vagy átadható fellépéseket végrehajtó és a megfelelő hulladékgazdálkodás irányába haladó, folyamatban lévő vagy befejezett projektek aránya	80 %
	Olyan további települések vagy régiók száma az EU-ban, amelyek nem rendelkeznek megfelelő hulladékgazdálkodással, és amelyekre folyamatban lévő vagy befejezett projektek irányulnak	Olyan települések vagy régiók, amelyeknél a megfelelő hulladékgazdálkodás elérését célzó, megismételhető vagy átadható fellépések végrehajtására folyamatban lévő vagy befejezett projektek irányulnak	20
ERŐFORRÁS-HATÉKONYSÁG (ideértve a talajt és az erdőket, valamint a zöld és a körkörös gazdaságot)	Olyan, folyamatban lévő vagy befejezett projektek száma, amelyek végrehajtják az uniós szakpolitikák és jogszabályok erőforrás-hatékonysággal kapcsolatos célkitűzéseit (nem beleértve a talajt és az erdőket)	A megismételhető vagy átadható fellépéseket végrehajtó és a zöld, körkörös gazdaság bizonyos szempontjai végrehajtásának irányába haladó, folyamatban lévő vagy befejezett projektek aránya	80 %

Környezet és erőforrás-hatékonyság

A LIFE rendelet 18. cikke a) és b) pontjának megfelelő projektek

Tematikus prioritások	Mennyiségi eredmények (1)	Minőségi eredmények	Célok/Állomások 2017
	A folyamatban lévő vagy befejezett projektek által megcélzott, további európai vállalatok száma	Olyan további vállalatok, amelyeknél a zöld, körkörös gazdaság végrehajtását célzó, megismételhető vagy átadható fellépések végrehajtására folyamatban lévő vagy befejezett projektek irányulnak	10
	Olyan, folyamatban lévő vagy befejezett projektek száma, amelyek végrehajtják a talajvédelemmel kapcsolatos uniós szakpolitika célkitűzéseit	A megismételhető vagy átadható fellépéseket végrehajtó és a talajfunkciók fenntartásának és fejlesztésének irányába haladó, folyamatban lévő vagy befejezett projektek aránya	80 %
	A folyamatban lévő vagy befejezett projektek által megcélzott, uniós földterületek hektárban kifejezve	Olyan földterületek, amelyek esetében a talajfunkciók fenntartását és fejlesztését célzó, megismételhető vagy átadható fellépéseket végrehajtó, folyamatban lévő vagy befejezett projektek irányulnak	2 000
	Olyan, folyamatban lévő vagy befejezett projektek száma, amelyek ösztönzik az európai erdészeti stratégia végrehajtását	A megismételhető vagy átadható fellépéseket végrehajtó és az európai erdészeti stratégia végrehajtásának irányába haladó, folyamatban lévő vagy befejezett projektek aránya	80 %
		Az Európai Erdészeti Adatközpont (EFDAC) számára adatok biztosítást célzó, megismételhető vagy átadható fellépések végrehajtására irányuló, folyamatban lévő vagy befejezett projektek aránya	80 %
KÖRNYEZET ÉS EGÉSZSÉG (beleértve a vegyi anyagokat és a zajt)	Olyan, folyamatban lévő vagy befejezett projektek száma, amelyek végrehajtják a vegyi anyagokkal kapcsolatos uniós politikát, ideértve az anyagok helyettesítését és a kitétség minimalizálását ösztönző projekteket	A megismételhető vagy átadható fellépéseket végrehajtó és a projekt szintjén a vegyi anyagokkal kapcsolatos uniós célértékek elérésének vagy meghaladásának irányába haladó, folyamatban lévő vagy befejezett projektek aránya	80 %

Környezet és erőforrás-hatékonyság

A LIFE rendelet 18. cikke a) és b) pontjának megfelelő projektek

Tematikus prioritások	Mennyiségi eredmények (1)	Minőségi eredmények	Célok/Állomások 2017
	A vegyi anyagok csökkentésére irányuló, folyamatban lévő vagy befejezett projektek által megcélzott személyek száma az EU-ban	A vegyi anyagok által az egészségre és környezetre gyakorolt negatív hatások – ideértve a hosszú távú hatásokkal kapcsolatos becsléseket is – csökkentését célzó, megismételhető vagy átadható fellépések végrehajtására irányuló, folyamatban lévő vagy befejezett projektek hatálya alá tartozó személyek száma	50 000
	A zajcsökkentésre irányuló, folyamatban lévő vagy befejezett projektek száma	A megismételhető vagy átadható fellépéseket végrehajtó és a projekt szintjén a zajcsökkentéssel kapcsolatos uniós célértékek elérésének vagy meghaladásának irányába haladó, folyamatban lévő vagy befejezett projektek aránya	80 %
		A zajcsökkentést és a zajhatásnak való kitettség legalább 3 dB-lel való csökkentését célzó megismételhető vagy átadható fellépések végrehajtására irányuló, folyamatban lévő vagy befejezett projektek aránya	80 %
	A folyamatban lévő vagy befejezett, zajjal kapcsolatos projektek által megcélzott személyek száma az EU-ban	A zajszint legalább 3 dB-lel való csökkentését célzó megismételhető vagy átadható fellépések végrehajtására irányuló, folyamatban lévő vagy befejezett projektek előnyeiből részesülő személyek száma	10 000
A LEVEGŐ minősége és kibocsátások (ideértve a városi környezetet is)	Olyan folyamatban lévő vagy befejezett projektek száma, amelyek hozzájárulnak a levegő minőségével kapcsolatos uniós célkitűzések eléréséhez és a levegőminőség kezelésének megvalósulásához.	A megismételhető vagy átadható fellépéseket végrehajtó és a projekt szintjén a levegő minőségével kapcsolatos uniós célértékek elérésének vagy meghaladásának irányába haladó, folyamatban lévő vagy befejezett projektek aránya: — olyan levegőminőségi zónák, ahol a szennyező anyagok szintje meghaladja a jogszabályokban meghatározott célértékeket: a projektek célja a célértékek elérése/meghaladása a projekt szintjén;	80 %

Környezet és erőforrás-hatékonyság**A LIFE rendelet 18. cikke a) és b) pontjának megfelelő projektek**

Tematikus prioritások	Mennyiségi eredmények ⁽¹⁾	Minőségi eredmények	Célok/Állomások 2017
		— ahol folyamatban van a levegő minőségével kapcsolatos politikák kidolgozása és végrehajtása: a projektek célja olyan új intézkedések, módszerek vagy technikák kidolgozása, amelyek az uniós politikák kidolgozásának alapjául szolgálhatnak.	
	A folyamatban lévő vagy befejezett, a levegő minőségével kapcsolatos projektek által megcélzott személyek száma	A levegő minőségével kapcsolatos, vonatkozó uniós célkitűzések elérését vagy meghaladását célzó megismételhető vagy átadható fellépések végrehajtására irányuló, folyamatban lévő vagy befejezett projektek hatálya alá tartozó személyek száma	1 millió

⁽¹⁾ Az alulról felfelé építkező megközelítés és a LIFE program által megoldandó környezetvédelmi és éghajlat-változási kihívások sokfélesége, valamint az erre a célra rendelkezésre álló források korlátozott jellege miatt – a tematikus prioritások és projekt típusok bevezetése ellenére – a projektarány bizonyos területeken bizonytalan, ezért a legtöbb kiemelt terület és célkitűzés esetében nem lehet előre meghatározni a mennyiségi célkitűzéseket, kivéve a természettel kapcsolatos tematikus prioritásokat.

⁽²⁾ 2015 és 2017 között az EU-ban várhatóan 6900 víztest ökológiai állapota fog javulni, ennek 1,4 %-a (100) a LIFE hozzájárulásának köszönhetően.

Természet és biológiai sokféleség**A LIFE rendelet 18. cikke a), b) és c) pontjának megfelelő projektek**

Tematikus prioritások	Mennyiségi eredmények	Minőségi eredmények	Célok/Állomások 2017
TERMÉSZET	A kedvezőtlen/nem biztonságos természetvédelmi helyzetben lévő élőhelyekkel vagy fajokkal foglalkozó, folyamatban lévő vagy befejezett projektek száma	A természetes élőhelyek, valamint a vadon élő állatok és növények védelméről szóló, 92/43/EGK tanácsi irányelv és a vadon élő madarak védelméről szóló, 2009/147/EK irányelv szerint a természetvédelmi helyzet javítása céljából létrehozott, folyamatban lévő vagy befejezett projektek aránya	100 %
	A kedvezőtlen/nem biztonságos természetvédelmi helyzetben lévő, folyamatban lévő vagy befejezett projektek által megcélzott élőhelyek száma	A folyamatban lévő vagy befejezett projektek tárgyát képező, jobb természetvédelmi helyzet elérése felé haladó élőhelyek vagy fajok vagy Natura 2000 területek aránya	A megcélzott élőhelyek 10 %-a

Természet és biológiai sokféleség**A LIFE rendelet 18. cikke a), b) és c) pontjának megfelelő projektek**

Tematikus prioritások	Mennyiségi eredmények	Minőségi eredmények	Célok/Állomások 2017
	A kedvezőtlen/nem biztonságos természetvédelmi helyzetben lévő, folyamatban lévő vagy befejezett projektek hatálya alá tartozó fajok száma		A megcélzott fajok 10 %-a
	A folyamatban lévő vagy befejezett projektek által megcélzott Natura 2000 területek száma/területe hektárban kifejezve		A Natura 2000 területek számának/hektárban kifejezett területének 10 %-a
BIOLÓGIAI SOKFÉLESÉG	Olyan, folyamatban lévő vagy befejezett projektek száma, amelyek célja a biológiai sokféleséggel kapcsolatos, 2020-ig teljesítendő stratégia 2., 3., 4. és 5. céljának teljesítése	A megcélzott ökoszisztémák állapotának javítását vagy helyreállítását célzó megismételhető vagy átadható fellépések végrehajtására irányuló, folyamatban lévő vagy befejezett projektek aránya	80 %
	A folyamatban lévő vagy befejezett projektek által megcélzott ökoszisztéma-típusok száma/ökoszisztémák felszínének hektárban kifejezett területe	Az állapot javítását vagy helyreállítását célzó megismételhető vagy átadható fellépések végrehajtására irányuló, folyamatban lévő vagy befejezett projektek tárgyát képező ökoszisztéma-típusok vagy -felszínnek százalékos aránya	A megcélzott ökoszisztéma-típusok 10 %-a A megcélzott ökoszisztéma-felszínnek 10 %-a

Integrált projektek – a LIFE rendelet 18. cikke d) pontja szerint

Tematikus prioritások	Mennyiségi eredmények	Minőségi eredmények	Célok/Állomások 2017
VÍZ (ideértve a tengeri környezetet is)	A folyamatban lévő vagy befejezett, vízzel kapcsolatos integrált projektek által megcélzott uniós vízgyűjtő kerületek száma	A vízzel kapcsolatos integrált projektek hatálya alá tartozó vízgyűjtő kerületek aránya	3 %
	Olyan, folyamatban lévő vagy befejezett integrált projektek száma, amelyek célja a vízgyűjtő-gazdálkodási tervek végrehajtása	Olyan integrált projektek aránya, amelyek célja a hatályuk alá tartozó vízgyűjtő kerületeken megfelelő és hatékony vízgyűjtő-gazdálkodási tervek végrehajtása a vízpolitikai keretirányelvnek megfelelően	100 %

Integrált projektek – a LIFE rendelet 18. cikke d) pontja szerint

Tematikus prioritások	Mennyiségi eredmények	Minőségi eredmények	Célok/Állomások 2017
	Olyan, folyamatban lévő vagy befejezett integrált projektek száma, amelyek célja a vízgyűjtő-gazdálkodási tervek végrehajtása	Olyan integrált projektek aránya, amelyeknél az integrált projekt révén mozgósított kiegészítő finanszírozás meghaladja az integrált projektek teljes költségvetésének összegét	100 %
HULLADÉK	A folyamatban lévő vagy befejezett, hulladékkal kapcsolatos integrált projektek hatálya alá tartozó régiók száma az EU-ban	A hulladékkal kapcsolatos integrált projektek hatálya alá tartozó régiók aránya	2 %
	Olyan, folyamatban lévő vagy befejezett integrált projektek száma, amelyek célja a hulladékgazdálkodási tervek és hulladékmegelőzési programok végrehajtása	Olyan integrált projektek aránya, amelyek célja a hatályuk alá tartozó régióban megfelelő és hatékony hulladékgazdálkodási terv és/vagy hulladékmegelőzési program létrehozása a hulladékokról szóló, 2008/98/EK keretirányelv 28. és 29. cikkének megfelelően	100 %
	Olyan, folyamatban lévő vagy befejezett integrált projektek száma, amelyek célja a hulladékgazdálkodási tervek és/vagy hulladékmegelőzési programok végrehajtása	Olyan integrált projektek aránya, amelyeknél az integrált projekt révén mozgósított kiegészítő finanszírozás meghaladja az integrált projektek teljes költségvetésének összegét	100 %
A LEVEGŐ minősége és kibocsátások (ideértve a városi környezetet is)	A folyamatban lévő vagy befejezett, levegővel kapcsolatos integrált projektek hatálya alá tartozó, uniós régiókban élő személyek száma	A levegőminőséggel kapcsolatos integrált projektek hatálya alá tartozó régiókban élő uniós lakosság aránya	3 %
	Olyan, folyamatban lévő vagy befejezett integrált projektek száma, amelyek célja a levegőminőségi tervek és programok végrehajtása	Olyan integrált projektek aránya, amelyek célja a hatályuk alá tartozó régiókban megfelelő és hatékony levegőminőségi tervek és programok létrehozása a környezeti levegő minőségéről és a Tisztább levegőt Európának elnevezésű programról szóló, 2008/50/EK irányelv 23. cikkének megfelelően.	100 %
	Olyan, folyamatban lévő vagy befejezett integrált projektek száma, amelyek célja a levegőminőségi tervek és programok végrehajtása	Olyan integrált projektek aránya, amelyeknél az integrált projekt révén mozgósított kiegészítő finanszírozás meghaladja az integrált projektek teljes költségvetésének összegét	100 %
TERMÉSZET	A folyamatban lévő vagy befejezett, természettel kapcsolatos integrált projektek hatálya alá tartozó Natura 2000 területek száma	A természettel kapcsolatos integrált projektek hatálya alá tartozó Natura 2000 területek aránya	4 %

Integrált projektek – a LIFE rendelet 18. cikke d) pontja szerint			
Tematikus prioritások	Mennyiségi eredmények	Minőségi eredmények	Célok/Állomások 2017
	Olyan, folyamatban lévő vagy befejezett integrált projektek száma, amelyek célja a prioritizált intézkedési tervek végrehajtása	Olyan integrált projektek aránya, amelyek célja a prioritizált intézkedési tervek végrehajtása a Natura 2000 területek megfelelő kezelésének biztosítása érdekében	100 %
	Olyan, folyamatban lévő vagy befejezett integrált projektek száma, amelyek célja a prioritizált intézkedési tervek és programok végrehajtása	Olyan integrált projektek aránya, amelyeknél az integrált projekt révén mozgósított kiegészítő finanszírozás meghaladja az integrált projektek teljes költségvetésének összegét	100 %

Tájékoztatás és irányítás

A LIFE rendelet 18. cikke h) pontjának megfelelő projektek

Tematikus prioritások	Mennyiségi eredmények	Minőségi eredmények	Célok/Állomások 2017
TÁJÉKOZTATÁS ÉS TUDATOSSÁGNÖVE- LÉS	Az olyan, folyamatban lévő vagy befejezett projektek száma, amelyek célja a polgárok, vállalkozások, helyi hatóságok, nyilvántartásba vett nem kormányzati és más civil társadalmi szervezetek (érdekelt felek és polgárok) tudatosságának növelése	Olyan, megismételhető vagy átadható fellépések végrehajtására irányuló, folyamatban lévő vagy befejezett projektek aránya, amelyek a projekt területén túl kettőnél több területre és egynél több nyelvre terjednek ki	80 %
	Olyan, folyamatban lévő vagy befejezett projektek hatálya alá tartozó érdekelt felek és polgárok száma, akik nincsenek tisztában azokkal a környezetvédelmi célkitűzésekkel, amelyekkel kapcsolatban növelni kell a tudatosságot	Az olyan érdekelt felek és polgárok számára bekövetkezett növekedés aránya, akikre megismételhető vagy átadható fellépések végrehajtását célzó tudatosságnövelő projektek irányulnak, és akiknek a projektekben megfogalmazott környezetvédelmi célkitűzésekkel kapcsolatos tudatossága (a LIFE projektek vagy más szereplők által elvégzett) előzetes és utólagos felmérések szerint nő	25 %
	A folyamatban lévő vagy befejezett projektek által megcélzott érdekelt felek és polgárok száma	Az érdekelt felek és polgárok aktív részvétele a megismételhető vagy átadható fellépések végrehajtására irányuló projektek által biztosított tudatosságnövelő tevékenységekben (pl. részvétel a felmérésekben, önkéntesség, vezetett túrákon való részvétel, információk letöltése, kérdések benyújtása)	> 500 000

Tájékoztató és irányítás

A LIFE rendelet 18. cikke h) pontjának megfelelő projektek

Tematikus prioritások	Mennyiségi eredmények	Minőségi eredmények	Célok/Állomások 2017
VÉGREHAJTÁS	Az uniós környezetvédelmi jogszabályoknak való megfelelés és a végrehajtásuk javítására irányuló projektek száma	A jogszabályoknak való megfelelés és a jogszabályok végrehajtásának javítására irányuló megismételhető vagy átadható fellépések végrehajtása irányába haladó, folyamatban lévő vagy befejezett projektek aránya	10 %
NGO	Az olyan nem kormányzati szervezetek fellépéseinek száma, amelyek tevékenységi támogatást kapnak, az uniós környezetvédelmi politikával kapcsolatos konzultáció keretében	Az uniós szakpolitikát támogató fellépések növekedésének aránya	12 %

Egyéb projektek

A LIFE rendelet 18. cikke e) és f) pontjának megfelelő projektek

	Mennyiségi eredmények	Minőségi eredmények	Célok/Állomások 2017
Technikai segítségnyújtási projektek	Folyamatban lévő vagy befejezett, technikai segítségnyújtási projektek száma	Integrált projekteket előkészítő, folyamatban lévő vagy befejezett technikai segítségnyújtási projektek	10 természettel kapcsolatos integrált projektet, 5 hulladékkal, vízzel vagy levegővel kapcsolatos integrált projektet készít elő.
	Folyamatban lévő vagy befejezett, technikai segítségnyújtási projektek száma	A jobb minőségű uniós LIFE integrált projektekhez vezető, folyamatban lévő vagy befejezett technikai segítségnyújtási projektek aránya	90 %
Kapacitásépítést célzó projektek	A kapacitásépítést célzó projektek száma	Olyan folyamatban lévő vagy befejezett, kapacitásépítést célzó projektek aránya, amelyek az érintett tagállamokban a felhasználás növelésére irányulnak	90 %
	Olyan sikeres, tevékenységi támogatásra irányuló pályázatok száma, amelyeket folyamatban lévő, kapacitásépítést célzó projekteket végrehajtó tagállamok nyújtanak be	A folyamatban lévő vagy befejezett, kapacitásépítést célzó projekteket végrehajtó tagállamoktól származó sikeres pályázatok relatív aránya a 2010 és 2012 közötti felhasználáshoz képest (százalékban kifejezve)	5 %

7.2. Az Éghajlat-politika alprogram

Mérséklés			
	Mennyiségi eredmények	Minőségi eredmények	Célok/Állomások 2017
Integrált projektek	<p>Projektek száma</p> <p>Az éghajlatváltozás mérséklésére irányuló stratégiák vagy cselekvési tervek keretében elért területek és polgárok száma</p> <p>Más uniós vagy egyéb forrásokból finanszírozott kiegészítő projektek száma és mennyisége</p>	<p>Az integrált megközelítéseket alkalmazó tagállamok/régiók számának növekedése, integrált projektek támogatásával vagy egy integrált projekt eredményeinek megismétlésével</p> <p>A más uniós forrásokból finanszírozott integrált projekteket kiegészítő intézkedések számának növekedése</p> <p>A LIFE program példáját követve kifejlesztett és alkalmazott új technológiák, rendszerek, eszközök és/vagy egyéb bevált gyakorlati megközelítések útján csökkentett üvegházhatásúgáz-kibocsátás tömege tonnában</p>	<p>7 tagállam, amely integrált megközelítéseket alkalmaz, integrált projektek támogatásával vagy egy integrált projekt eredményeinek megismétlésével.</p> <p>Az integrált projektek révén mozgósított kiegészítő finanszírozás meghaladja az integrált projektek teljes költségvetésének összegét.</p>
Technikai segítségnyújtási projektek	<p>Projektek száma</p> <p>LIFE integrált projektekhez vezető technikai segítségnyújtási projektek aránya</p>	<p>A technikai segítségnyújtással kapcsolatos integrált projektek számának növekedése és minőségének javulása</p>	<p>A projektek 100 %-a LIFE integrált projektet eredményezett.</p>
Kapacitásépítést célzó projektek	<p>Projektek száma</p>	<p>A tagállamok sikeres, kapacitásépítésre irányuló, támogatható pályázatainak relatív arányának növekedése</p>	<p>7 tagállam legalább egy olyan hatásmérséklési projekttel rendelkezik, amelyet a LIFE Éghajlat-politika alprogramja keretében finanszíroznak.</p>
Egyéb projektek	<p>Projektek száma</p> <p>Olyan finanszírozott projektek száma, amelyek ösztönzik az üvegházhatásúgáz-kibocsátás csökkentését célzó innovatív technológiákat, rendszereket és eszközöket és/vagy egyéb bevált gyakorlati megoldásokat</p>	<p>Az üvegházhatásúgáz-kibocsátás csökkentését célzó innovatív technológiák, rendszerek és eszközök és/vagy egyéb bevált gyakorlati megoldások számának növekedése</p> <p>A LIFE segítségével kidolgozott, olyan aktualizált vagy új megközelítések arányának növekedése, amelyeket a köz- és a magánszféra rendszerszerűen alkalmazott, illetve tökéletesített</p> <p>A LIFE program példáját követve kifejlesztett és alkalmazott új technológiák, rendszerek, eszközök és/vagy egyéb bevált gyakorlati megközelítések útján csökkentett üvegházhatásúgáz-kibocsátás tömege tonnában</p>	<p>Az elkezdett projektek 80 %-a tartós, üvegházhatásúgáz-kibocsátás csökkentését célzó innovatív technológiákat, rendszereket és eszközöket és/vagy egyéb bevált gyakorlati megoldásokat hoz létre.</p>

Alkalmazkodás	Mennyiségi eredmények	Minőségi eredmények	Célok/Állomások 2017
Integrált projektek	<p>Projektek száma</p> <p>Az alkalmazkodásra irányuló stratégiák vagy cselekvési tervek keretében, vagy a LIFE révén végrehajtott, nagy földrajzi lefedettségű egyéb alkalmazkodási tervek által elért területek és polgárok száma</p> <p>Régiók közötti és határokon átnyúló alkalmazkodási projektek száma</p> <p>Más uniós vagy egyéb forrásokból finanszírozott kiegészítő projektek száma és mennyisége</p>	<p>A LIFE által finanszírozott fellépések és egyéb kiegészítő projektek által az éghajlatváltozással szembeni ellenálló képességre gyakorolt pozitív hatás</p> <p>Az integrált megközelítéseket alkalmazó olyan tagállamok/régiók számának növekedése, amelyeket integrált projektek támogatnak, vagy amelyek egy integrált projekt eredményeit ismétlik meg</p> <p>A kiegészítő, más uniós forrásokból finanszírozott intézkedések számának növekedése</p> <p>A LIFE projektek által az EU alkalmazkodási stratégiájában megnevezett különösen veszélyeztetett területek éghajlatváltozással szembeni ellenálló képességére gyakorolt pozitív hatás</p>	<p>7 tagállam integrált megközelítéseket alkalmaz, integrált projektek támogatásával vagy egy integrált projekt eredményeinek megismétlésével.</p> <p>Az integrált projektek révén mozgósított kiegészítő finanszírozás meghaladja az integrált projektek teljes költségvetésének összegét.</p>
Technikai segítségnyújtási projektek	<p>Projektek száma</p> <p>LIFE integrált projektekhez vezető technikai segítségnyújtási projektek aránya</p>	<p>A technikai segítségnyújtással kapcsolatos integrált projektek számának növekedése és minőségének javulása</p>	<p>A projektek 100 %-a LIFE integrált projektet eredményezett.</p>
Kapacitásépítést célzó projektek	<p>Projektek száma</p>	<p>A tagállamok sikeres, kapacitásépítés céljából támogatható pályázatainak relatív arányának növekedése</p>	<p>7 tagállam legalább egy olyan alkalmazkodási projekttel rendelkezik, amelyet a LIFE keretében finanszíroznak.</p>
Egyéb projektek	<p>Projektek száma</p> <p>Olyan finanszírozott projektek száma, amelyek ösztönzik az éghajlatváltozással szembeni ellenálló képességet célzó innovatív technológiákat, rendszereket és eszközöket és/vagy egyéb bevált gyakorlati megoldásokat</p> <p>A sebezhetőségi értékelések, az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodásra vonatkozó stratégiák vagy cselekvési tervek száma, amelyeket a LIFE segítségével dolgoztak ki</p> <p>Régiók közötti és határokon átnyúló alkalmazkodási projektek száma</p>	<p>Érzékelhető növekedés az éghajlatváltozással szembeni ellenálló képességben a LIFE példáját követve kifejlesztett és alkalmazott új demonstrált technológiáknak, rendszereknek, eszközöknek és/vagy egyéb bevált gyakorlati megközelítéseknek köszönhetően</p> <p>A LIFE projektek által az EU alkalmazkodási stratégiájában LIFE finanszírozásra kijelölt különösen veszélyeztetett területek éghajlatváltozással szembeni ellenálló képességére gyakorolt pozitív hatás</p>	<p>Az elkezdett projektek 80 %-a innovatív technológiákat, rendszereket és eszközöket és/vagy egyéb bevált gyakorlati megoldásokat hoz létre, amelyek növelik az éghajlatváltozással szembeni ellenálló képességet.</p>

Irányítás			
	Mennyiségi eredmények	Minőségi eredmények	Célok/Állomások 2017
Tájékoztató, tudatosságnövelő és terjesztési projektek	<p>Projektek száma</p> <p>Az elért polgárok, vállalkozások, helyi hatóságok, nyilvántartásba vett nem kormányzati és más civil társadalmi szervezetek száma</p> <p>Földrajzi kiterjedés és lefedett terület.</p>	<p>Fokozottabb tudatosság az ember által okozott éghajlatváltozás és a megoldások tekintetében, az Eurobarométer felmérések alapján</p> <p>Fokozottabb részvétel az érdekeltekkel folytatott konzultációkban vagy azokban a szakpolitikai vitákban, amelyek az éghajlat-politikához és a jogi aktusokhoz kapcsolódnak</p>	<p>25 %-os növekedés az érdekelt felek és a polgárok tudatosságnövelő tevékenységekben való részvételében.</p> <p>10 %-os növekedés a LIFE projektek által megcélzott olyan polgárok számában, akik úgy vélik, hogy az ember által okozott éghajlatváltozás nagyon komoly probléma.</p>
Bevált gyakorlati projektek és egyéb projektek	<p>Projektek száma</p> <p>A LIFE program példáját követve kifejlesztett és vizsgált mutatók vagy eszközök alkalmazását magukban foglaló, a programnak tulajdonítható megszilárdult gyakorlatok</p> <p>A projekteredményeken alapuló szakpolitikai megközelítések vagy jogalkotási javaslatok száma</p>	<p>A háztartások, vállalkozások, hatóságok által felhasznált, vagy a nemzeti/regionális programokba vagy cselekvési tervekbe beépített bevált gyakorlatok számának növekedése</p> <p>Kevesebb uniós jogsértés a LIFE program támogatásának köszönhetően.</p>	<p>A projektgyakorlatok vagy –megközelítések 25 %-át beépítették a nemzeti/regionális programokba vagy cselekvési tervekbe.</p> <p>Az éghajlat-politikai irányításra vonatkozó LIFE projektek 80 %-a jobb éghajlati irányítást okozott</p>

A pénzügyi eszközökre vonatkozó konkrét eredmények, mutatók és célok:

Az összes pénzügyi eszközre vonatkozó mutatók

A pénzügyi eszközökre vonatkozó eredményekről, mutatókról és célokról a végrehajtó szervvel kell megállapodni. Ezeknek legalább az alábbiakra kell kiterjedniük:

- a pénzügyi közvetítőkkel kötött megállapodások (kölcsönök, garanciák stb.) száma,
- a pénzügyi eszköz által rendelkezésre bocsátott finanszírozás összege (millió EUR-ban),
- a pénzügyi eszközök által támogatott magánfinanszírozás összege (millió EUR-ban),
- a végső kedvezményezettek száma,
- azon tagállamok száma, amelyekben a pénzügyi eszközök projekteket finanszíroztak.

Az NCFF-re vonatkozó konkrét mutatók

- A közvetítő pénzügyi intézmények által a finanszírozási eszköz keretében a finanszírozott projektek eredményeképpen rendelkezésre bocsátott finanszírozás (millió EUR-ban).
- A finanszírozott projektek eredményeképpen a Natura 2000 területek számára rendelkezésre bocsátott finanszírozás (millió EUR-ban).
- A finanszírozott projektek által a régiók és gazdasági ágazatok éghajlatváltozással szembeni ellenálló képességére (az éghajlatváltozásnak való kitettség és a hatásaira való érzékenység) gyakorolt hatások, főként azokon a veszélyeztetett területeken, amelyeket az EU alkalmazkodási stratégiájában a LIFE finanszírozás kiemelt területeként neveztek meg; A finanszírozott projektek eredményeképpen az ökoszisztéma állapotára gyakorolt hatás.
- A finanszírozott projektek eredményeképpen az ökoszisztéma állapotára gyakorolt hatás.
- Munkahelyteremtés: a finanszírozott projektek eredményeképpen létrehozott munkahelyek száma (teljes munkaidős állások száma).

A PF4EE-re vonatkozó konkrét mutatók

- A PF4EE-kölcsönök eredményeképpen mozgósított magánfinanszírozás (millió EUR).
- A PF4EE-kölcsönök eredményeképpen megtakarított energia (GWh).
- A szén-dioxid-kibocsátás PF4EE-kölcsönök eredményeképpen való csökkenése (tonna CO₂).
- Munkahelyteremtés: a PF4EE-kölcsönök eredményeképpen létrehozott munkahelyek (állások száma teljes munkaidős egyenértékben).

Az NCFF tekintetében várt eredmények

A kezdeti kísérleti szakaszban az NCFF várhatóan 9–12 műveletet (ideértve a közvetett műveleteket) vagy évente 3–4 műveletet hajt végre. Az egyéni beruházások 10–15 millió EUR alatt maradnak.

Az eszköz értékének becsült tőkeáttétele a LIFE előirányzatra 2,2–3,2-szeres. Tekintve, hogy a végső kedvezményezettek 25 %-os arányban hozzájárulhatnak a projektköltségekhez, a beruházásnak a LIFE előirányzatra való tőkeáttétele 2,8–4,2-szeres lehet. A természeti tőke kezelésére irányuló projektekre való beruházások összege már a kísérleti fázisban elérheti a 420 millió EUR-t.

Ezután az operatív szakaszban a várható tőkeáttétel elérheti a hatszoros összeget, különösen ha további befektetők csatlakoznak az eszközhöz, és ha a közvetítők és alapok révén több beruházásra is sor kerül.

A PF4EE tekintetében várt eredmények

A PF4EE eszköz keretében a pénzügyi közvetítőkkel körülbelül 6–10 finanszírozási megállapodást lehet kötni (EBB-kölcsönök és kockázatmegosztó/szakértői támogatási eszközök) a 2014–2017 közötti időszakban. A finanszírozási megállapodások kiterjedhetnek a finanszírozási eszköz több tagállamban történő végrehajtására, és egy-egy pénzügyi közvetítő több finanszírozási megállapodást is köthet.

A program élettartama alatt (2014–2017) 300 000 EUR összegű átlagos beruházás esetén várhatóan akár 1 800 végső kedvezményezett és projekt is kaphat kölcsönt, összesen körülbelül 430 millió EUR összegben. Az energiahatékonyságba befektetett teljes összeg ebben az időszakban 540 millió EUR körül lehet.

A kölcsönportfólió értékének becsült tőkeáttétele a LIFE előirányzatra hatszoros. Tekintve, hogy a végső kedvezményezettek 25 %-os arányban hozzájárulhatnak a projektköltségekhez, a beruházásnak a LIFE előirányzathoz való tőkeáttétele akár nyolcszoros is lehet.
